

Bareel

Tijdschrift voor wie ten dienste staat van buitenlanders

Dossier migranten en de B.R.T.

Voorstel Rika Steyaert
onder loep.

jaargang 3 - dubbelnummer 9 en 10 - driemaandelijks

Bareel

een uitgave van de v.z.w. (in oprichting) BAREEL.

Redactie :

Sarie Abdeslam, Miek Aerts, Monique de Jonge, Gaëtan de Moffarts, Monique Fares-Renaerts, Mark Maes, Luk Michiels, Frank Moulaert, Lieselot Pittery, Hugo Swinnen, Lieven Vandenbergh (hoofd-redakteur) en Tin Wouters.

Medewerkers :

Jan de Staelen en Lode Van Loock.

Eindredactie en lay-out :

Monique de Jonge.

Foto's :

Jan de Staelen, Persdienst BRT, Pour.

Tekeningen :

Monique de Jonge.

Druk :

Pencoprint, Wilsele.

Redactie en administratie :

Gallaitstraat 78, 1030 Brussel.
Het O.C.G.B. staat in voor de administratie. Tel. : 02/216.78.30.

Abonnementen :

Gratis abonnement voor wie met deze problematiek te maken en weinig financiële middelen heeft. Anderen kunnen zich abonneren tegen 250 frank per jaar, door overschrijving van dit bedrag op rekeningnummer 068-0654540-11 van het Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant met de vermelding "Abonnement Bareel". In beide gevallen dient men de invulstrook in dit nummer volledig in te vullen en op te sturen naar administratie BAREEL.

Overname :

Geheel of gedeeltelijk, van tekst en/of illustraties is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

inhoud

Bij de derde jaargang

p. 4

Een redactioneel met een bilan van 2 jaar Bareel. De doelstellingen worden nog eens op een rijtje gezet. In hoeverre zijn ze nagekomen? Een blik in de toekomst. Financieel is ze niet zo rooskleurig, vandaar :

Bareel doet Bareel uit de doeken

p. 5

De cijfers van Bareel onomwonden gepubliceerd. Een oproep tot inzet van de lezer.

Voorstel Rika Steyaert onder loep

p. 6

Een nieuw initiatief van de staatssekretaris : het Onthaalcentrum voor Gastarbeiders van Brussel. Albert Martens zet de meervoudige bedoeling ervan uiteen en plaatst ze in een kritisch daglicht. Verder de verschillende reacties en een kort pleidooi voor een planmatige aanpak.

Derde Wereldstudent in Dromenland

p. 8

Wie komen hier uit de derde wereld studeren? Waarom? In het moederland bestaat een strenge selectie. In België ook. Beursstudenten hebben het hier niet gemakkelijk; niet-beursstudenten staan echter voor echte overlevingsproblemen. Waarom worden toekomstige kaders in Europa gevormd en niet in eigen land? Tenslotte wat de wetgever doet om het aantal derde wereldstudenten te beperken.

Regering Martens heeft geen boodschap aan politiek stemrecht

p. 11

Stemrecht voor vreemdelingen werd opgenomen in het regeerprogramma van Martens I. Sinds 1977 startte de actie 'Objektief 82'. Ook de arbeidersbeweging begint er werk van te maken. Een informatiekampagne bij de bevolking is noodzakelijk. Een historiek van de strijd voor politiek stemrecht voor migranten, de huidige situatie en vooruitzichten.

250 A.C.V. militanten-geïmmigreerden te Brussel

p. 14

Een werkvergadering rond het thema : Strijd tegen het racisme, verblijfszekerheid, politiek stemrecht. In de voormiddag werden voorbij acties geëvalueerd. De namiddag kwamen er voorstellen i.v.m. te voeren acties. Tot slot de genomen beslissingen.

Migranten en de BRT

p. 15

Een dubbel dossier over migranten en de twee grote massamedia. De buitenlandse omroepen besteden meer aandacht aan migranten dan de BRT. Deze raakt nu pas in beweging. Na twee kolloquia werden er toekomstplannen gemaakt. Een werkgroep binnen de BRT geeft adviezen. Bareel dook archieven in, sprak met de voorzitter van de werkgroep en

inhoud

publiceert 3 interviews met producers. Wat verwachten migranten zelf van radio en televisie? De uitslag van een enquête, gehouden door Bareel. Tenslotte een bondig overzicht van een aantal migrantenprogramma's op radio en TV in binnen- en buitenland.

Ahl El Hijra : Muziek in de migratie

p. 31

Op basis van teksten en ervaringen van de muziekgroep Ahl El Hijra de rol van muziek bij Arabische migranten. Hun dubbelzinnige houding van wantrouwen en plezier. Muziek als strijdmiddel in de migratie.

Bedankt, en trap 't verder maar af

p. 34

Een uitgebreide bespreking van het Rot-op-boek. Over de eerste gevolgen van de Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers in Nederland. Het eerste gevolg was dat duizenden illegale arbeiders buiten werden gegoooid. Hoe wordt je illegaal? Cijfers in verband met illegalen.

Aan de Jonge Vreemdelingen

p. 40

Een gedicht van Geert Daenen.

Tribune

p. 41

Michele Ottati, verantwoordelijke van de A.C.L.I., over het gemeentelijk stemrecht.

Ontslag

p. 41

Frank Bundervoet nam ontslag uit de redactie van Bareel. De redenen door hem aangehaald.

En verder

Abonnementsstrook

p. 40

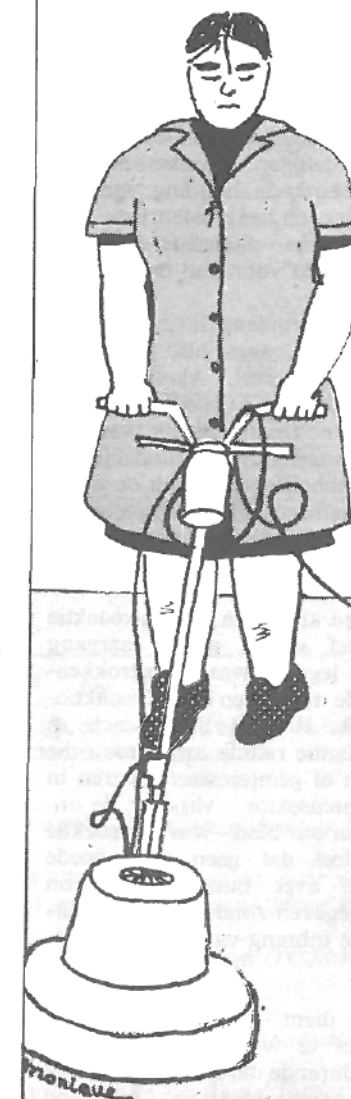
Dokumentatie

p. 42

Beknopt

p. 44

Bareel

Bij de derde jaargang

Zo is Bareel aan zijn derde jaargang toe.

Tijd, vond de redactie, om nog eens de doelstellingen op een rijtje te zetten en bij de tijd te brengen. Wat betekent Bareel, wat kan het betekenen?

Twee jaar geleden

De aanleiding tot het initiatief 'Bareel', nu goed twee jaar geleden, was vooral de gapende kloof tussen enerzijds de omvang en de complexiteit van de problemen die zich in verband met de migranten stelden en anderzijds de magere belangstelling van de beleidsverantwoordelijken, de onverschillige, ja zelfs afwijzende houding van het grote publiek, en het amateurisme van de hulpverleners - dit laatste zij gezegd met alle respect voor hun inzet.

De migrantenproblematiek uit de marginaliteit halen, was het punt van uitgang van Bareel. Als tijdschrift wilde Bareel daarbij volledig onafhankelijk staan. Onafhankelijk van de overheid, hoewel Bareel duidelijk rekent op financiële steun van de overheid, en onafhankelijk van organisaties en verenigingen die in de migrantensektor werkzaam zijn.

Een andere klemtoon die de redactie van Bareel in de eerste jaargang wenste te leggen, was de betrokkenheid van de migranten bij het redactionele werk. Hoewel Bareel zich in eerste instantie richtte tot mensen die werkzaam of geïnteresseerd waren in de migrantensektor - vandaar de ondertitel van ons blad - was de redactie van oordeel dat geen écht goede informatie over buitenlanders kon worden gegeven zonder de medewerking en de inbreng van die buitenlanders zelf.

Tenslotte dient nog eens de visie uiteengezet te worden van waaruit Bareel gedurende die eerste jaargangen de migrantenproblematiek aan bod probeerde te laten komen. Bareel sprak zich ongenueanceerd uit tegen het systeem van de gedwongen migratie van arbeidskrachten om economische of politieke redenen. Het tijdschrift wilde

tevens de oorzaken van die migratie blootleggen. Daarnaast kwam Bareel op voor de volledige emancipatie van de migrant in onze samenleving. Gelijkberechtiging en deelname aan de politieke besluitvorming waren voor Bareel een conditio sine qua non.

Drie vragen

Het is in de eerste plaats aan de lezer te oordelen of Bareel vanuit dit perspectief gezien, haar twee jaargangen tot een goed einde heeft gebracht. Bij het doorbladeren van de verschenen nummers blijkt wel, dat de geschetste zienswijze sterk naar voren komt. Achtergrondinformatie bij het migrantengebeuren, een duidelijke stellingname inzake het politiek stemrecht, inzake de verblijfsvergunning en dergelijke meer, nemen een niet gering deel van de ruimte van het tijdschrift in beslag. De redactie neemt hier de gelegenheid te baat om haar zienswijze te herhalen: wij blijven ons uitdrukkelijk verzetten tegen de gedwongen migratie die nog steeds - zij het sluipend - voortgaat. Wij blijven de erkenning vragen van de migrant als volwaardig burger in onze samenleving. Zelf stelt de redactie zich na twee jaargangen een aantal vragen. Is Bareel wel zo onafhankelijk? Zijn de migranten wel bij ons tijdschrift betrokken? En is Bareel niet te zeer gericht op deskundigheidsbevordering bij beroepskrachten en vrijwilligers in de migrantensektor?

Onafhankelijk

De nauwe band met het Onthaalcentrum voor Gastarbeiders van Brabant (OCGB) heeft ongetwijfeld sporen nagelaten in het redactionele werk. Volgens de redactie waren die steun en medewerking in de beginfase echter onontbeerlijk. De samenwerking is trouwens vlot verlopen en heeft zeker de onafhankelijkheid van Bareel niet aangetast.

Toch meent Bareel dat het langzamerhand tijd wordt om volledig op eigen benen te gaan staan. Bareel wordt daar trouwens door het OCGB toe aangezet. In 1980 is Bareel een volwaardige vzw geworden en wordt het autonoom

gefinancierd. Vanaf 1981 moet het tijdschrift ook administratief onafhankelijk worden.

Migranten

Migranten betrekken bij het redactionele werk bleek geen gemakkelijke opgave. Het tijdschrift richt zich niet onmiddellijk tot een migrantenpubliek, bijdragen schrijven vergt een zekere mate van deskundigheid en een goede beheersing van de Nederlandse taal enz. De redactie heeft, met wisselend succes, gepoogd migranten in de redactie zelf aan te trekken. Ze geeft deze pogingen niet op, ze zal ze zelfs intensifiëren. Tevens werd ernaar gestreefd de migranten of hun organisaties rechtstreeks aan het woord te laten komen via tribunes, interviews e.d. Ook deze pogingen zullen - meer eestructureerd - worden voortgezet.

Deskundigheid

De lezers die Bareel probeerden te bereiken zijn diegenen die ten dienste staan van of werken met buitenlanders. Dit is gedeeltelijk een scheve voorstelling van zaken. Wordt Bareel inderdaad grotendeels door het doelpubliek gelezen, het wordt ook gestuurd aan scholen, bibliotheken, overheidsinstanties enz. Nochtans heeft dit uitgangspunt als gevolg dat Bareel mede tot doel heeft de deskundigheid van hen die werken met buitenlanders te verhogen.

"Mede", zeggen we want Bareel is zeker geen vakblad. Het opentrekken van Bareel naar een ruimer publiek en naar de migranten is een punt dat de redactie sterk bezighoudt. Een zekere vulgarisering van de informatie en het verschaffen van praktische inlichtingen moeten er het waarneembare gevolg van zijn.

Toekomst

Grote verschuivingen of veranderingen zullen zich in de nabije toekomst wellicht niet voordoen. Bareel wil graag nog een tijdje verder in het oude spoor gaan, in een nog grotere onafhankelijkheid evenwel. In een verdere toekomst zal Bareel misschien een fundamentele keuze moeten maken:

ofwel kiezen voor deskundigheidsbevordering (een vakblad) voor een beperkt publiek dat werkt met buitenlanders ofwel kiezen voor een publikatie naar de samenleving toe, en meer specifiek naar de migrantengroep zelf en met name naar de jongeren onder deze migranten.

Doorgaan met een tijdschrift vraagt echter een grote inspanning. Niet alleen menselijk - Bareel werkt met één "vaste" kracht (Bijzonder Tijdelijk Kader) - maar ook financieel. Zelfstandigheid en onafhankelijkheid eisen een financieel gezond bedrijf. Om dit te bereiken moet Bareel in 1980 ruim-

schoots kunnen rekenen op de steun van haar lezers. Hieronder vindt u een toelichting bij de financiële situatie van Bareel. We hopen van harte dat Bareel niet in uw bezuinigingspakket zit.

De redactie

Bareel doet Bareel uit de doeken

De derde jaargang van Bareel wordt met dit nummer ingezet en ook de v.z.w. "Bareel" is inmiddels een feit geworden. Dit wil o.m. zeggen dat Bareel vanaf nu óók financieel onafhankelijk moet komen te staan... en moet kunnen voortbestaan. Daartoe zal enig engagement van de lezer nodig zijn. Daarom geven wij hierbij de cijfers van de voorbije jaargang en de begroting voor '80.

Bareel 1979 - oplage 1500 - 4 nummers :	
Lasten :	
Drukkosten	166.830
Foto's + tekeningen	36.000
Kosten medewerkers	6.030
Verzending Bareel	14.400
Redaktiesekretariaat	31.824
Telefoon	9.060
	264.117
Tikwerk : 2 maanden	57.330
	321.447
Baten :	
Abonnementen	22.000
Toelagen Staatsekretariaat voor de Nederlandse Gemeenschapszaken (uitbetaald in februari 1980)	200.000
	222.000
Tekort 1979 :	99.447

Bareel 1980 - oplage 1500 - 4 nummers (kostenstijging 5 %)	
Begroting :	
Lasten :	
Drukkosten	175.170
Foto's en tekeningen	37.800
Kosten medewerkers	10.000
Verzending Bareel	15.910
Redaktiesekretariaat	33.500
Telefoon	9.600
	282.030
Tikwerk	60.200
Niet voorziene uitgaven	30.000
	372.230
Baten :	
Abonnementen	30.000
Toelage Staatsekretariaat voor Nederlandse Gemeenschapszaken	300.000
	330.000
Voorzien tekort :	ong. 42.230
Nadelig saldo	
'79 :	99.447
'80 :	42.230
	141.677

Noot :

In het startjaar, 1978, werd door het O.C.G.B. voor Bareel voor meer dan 200.000 F uitgaven gedaan. De door de toenmalige staatssecretaris voor Brusselse Sociale Zaken toegezegde toelage t.b.v. 200.000 F, werden nooit uitbetaald...

Om het voortbestaan van Bareel veilig te stellen, worden door de Raad van Beheer een aantal suggesties gedaan op basis van volgende bedenkingen :

De meeste lezers hebben nu zowat 2 jaar de tijd gehad om het blad - doorgaans gratis - te leren kennen en, naar wij hopen, waarderen. Op een oplage van 1500 exemplaren werden minstens 6200 exemplaren verzonden, maar wij telden enkel 110 betalende lezers voor 1979.

Gezien wij tevens vaststelden dat bvb. een Marokkaanse ruitenwasser wel abonnementsgeld betaalde en een O.C.M.W. of een Stedelijke Dienst te X niet, bleek er toch iets te schorten aan de geldende regeling.

Vandaar het volgende :

Het abonnementsgeld voor jaargang 3 wordt opgetrokken tot 250 F per jaar en dit met de stellige belofte van de redactie daarvoor 4 nummers af te leveren.

De lezer die Bareel al 2 jaar gratis krijgt zal vanaf '80 wel abonnementsgeld dienen te betalen zo hij Bareel verder wenst te krijgen.

Personen die evenwel vanaf '80 (jg. 3) Bareel aanvragen zullen eventueel, op hun gemotiveerde aanvraag, Bareel ook 2 jaar gratis kunnen krijgen.

Zo hopen wij Bareel voort te kunnen zetten en aan de geïnteresseerde lezer een goed tijdschrift af te leveren.

Een Vlaamse vereniging voor gastarbeiders en buurtgericht werk in de Brusselse agglomeratie : het Onthaalcentrum voor Gastarbeiders van Brussel.

Voorstel Rika Steyaert onder loep

Rika Steyaert

Dat het "samen-leven met gastarbeiders" een van de hoofdkenmerken van de Belgische en de Europese democratieën wordt, ontken niemand. Wij zijn er echter van overtuigd dat zo een multi-kulturele, multi-etnische samenleving slechts met en in een open democratisch debat degelijk kan uitgebouwd worden. De volwassen inwoners van het grondgebied - of zij nu Belg zijn of niet - gaan, hoe dan ook, "rond de tafel" moeten zitten om te overleggen hoe zij het grondgebied gaan be-wonen.

In deze discussie - die willens nillens al jaren aan de gang is, en nog jaren zal duren - willen wij nu het voorstel van de staatssecretaris voor de Nederlandse Gemeenschap, Rika Steyaert, onder de loep nemen.

Bedoeling

Dilettantisme bestendigt problemen gastarbeiders.

Met deze titel kondigt Het Belang van Limburg op 31 januari 1980, het nieuw initiatief van de staatssecretaris. Rika Steyaert, aan. Talrijke andere Vlaamse kranten, geven hierover een uitgebreid relaas: m.n. De Nieuwe Gids, de Gazet van Antwerpen, De Standaard,...

De bedoeling van de staatssecretaris is meervoudig en wordt door haarzelf als volgt omschreven: *Het staatssekreta-*

riaat voor de Nederlandse Gemeenschap stelt dan ook ten experimentelen titel de oprichting van een dienst met als taak het onthaal en de integratie van gastarbeiders te bevorderen en het buurtwerk en de buurtgerichte werken te stimuleren en te begeleiden. Deze dienst zou ontstaan uit een samenwerking tussen de privé-verenigingen, met name vooral het O.C.G.B. (Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant, v.z.w.), en de Brusselse Buurtwerken (koepel) en het staatssecretariaat. (1) Met deze nieuwe v.z.w. tracht zij dus: Het onthaal- en integratiebeleid voor gastarbeiders, waarvoor zij politieke

verantwoordelijkheid draagt, uit te bouwen.

De Vlaamse krachten en initiatieven in de Brusselse agglomeratie te bundelen om hun inpakt te verhogen. Die krachten zijn nogal schaars: het O.C.G.B. + 3 buurtwerken...

De Vlaamse aanwezigheid en het Vlaamse imago bij de nieuwe generaties buitenlanders beter bekend te maken.

De coördinatie, de efficiëntie en de deskundigheid van en in het Vlaams opbouwwerk in Brussel, te bevorderen.

Reakties

Hoe werd op dit voorstel gereageerd? De v.z.w. Brusselse Buurtwerken antwoordt op 1 februari 1980, dat zij bereid is mee te denken en mee te werken aan het ontwikkelen van een beleidsvisie maar dat de voorgestelde vereniging niet voldoet aan de opties die door haar genomen is betreffende basisgerichte buurtwerking. (2)

Het buurtwerk - schrijft de voorzitter - richt zich uiteraard naar de "totale" buurtbevolking en niet enkel naar de migranten, beoogt het samenleven van Belgische en buitenlandse bevolking op buurtniveau en niet enkel het opvangen van de specifieke migrantenproblematiek...

Positiever luidt het antwoord van de Raad van Beheer van het O.C.G.B. In het verslag van de raadsvergadering van 18.02.80 lezen wij een antwoord aan de staatssecretaris. Het O.C.G.B. zal:

1. wijzen op een bredere problematiek inzake migratie en de beleidsverantwoordelijkheid terzake.
2. wijzen op de rol die O.C.G.B. tot hiertoe met beperkte middelen heeft gespeeld inzake onthaal en begeleiding van migranten; en in dit perspectief pleiten voor versterking van het bestaande en zoeken naar een reëel samenwerkingsverband met de buurtwerken.
3. aandacht vragen voor het opentrekken van de bestaande instellingen en structuren en in dit perspectief de samenstelling van een versterkt O.C.G.B. bepleiten. (3)

Samengevat werd het voorstel van een *Vlaamse Vereniging voor Gastarbeiders en Buurtgericht Werk in de Brusselse Agglomeratie* ruim en goed in de katholieke pers onthaald. Brusselse Buurtwerken is erg terughoudend, zo niet daadwerkelijk afwijzend. Bij het O.C.G.B. wordt het voorstel wel aanvaard, maar ruimere overheidssteun en werkingsmiddelen voor de bestaande instelling zouden nog beter zijn.

Perikelen

Begin mei bekomen personen en diensten die zich om het gastarbeidersprobleem in de Brusselse agglomeratie bekommeren, de statuten van deze nieuwe vereniging. Enkele van de artikels uit deze statuten houden naar mijn mening vele perikelen in, m.n.: *Art. 3: De vereniging heeft tot doel namens de Nederlandse Gemeenschap in Brussel, het welzijn van de Migrantengemeenschap in Brussel te behartigen. Tevens zal zij het samenleven van de Migrantengemeenschap met de autochtone bevolking, en meer in het bijzonder met de Nederlandse Gemeenschap, bevorderen. (...)*

Art. 5: De leden van de Vereniging behartigen de doelstellingen enerzijds in naam van de Nederlandse Gemeenschap in Brussel en anderzijds namens de Migrantengemeenschap van Brussel.

Art. 6: De leden zetelen ten persoonlijke titel in de algemene vergadering. De leden zijn en blijven echter lid uit hoofde van hun functie, hun deskundigheid of hun positie in een vereniging van of met betrekking tot migranten.

Zonder de lofwaardige en goede intenties van de staatssecretaris in twijfel te willen trekken, vrees ik dat de leden van deze v.z.w. in een onhoudbare positie terecht gaan komen. De rolverwachtingen zijn naar mijn mening zo verschillend, laat staan kontradictorisch, dat in zo een instelling een onbeschrijfbaar en permanente rolverwarring zal ontstaan: De leden zetelen ten persoonlijke titel, namens de Nederlandse Gemeenschap in Brussel om het welzijn van de migrantengemeenschap te behartigen, en bovendien zijn en blijven lid in een vereniging van of met betrekking tot migranten.

In de huidige Brusselse situatie zou niemand dat aankunnen. Als zo een vereniging niet onmiddellijk ten dode opgeschreven is, dan is zij toch binnen enkele maanden tot een volledige immobilisme veroordeeld. **Waarom?**

Ten eerste: in de Nederlandse Gemeenschap in Brussel, werd tot hier-

toe, over het samenleven met de migrantengemeenschap nooit een systematische discussie gevoerd. Een gemotiveerde uitspraak van alle mogelijke nederlandstalige instellingen, groepen en politieke organen, over dit samenleven, bestaat niet. *Niemand*, tenzij de politieke verkozenen, kan dus *namens de Nederlandse Gemeenschap* m.b.t. het welzijn van de migrantengemeenschap enige uitspraak doen.

Hic en nunc kunnen wij vaststellen dat bepaalde afgevaardigden die de Nederlandse gemeenschap in Brussel toch enigszins vertegenwoordigen t.o.v. de migranten nog al huiverig staan. André Monteyne (Nederlandse Commissie voor de Cultuur te Brussel) schrijft o.m. in de Standaard (18.04.80): *In Brussel zou dit (stemplicht voor vreemdelingen) kunnen leiden tot een grondige wijziging in de politieke en taalkundige krachtsverhoudingen, ten nadele spijtig genoeg, van de Vlaamse Gemeenschap.*

Senator P. De Kerpel, woordvoerder van de Vlaamse Eenheidslijst in de gemeenteraad te Schaarbeek, antwoordt op een interview van Vrij Nederland (07.06.80): *De vreemdelingenkwestie ligt bij ons veel te gevoelig. Als ge daar een standpunt over inneemt wordt ge ofwel voor racist uitgeschilderd ofwel verliest ge uw kiezers. Daarom hebben we maar niks gedaan.*

Ten tweede: Als niemand tot hiertoe, namens de Nederlandse Gemeenschap kan spreken, dan kan *niemand namens de migrantengemeenschap* van Brussel (art. 5) het woord voeren. De "migrantengemeenschap" is uiteindelijk maar een statistische categorie van "niet-Belgen", categorie die door Belgen met goede bedoelingen, tot een "gemeenschap" omgedoopt wordt.

Hier vindt men personen met verschillende talen, culturen, godsdiensten, socio-professionele status, politieke en syndikale opstelling enz... De migrantengemeenschap, als gemeenschap is niet te definiëren, laat staan dat iemand namens hen zou kunnen spreken.

Ten derde: Uiteindelijk zetelen de leden "ten persoonlijke titel" maar zij blijven lid "in een vereniging van of met betrekking tot migranten". Dit is een fictie die tot schizofrene situaties leidt. Als deze fictie wel aangehouden kan worden in de Nationale Arbeidsraad of in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, dan is het omdat iedereen weet dat wie daar ten-persoonlijke-titel-toevallig-uit-de-arbeidersbeweging zetelt, nooit zijn beweging zal prijsgeven.

Hier gaat het niet om een raad maar om een vereniging en een beleid. Binnen zo een fictieve kontekst schipperen de leden voortdurend tussen twee loyaleiten. Zij kweken boven-

dien de slechte gewoonte nooit rekenschap te moeten afleggen, daar zij ten persoonlijke titel zetelen. Dit leidt tot arbitraire macht en paternalisme die vaak onder een laagje toewijding, zelfopoffering of puur idealisme weg-gemoffeld worden.

Voor een planmatige aanpak

Het voorstel van de staatssecretaris is prima, op voorwaarde dat het de eerste twee jaren niet uitgevoerd wordt en als intussen de "veronderstellingen" die aan de basis van zo een vereniging liggen, feit en werkelijkheid worden. De Nederlandse Gemeenschap moet m.a.w. over het samen-leven met migranten, door de Vlaamse politieke overheid op officiële wijze *be-vraagd* worden. Hierop moet dan ook een officieel antwoord volgen. Vooraf moet de staatssecretaris ook definiëren, wie namens de Nederlandse Gemeenschap kan en mag spreken: politieke verkozenen, kultuurraad, bestuur van alle mogelijke verzulde en niet verzulde instellingen die door het Ministerie van Nederlandse Cultuur (of door vele andere ministeries) gesubsidieerd worden... Bevraging en antwoord zouden best een jaar of twee in beslag kunnen nemen.

Op dezelfde wijze zou de z.g. migrantengemeenschap moeten bevraagd worden.

De termijn en de manier waarop dit moet gebeuren, moeten voorzien zijn voor een *imperatieve planning*, omdat de staatssecretaris hieromtrent uitdrukkelijk een beleid wil voeren.

Op basis van de bekomen antwoorden van de Nederlandse en de migrantengemeenschap, bepaalt de staatssecretaris dan het beleid dat op geregelde tijdstippen voor amendering vatbaar moet zijn. Bij afwezigheid van een planmatige aanpak wordt het samenleven van de verschillende gemeenschappen aan de grillen van het lot, van (politieke) avonturiers en andere fanatiekelingen overgelaten. Men moet weten dat dit ook een (politieke) beslissing is.

Albert Martens

- (1) Werknota betreffende de oprichting van een Vlaamse Vereniging voor gastarbeiders en buurtgericht werk in de Brusselse agglomeratie. Staatssecretaris Nederlandse Gemeenschap, Januari 1980, p. 9.
- (2) Brief van Dhr. Jan Vandekerckhove, voorzitter Brusselse Buurtwerken aan de Staatssecretaris 1/2/80.
- (3) O.C.G.B. - Verslag Raad van Beheer, 18.02.1980, p. 2.

Derde Wereldstudent in Dromenland

foto Pour

Evenals de aanwezigheid van gastarbeiders, is de aanwezigheid van studenten uit de derde wereld in Europa geen toeval. Zij is niet het gevolg van één of andere toeristische keuze, maar zij maakt deel uit van de ongelijke uitwisseling tussen de arme 'onderontwikkelde' en de rijke 'beschavingslanden', waarbij de laatsten de ontwikkeling van de eersten op zich nemen; en juist dit is, of men het wil of niet, het grondbeginsel van de koloniale uitbuiting, die zo - onder een andere vorm - doorgaat (1).

Vorming van kaders

Uit de huidige krachtsverhouding wordt alleen voordeel gehaald door de geïndustrialiseerde Europese landen, en wordt de kloof met de ontwikkelingslanden steeds groter; dit wordt versluierd met een ideologie over ontwikkelingshulp over het zogenaamd dempen van de kloof door autochtone kaders te vormen... in de mate van het mogelijke natuurlijk. Zo vallen de studenten van de derde wereld onder het hoofdstuk 'Vorming van Kaders' en worden de sleutel tot de ontwikkeling van hun land. Behalve het rekruteren van vreemde studenten worden - steeds om bij te dragen tot de 'Vorming van Kaders' - ontwikkelingswerkers en onderwijzers naar de derde wereldlanden gezonden. Hierbij rijzen twee vragen: Hoe komt het dat, na 20 jaar toepassing van die methode, de ontwikkelingslanden nog steeds geen autonomie hebben verworven ten aanzien van de

'helpende' landen, en, waarom moeten de kaders in Europa gevormd worden? Het antwoord op beide vragen houdt verband met de instandhouding van de ongelijke uitwisseling.

Selektie

Van de schoolgaande kinderen zijn het enkel de uitverkorenen of, zij die de middelen hebben, die de middelbare school bereiken. Daarbij moet men weten dat deze scholen nauwelijks of geen infrastructuur hebben. Meer nog dan in Europa bestaat er een financiële selektie. Voorts moet men er nog in slagen de sociale, economische en vooral de politieke hindernissen te omzeilen, want het toekomstige 'kader' moet immers beantwoorden aan de behoeften of wensen van het eigen bewind, dat op zijn beurt afhankelijk is van de oude kolonisator of de nieuwe beschermer, leverancier of 'ontwikkelingshulp'. Het onderwijs dat deze bevoorrechten volgen is zowel structureel als inhoudelijk een kopie van Europese onderwijsmodellen en handhaaft de economische en kulturele overheersing van de derde wereld door een 'modelbeschaving'.

Sommige geprivilegieerden, die in eigen land de middelbare school hebben doorlopen, willen in Europa komen studeren. Meestal omdat zij in eigen land bepaalde hogere studies niet kunnen volgen. Anderen proberen hier te studeren om de politieke en sociale repressie, heersend in hun land te ontvluchten. Vandaag de dag is het verkrijgen van een beurs geen luxe

meer, voorbehouden aan de kinderen van de hoge burgerij. De studiebeurs voor het buitenland wordt door de regering nu enerzijds als middel gebruikt om zich te ontdoen van een deel van het de laatste jaren toch groter wordende aantal studenten, nu meer kinderen (de uitverkorenen) van de gewone bevolking door de mazen van het selektienet glippen. Anderzijds om een aantal politiek lastige studenten geografisch te verwijderen. Zoals we straks zullen zien blijken deze studiebeurzen echter een vergiftigd kadoo te zijn.

Wie kan in België studeren?

In België aangekomen slaat de selektie weer toe. Het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking houdt in principe alleen rekening met de beursstudenten (10 % van de studenten uit de ontwikkelingslanden). De niet-beursstudenten worden hier aan hun lot overgelaten, zowel financieel als administratief (inschrijving, verblijf, politie...). De weinig sociale diensten die voor de niet-beursstudenten bestaan verlenen geen hulp tijdens het eerste studiejaar; en individuele sympathieën, vooroordelen tegen bepaalde landen, of instructies van hogerhand spelen mee in het al of niet steun verlenen.

Eerste stappen

Indien een student legaal in België wil verblijven moet hij een reeks administratieve kwellingen ondergaan en het taalprobleem overbruggen. Een minderheid slaagt hierin.

Daarbij wordt het inschrijven in een Belgische instelling steeds ingewikkelder; er worden meer en meer getuigschriften vereist; dit kost tijd en geld en werkt ontmoedigend. De aard van de administratie in het moederland en de onbekendheid met de administratie van het 'droomland' maken het de student niet gemakkelijker.

Verskillende studentenorganisaties proberen deze problemen wel zo goed en zo kwaad als mogelijk op te vangen, maar hun werking is niet doeltreffend, mede daar zij zelf vaak met moeilijkheden te kampen hebben.

En wat de persoonlijke relaties met de autochtonen betreft wordt hij minder onthaald als 'student' dan wel als 'vreemdeling', en de reactie van de Belg hangt af van diens politieke opvatting t.a.v. het land van herkomst van de student, en van zijn al of niet racist zijn.

Het aantal buitenlandse studenten (uit de derde wereld) wordt sedert 1965 steeds groter, daar de laatste 15 jaar ook jongeren hier komen op zoek naar vrijheid en democratie. Ze komen niet alleen meer uit ex-kolonies met een kristelijke inslag.

Maar de onthaalcentra, vnl. kristelijke privé-initiatieven, zijn niet meegeëvolueerd en nemen een werende houding aan ten aanzien van de grote vloed studenten i.p.v. hen te helpen voorzien in hun eerste behoeften, zoals bv. wonen. Hoeveel van deze studenten hebben onderdag gevonden in een studentenlogement?

Als hij zelf moet gaan huren maakt hij al gauw kennis met de dure huurmarkt van gemeubelde kamers, het racisme van de eigenaar, en allerhande restricties t.a.v. bezoek, samenwonen enz. De Belg verhuurt immers niet uit interesse voor de jeugdige student maar uit financieel oogpunt. Heeft de student het geluk iets te hebben gevonden, dan heeft hij nog niet het geluk dat zijn financiële perikelen voorbij zijn. Integendeel... de inflatie spaart niemand. Zelfs niet de, vergeleken met de anderen, bevoorrechte beursstudent. Zo moet bv. de Marokkaanse beursstudent rondkomen met ong. 6500 F per maand, wat dan nog zeer onregelmatig of te laat wordt uitbetaald.

Terwijl de beursstudent dus op een laag pitje moet leven wordt het voor de niet-beursstudent al vlug een kwestie van overleven. Maar om te kunnen werken moet hij volledig in orde zijn met zijn verblijfsvergunning, en het toekennen van deze vergunningen werd door het Ministerieel Besluit van 1 oktober 1978 serieus beperkt. En dat is nog maar een begin...

Onaangename verrassingen

Wat de huidige overheidspolitiek be-

treft gaat er geen academiejaar voorbij zonder een onaangename verrassing voor de buitenlandse studenten in België. Telkens komt het er op neer dat het aantal buitenlandse studenten beperkt wordt ('het is krisis'), dus op een benadeling van de derde wereld, door de 'Vorming van Kaders' zelf te verminderen. Luidt deze houding een nieuw beleid van ontwikkelingshulp in? Gaat men die vreemde studenten met hun gevaarlijke ideologieën vrezen in de Belgische instellingen? Ook het feit dat deze studenten hun studies ten allen prijze willen beëindigen, wordt niet in dank afgenomen.

Er werden dus dekreten en maatregelen ontworpen of uitgevoerd waarop de buitenlandse en Belgische studenten tot nu toe steeds fel reageerden met betogingen en solidariteitsbewegingen. De verenigingen van buitenlandse studenten zijn ongerust: zij vrezen dat studenten uit de derde wereld niet meer in België zullen kunnen studeren, of zelfs dat zij die hier nu reeds zijn hun studies niet zullen kunnen beëindigen.

De Croo - Humblet

Artikel 65 van de wet van 5 januari 1976 met betrekking tot de begroting, wijzigt het toelagesysteem voor het onderwijs.

Wat de universitaire instelling betreft, staat het Ministerie van Nationale Opvoeding alleen nog in voor de kosten voor de Belgische, Luxemburgse studenten, politieke vluchtelingen, en enkele specifieke gevallen.

Het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking staat in voor de kosten van studenten uit de door België erkende ontwikkelingslanden. De studenten, komende uit andere landen moeten 50 % van het bedrag bijleggen.

Op 8 augustus 1976 wordt er een omzendbrief van het Ministerie van Nationale Opvoeding (De Croo - Humblet) naar alle niet-universitaire hoger onderwijs instellingen verstuurd. Verplicht inschrijvingsgeld wordt hier aan alle buitenlanders opgelegd, wiens ouders niet in België verblijven.

Na de hierop volgende massale studentenbetogingen wordt opnieuw een aanvullende omzendbrief rondgestuurd: de studenten uit de door België erkende ontwikkelingslanden, worden vrijgesteld van de betaling van het inschrijvingsgeld.

De overheid zegt deze maatregel genomen te hebben om de studenten uit de rijke landen, er van af te brengen hier te komen studeren. Echter het zijn juist zij die het geld hebben om het inschrijvingsgeld te betalen. (Wie kan in het algemeen meer betalen: een Amerikaan of een Marokkaan?) Deze motivatie blijft dus een voorwendsel. De omzendbrief, die het jaar daarop volgt (29-9-78) houdt enkele verbeteringen in, die echter weer worden afgeschaft door de omzendbrief van 8 juni 1978: er wordt geen enkele vrijstelling meer verleend aan leerlingen die de opleiding die ze hier volgen ook in hun eigen land kunnen volgen. We moeten niet uit het oog verliezen, dat het hier nog steeds om niet-universitaire studies gaat. Deze diskriminatie tussen universitair en niet-universitair, heeft vele buitenlandse studenten verplicht te kiezen voor een universitaire studie, ten nadele van het technisch onderwijs. Dit is in vele gevallen nefast geweest, zowel voor de student, als voor de instelling.

Nog eens beperkingen...

Het voorstel van Eyskens is konkreet geworden in artikel 168 van de programmawet, aangepast door de Ministerraad van 6 maart 1980. Het geeft aan het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking de bevoegdheid de financiële middelen te beperken, die ze aan de universiteiten toekennen. Ook houdt dit artikel de vermindering in van het aantal erkende ontwikkelingslanden. In plaats van 115 landen worden er nu nog maar 42 erkend. Bv. Marokko, Mauritanië, Nigeria, Filipijnen, Kenya, Tunesië, Vietnam, Zimbabwe zijn van de lijst geschrapt. Wel voorzien de overgangsmaatregelen voor studenten uit 73 landen, van de lijst geschrapt, voor het academiejaar 80-81, een subsidiëring van

foto Pour

foto Pour

Het verhaal van een student uit de derde wereld

Ik heb hem in een trein komende uit Frankrijk ontmoet. Zijn naam was Mohammed, maar hij had net zo goed Mamadof of José kunnen heten. Want dit verhaal is het verhaal van velen.

Het enige wat hij wist "Ik ga in België studeren". Op zak heeft hij een paspoort, een studiegetuigschrift en 5.000 Fr. om in zijn eerste levensbehoeften te voorzien.

In zijn hoofd spelen gedachten zoals "In België zijn de studies een serieuze zaak. Na vier jaar kan ik terug keren met een diploma".

Om te leven gaat hij een studiebeurs vragen aan de Belgische regering. Deze geeft studiebeursen aan de overheid van zijn land, maar - die heeft men hem gezegd - blijven dikwijls ongebruikt.

Die dag heeft de douane verzaakt aan haar plicht het Nationaal Grondgebied te beschermen. Anders gezegd, Mohamed is zo de grens overgegaan, zonder verklaring af te leggen. Had hij dat moeten doen, dan was hem dat duur komen te staan: Men zou hem teruggezonden hebben naar zijn dorp, waar hij zou vastzitten, vol bitterheid en verbijstering over de ongerijmdheid van deze wereld.

Maar hij heeft geluk (?) gehad vandaag de trein te hebben genomen.

Hij wist niet dat hij van te voren van alles had moeten doen om papieren, stempels en handtekeningen te hebben die zijn verplaatsing rechtvaardigen en wettelijk bekrachtigen; hij wist ook niet dat hij een studievisum moet hebben, een voorlopige verblijfsvergunning, over financiële middelen (10.000 Bf. per maand) moet beschikken en dat het krijgen van een studiebeurs afhangt van de regering van zijn land.

En zelfs indien hij "in orde" zou zijn, is zijn lijdensweg niet ten einde. In België wachten een Van der Poorten, een Humblot en een Eyskens hem op.

Naïef? Misschien.

Hij heeft zich immers in zijn land op de Belgische ambassade aangemeld! Maar daar heeft men hem alleen een toeristenvisum gegeven... en hem een bepaalde textielschool aanbevolen voor verdere informatie.

Arme Mohamed.

Na deze pijnlijke ontmoeting weet ik niet wat er van hem geworden is.

Is hij ergens, waar hij waarschijnlijk niet gekozen heeft te zijn? Is hij klandestiene werkkraat geworden, omdat hij nu weet dat studies voor de anderen zijn en het niet meer mogelijk is de vereiste papieren te verkrijgen (de werkvergunning en de rest).

Of heeft men hem gewoon als postpakket naar het land van afzending teruggezonden?

Zit hij voor enkele maanden in één of andere gevangenis?

Of moet hij een dubbel aantal studie jaren doen omdat hij het moeilijke leven van student-arbeider (indien hij geluk heeft gehad), leidt?

100 % van het aantal studenten in het Nederlandstalig onderwijs en een subsidiëring van slechts 65 % van het aantal studenten in het Franstalig onderwijs.

Deze subsidiëring is berekend op basis van het gemiddeld aantal studenten, ingeschreven tijdens de 3 laatste academiejaren.

Een andere beperkend criterium is dat er geen subsidie meer wordt gegeven wanneer een universitaire studie in eigen land gevolgd kan worden.

Al deze maatregelen die het aantal studenten uit de derde wereld proberen te verminderen bewijzen hoe weinig aandacht er wordt geschonken aan het onderwijs in en voor de ontwikkelingslanden.

Het zogenaamde liberalisme dat tot nu toe het Belgisch samenwerkingsbeleid kenmerkte, krijgt hierdoor wel een deuk.

De aanvaarde buitenlandse student is niet meer vrij de taal te kiezen waarin hij wil studeren.

Als men bedenkt dat in een aantal landen van de derde wereld het Frans de tweede taal is, roept het wel een aantal vraagtekens op wanneer buitenlandse studenten in het Nederlands moeten gaan studeren.

Zal men deze maatregelen ook uitbreiden tot het middelbaar onderwijs? Welke ontwerpen worden nog voorbereid, welke veranderingen zijn er op til? Een heel onzekere situatie voor de student van de derde wereld.

En nog altijd komen er hier nieuwe studenten toe, die van deze maatregelen niets afweten, die onvoldoende geïnformeerd zijn, o.a. over de opportuniteit van een vorming in Europa.

Ahmed Oubari

(1) Het artikel van Ahmed Oubari uit het Frans vertaald.

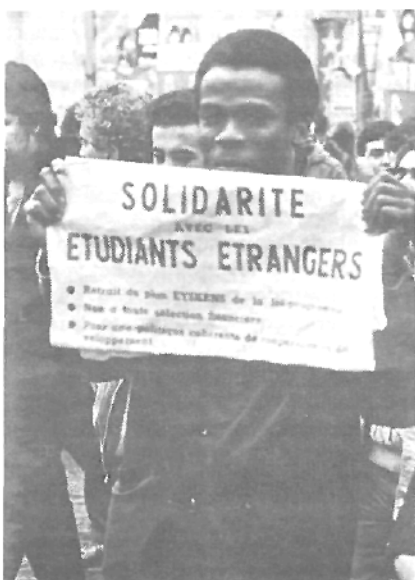

foto Pour

Regering Martens heeft geen boodschap aan politiek stemrecht

foto J.d.S.

De tegenstanders van het stemrecht voor de gemeenteverkiezingen aan vreemdelingen moeten het wel warm hebben gekregen bij de wervelwind aan standpunten en acties voor toekenning van dit recht die de laatste maanden werden ingenomen en gevoerd door allerhande groeperingen.

Een vloedgolf aan standpunten

In het oog springend is alleszins het feit dat stemrecht aan vreemdelingen werd opgenomen in het regeerprogramma van de eerste regering Martens. Volgens sommigen is deze opname vooral toe te schrijven aan de druk die het

socialistisch Wallonië heeft uitgeoefend bij de toen gevoerde onderhandelingen. Wallonië had sinds jaren deze problematiek warm gehouden. Reeds in 1971 had het gemeenschappelijk vakbondsfront in Luik voorstellen m.b.t. dit stemrecht gedaan. In 1973 volgden de Waalse provincie-

besturen. Tijdens een kolloquium over integratie van migranten spraken zij zich - zij het met grote omzichtigheid - uit over de 'civiele integratie' van migranten.

Daarnaast waren er de socialist Glinne en de K.P.'er Levaux die met de regelmaat van een nieuwe regering hun wetsvoorstellen m.b.t. stemrecht indienden bij de wetgevende Kamer. Naderhand werd dit tweetal vervoegd door Mevrouw Rijckmans - Corin die op basis van CEPES-werk in naam van de P.S.C. ook een voorstel indiende. Tevens waren er in de loop der jaren een groot aantal intentieverklaringen van voorzitters van Waalse politieke partijen.

Objektief 82

In migrantenmiddens is de sinds 1977 gestarte actie *Objektief 82* beter bekend. Deze actie groepeerde vooral migrantenverenigingen en heeft zich o.m. tot doel gesteld bij de brede lagen van de bevolking voor het stemrecht aan migranten te ijveren. *Objektief 82* achtte zich hiertoe geroepen omdat de eis van het stemrecht geen vorderingen maakte en bleef steken bij de intentieverklaringen.

In Vlaanderen vinden we de eerste sporen over het stemrecht aan vreemdelingen terug in 1973. In alle Vlaamse kerken wordt dan de *Pastorale verklaring van de bisschoppen over de problemen van de immigratie in België* voorgelezen. In deze verklaring stelt de bisschoppenkonferentie voor voorstellen te onderzoeken die gaan in de richting van progressieve participatie van de immigranten aan het politieke leven van het land.

Na vijf jaar windstilte gaan in 1978 sommige jongerenafdelingen van de politieke partijen standpunten innemen ten voordele van de toekenning van het stemrecht aan vreemdelingen. Tijdens het Nationaal Kongres van de C.V.P.-jongeren van november 1978 werd volgende resolutie aangenomen: *Ieder immigrant die reeds drie jaar in België verblijft en 18 jaar oud is dient stemrecht te krijgen voor de gemeenteraadsverkiezingen.* Een gelijkaardig standpunt werd ingenomen door de Socialistische Jongerenbeweging.

Diskussiegolf

Ook de arbeidersbewegingen maakten stilaan werk van deze problematiek. In

samen

leven
werken
beslissen

Gemeentelijk stemrecht voor vreemdelingen in 1982!

V.U.: Jan Vranken Hoogboomsesteenweg 4 Ekeren

Vrij van zegel

het statuut van de immigrant, uitgegeven door het A.C.V. wordt erop aangedrongen dat de immigranten het recht moeten krijgen te participeren aan het politieke leven. Binnen de kristelijke arbeidsbeweging is daarnaast een werkgroep migranten actief die deze materie heeft onderzocht en voorstellen heeft geformuleerd.

Van het A.B.V.V. zijn naast regionale werkgroepen vooral de nationale adviescommissie voor de gastarbeiders bekend.

Naast al het commissiewerk is er sinds een aantal maanden rond de eis van het stemrecht een discussiegolf op gang gekomen bij de bevolking. Heel wat verenigingen en organisaties hebben dit onderwerp als punt op de agenda van hun bijeenkomsten geplaatst.

Tot deze brede discussie werd de eerste stoot gegeven door de adventsaktie

1979 van Welzijnzorg en Broederlijk Delen. De laatste drie maanden van 1979 organiseerden de twee verenigingen een gezamenlijke petitie- en informatiekampagne rond drie punten: het optrekken van het bestaansminimum, het toekennen van stemrecht aan vreemdelingen en het opvoeren van de ontwikkelingshulp.

In de hele campagne bleef het stemrecht centraal staan. De informatiekampagne ging eerst van start bij de kaders: dekens, pastoors, onderpastoors, verantwoordelijken van pastorale groepen, godsdienstleraren kwamen samen om zich te informeren over de integratieproblematiek van vreemdelingen. Na de kaders kwam de basis aan de beurt: parochiale organisaties, plaatselijke werkgroepen, kristelijke socio-kulturele verenigingen allerhande legden een enorme bedrijvigheid aan de dag. Uit gesprekken met gelegenheidssprekers en animatoren

bleek alvast een grote onwetendheid onder de bevolking van kristelijke huize zodat deze informatiekampagne een noodzaak was en best nog een hele tijd kan voortgezet worden.

Voor of tegen

Nadat de informatie opgedaan werd kon men zich uitspreken voor of tegen het toekennen van stemrecht aan vreemdelingen door het invullen van een petitie-formulier. Vele formulieren werden verspreid, weinig werden terug ingediend. Ongeveer 3% van het totaal aantal kerkgangers in Vlaanderen en Brussel leverden een petitie-formulier in. Op 32.934 van de 56.440 ingestuurde formulieren werd een positief antwoord ingevuld.

Volgens de organisatoren was deze geringe deelname aan de petitie-aktie te wijten aan een te korte voorbereidingsperiode, gebrek aan informatie en begeleiding in sommige parochiale omschrijvingen, tegenkanting van sommige klerus, en de weigering van heel wat kerkgangers de petitie te ondertekenen omdat zij geen politiek in de kerk wensen. Het geringe resultaat wordt bovendien toegeschreven aan de reacties die de tweede eis 'stemrecht aan vreemdelingen' oproep bij de kristelijke bevolking.

Uit het evaluatie-rapport: *We hebben immers tot onze schaamte moeten vaststellen: dit (kristen?)-volk huldigt wel verheven principes van universele broederschap tussen alle mensen, als kinderen van éénzelfde God en Vader, maar in feite is hun hart er ver vandaan. Wij hebben moeten meemaken dat priesters en leken in verzet kwamen tegen dit voorstel alsof men er de duivel mee in huishaalde...*

Deze aktie is toch niet zonder resultaat. De discussie over integratie van vreemdelingen werd verruimd en beperkt zich niet meer tot de kleine groep van welzijnswerkers en vrijwilligers. Tevens hebben een aantal politici hun adhesie betuigd aan deze aktie en hopelijk zullen zij met wat meer politieke moed opkomen voor de rechten van de migranten.

Ondertussen kwam in Vlaanderen ook de aktie *Stemrecht 82* op dreuf. *Stemrecht 82* is de Vlaamse tegenvoeter van het Franstalige *Objectif 82*. *Stemrecht 82* is een bundeling van een tiental verenigingen van diverse strekkingen van vakbonden over vormingsorganisaties tot politieke jongerenbewegingen.

Bovendien gaan in de Vlaamse Volksbeweging stemmen op om zich achter de eis van het stemrecht voor vreemdelingen te stellen.

Tenslotte heeft de staatssecretaris voor de Nederlandse Gemeenschap, bevoegd voor het onthaal van migranten, Rika Steyaert, zich in niet mis te verstane bewoordingen uitgesproken

politiek stemrecht

politiek stemrecht

ten voordele van het stemrecht aan vreemdelingen:

Een reële participatie van migranten op lokaal vlak vereist hun deelname aan gemeentelijke verkiezingen.

Dit punt, dat werd opgenomen in de regeringsverklaring, wordt door de staatssecretaris voor de Nederlandse Gemeenschap voluit onderschreven.

De migranten moeten in 1982 voor het eerst aan de gemeenteverkiezingen kunnen deelnemen.

De onthaaloverheid stelt daarbij:

- a) dat daarbij geen diskriminatie mag worden gemaakt tussen EEG-onderdanen en niet-EEG-onderdanen.*
- b) dat deelname aan gemeenteverkiezingen ook de verkiesbaarheid insluit van migranten, en de mogelijkheid om met eigen partijen op te komen.*

Het spreekt vanzelf echter dat bepaalde voorwaarden gesteld zullen worden i.v.m. de verblijfsduur van de migrant in België.

aldus de staatssecretaris.

Als een donderslag

Na al deze positieve geluiden sloeg het als het ware bij donderslag in dat het stemrecht aan vreemdelingen niet was opgenomen in het regeerprogramma van de nieuwe regering Martens. Blijkbaar hadden de toponderhandelaars geen boodschap aan het werk van de voorbije maanden en aan de memoranda van de Socialistische Partij, A.C.W., *Stemrecht 82*...

Hoe was dit mogelijk? Is de invloed van Glinne in de P.S. aan het wegdeemsteren nu hij in het Europees Parlement zetelt? Hebben de liberale partijen zich tegen de opname van het stemrecht verzet?

Alle speculaties zijn mogelijk.

Men kan zich afvragen of in dit spel nog vele regeringsverklaringen zullen opgevoerd worden. Dit heeft veel weg van een impasse. Men kan zich niet van de indruk ontdoen dat deze slechts kan doorbroken worden doordat meer en meer vreemdelingen en hun organisaties zelf voor het stemrecht gaan ijveren. Misschien zal ondanks alle goede bedoelingen en de inzet van Belgische verenigingen zich dan toch de geschiedenis herhalen. Het algemeen en enkelvoudig stemrecht is er ook niet zomaar gekomen, de arbeiders van toen hebben ook strijd moeten leveren. Meer en meer organisaties van migranten zien dit ook in en gaan over tot een actieve werking rond stemrecht. Zo het ACLI, (Italiaanse vereniging) dat onlangs een kongres over dit thema organiseerde. Italiaanse arbeiders - waarvan men veronderstelt dat ze zich geïntegreerd weten - zien meer en meer in dat ze zeker (wat hun politieke emancipatie betreft) niet ver-

der staan dan migranten van andere nationaliteiten. Ook de verantwoorde-lijken van gemeentelijke adviesraden hielden hun kongres.

Uit een toespraak van de voorzitter van de Adviesraad van de stad Brussel:

In Brussel is onze keuze duidelijk, wij eisen stemrecht en verkiesbaarheid voor allen, zonder onderscheid van godsdienst, ras of nationaliteit.

Wij willen niet dat binnen het ghetto van de gastarbeiders een nieuw ghetto van geprivilegieerde gastarbeiders ontstaat.

We zullen elk voorstel verwerpen dat tot nieuwe verdeeldheid tussen de gastarbeiders zou leiden.

Maar het is ook duidelijk dat de verwezenlijking van het stemrecht slechts zin heeft indien de beoefening ervan zonder hinderpalen en beperkingen kan gebeuren.

Daartoe zijn konkrete waarborgen noodzakelijk, inzake: Verblijf - Mogelijkheid om zich te organiseren - Mogelijkheid om zich uit te drukken - Geen enkele weerwraak mag mogelijk zijn in het land van herkomst.

Pas dan krijgt een politieke participatie heel haar waarde.

Het Centrum voor Marokkaanse Arbeiders publiceerde een brochure *'Stemrecht - wat betekent Stemrecht voor Immigranten'*. Uit deze brochure volgende passage:

Indien we werkelijk dit kiesrecht willen, moeten we zó handelen dat we geen enkele opwerping, geen enkel vooroordeel, en geen enkele, werkelijk geen enkele tegenstelling uit de weg gaan die onze eis oproept in de harten en de geesten van de Belgen. Dat inzien is reeds een blijk van verantwoordelijkheidsbesef. We hebben vóór ons heel de Belgische bevolking, met al zijn sociale niveaus en oneindige verscheidenheid van meningen. We mogen er bv. zeker van zijn dat het zeer eenvoudige patroon 'werknemer contra werkgever'

in vele gevallen onjuist zal blijken te zijn en dat soms intellectuelen, zogenaamde bourgeois, aan onze kant zullen staan en soms arbeiders tegen ons zullen zijn.

We zullen zogenaamde rechtse partijen zien, die onze zijde zullen kiezen, en daarentegen moeilijkheden ondervinden met politieke partijen die traditioneel worden beschouwd als verdedigers van de arbeiders.

We moeten ook vaststellen dat de twee syndikale organisaties samen niet in staat zijn onze eisen ingang te doen vinden, omdat deze eis verder gaat dan het terrein waar ze zich mee bemoeien en verder dan de konkrete mogelijkheden die een syndikaat kan bieden. Bovendien zijn die syndikaten helemaal niet zeker van de eensgezindheid in hun eigen rangen, ondanks de vaste overtuiging van de grote meerderheid van hun leiders op alle niveaus en van vele Belgische militanten.

We moeten ook rekening houden met de politieke kontekst in België, met hun gemeenschapsproblemen:

Walen, Brusselsaars, Vlamingen, Duitstaligen, we mogen het risico niet lopen de speelbal te worden van politici zonder skrupules die ons zouden gebruiken om hun eigen ideeën en ambities te dienen, en die daardoor automatisch een negatieve reflex zouden uitlokken bij de andere partijen...

Tijdens een nationale bijeenkomst van de A.C.V.-C.S.C. militanten van vreemde nationaliteit werd er door heel wat militanten op aangedrongen in gemeenschappelijk vakbondsfront met meer slagvaardigheid op te komen voor het stemrecht. Heel wat militanten vonden een nationale betoging meer dan noodzakelijk.

Hopelijk is de huidige regering slimmer dan haar voorgangers en hoeven er geen doden te vallen zoals rond de eeuwwisseling.

Luc Michiels

foto J.d.S.

250 A.C.V. militanten-geïmmigreerden te Brussel

Een 250-tal militanten-geïmmigreerden afkomstig uit de diverse nationale komités en vakbonds-kommissies hebben zondag jongstleden, *ander voorzitterschap van Robert D'Hondt, in Brussel vergaderd rond het thema "Strijd tegen het rascisme. Verbliffszekerheid. Politieke rechten"*.

Solidariteit

Nationaal voorzitter Jef Houthuys heeft in zijn openingstoespraak het thema van deze bijeenkomst toegevoegd, en wees daarbij inzonderheid op het belang van de solidariteit in deze crisisperiode; de organisatie en de versteviging van deze solidariteit verdienen de grootst mogelijke voorrang in de syndikale strijd.

De actie van het A.C.V. beperkt er zich niet alleen toe nieuwe voordelen te verwerven, maar doet tevens op het bevorderen van de waarde, de eerbiediging en de rechten van iedere mens.

De verdediging van de rechten van de geïmmigreerde werknemers en hun gezinnen is een essentiële doelstelling van het A.C.V., dat zijn actie steunt op

Deelnemers per nationaliteit

Arabieren	45
Spanjaarden	37
Turken	32
Italianen	31
Grieken	13
Polen	12
Hongaren	5
Oekraïners	4
Allerlei	11
Totaal	190

De vertegenwoordigde regio's :

Brussel, Charleroi, Limburg, Gent, Antwerpen, Bergen, Luik, Verviers, La Louvière, Namen, Nijvel, Leuven, Aalst, Boom, Oostende, Mechelen, Brugge, Eeklo, Aken, Ath.

de beginselen van broederlijkheid en solidariteit, zowel op het vlak van ons land, als op het internationale vlak doorheen het Wereldverbond van de Arbeid.

Ochtend

Het eerste gedeelte van de dag werd

gewijd aan een evaluatie van de voorbije actie van het afgelopen jaar, alsmede van de structuur van de dienst voor geïmmigreerde werknemers, die nu al sedert 1973 funktioneert.

Inzake immigratiebeleid was de actie van het A.C.V. essentieel gericht op de verdediging van de verworven rechten en op het bekomen van een verblijfszekerheid van de geïmmigreerden en hun gezinnen - hetgeen ertoe heeft kunnen leiden dat België geen willekeurig beleid ging voeren, zoals nochtans het geval was in een aantal ons omringende landen. Dit neemt echter niet weg, dat de geïmmigreerde werknemers nog steeds talrijke diskriminaties ondergaan en dat deze bovendien nog in sterkte blijken toe te nemen, naarmate de crisis aanhoudt en verslechtert.

Uitgaande van deze vaststelling, dringen de geïmmigreerde militanten er op aan, dat met vereende krachten binnen de syndikale beweging werk wordt gemaakt van het statuut van de geïmmigreerde werknemer, zodat deze op gelijke voet zou komen te staan met de Belgische (zie kader).

vervolg op p. 38

Het statuut van de gastarbeider

Hieronder publiceren wij het statuut van de gastarbeider zoals het op 12 april 1975 werd afgekondigd door tweehonderd geïmmigreerde militanten, en door het A.C.V.-bestuur werd goedgekeurd.

Deze tekst is het resultaat van raadplegingen op alle niveaus van de deelname-structuur der gastarbeiders.

Algemene bedenkingen

Om zijn ontwikkeling te verzekeren heeft België er voor geopteerd een beroep te doen op de gastarbeiders en hun gezinnen.

De 750.000 regelmatig in België verblijvende geïmmigreerden hebben door hun werk en hun verantwoordelijkheidszin bewezen dat zij in staat zijn harmonisch samen te leven met de Belgen. Hun bijdrage tot de economische welvaart van dit land moet hen het recht verstrekken toegang te verwerven tot de sociale- en beroeps promotie en deel te nemen aan het cultureel, burgerlijk en politiek leven van hun onthaalland.

Het statuut van de gastarbeider zal de uitdrukking zijn van deze realiteit; bestemd voor de reeds in België gevestigde werknemers, maar tevens voor degenen die er in de toekomst tewerk zullen gesteld zijn, moet het een nieuw immigratiebeleid vastleggen dat hun totale ontplooiing als mens en als burger zal waarborgen. Het dient opgevat in de zin van de promotie van alle werknemers, zowel die uit het land van herkomst als die van het onthaalland.

Dit statuut zal hoofdzakelijk door de vakbeweging worden uitgewerkt, dank zij de solidariteit onder de werknemers. Het zal bijdragen tot een betere bewustwording bij de in België gevestigde gastarbeiders van hun rechten en plichten.

De vakbeweging is het meest efficiënte en dynamische middel ter bevordering van de werknemers en meer bepaald van de gastarbeiders, en zal dat ook blijven.

Het A.C.V. zal zijn actie op dit gebied, dat het zijne is, verder zetten. Het doet een beroep op de levende krachten van het land om daadwerkelijk hun verantwoordelijkheden inzake immigratie op te nemen.

Het A.C.V. eist een statuut van de gastarbeider, waarin drie luiken voorkomen :

Dossier migranten en de B.R.T.

Samenstelling Monique de Jonge en Jan de Staelen

Een dubbel uitgebreid dossier over migranten en de twee grootste massamedia. De buitenlandse omroepen besteden meer aandacht aan migranten dan de BRT. Deze raakt nu pas in beweging. Na twee kolloquia werden er toekomstplannen gemaakt. Een werkgroep binnen de BRT geeft adviezen. Bareel dook archieven in, sprak met de voorzitter van de werkgroep en publiceert 3 interviews met producers. Wat verwachten migranten zelf van radio en televisie? De uitslag van een enquête, gehouden door Bareel. Tenslotte een bondig overzicht van een aantal migrantenprogramma's op radio en TV in binnen- en buitenland.

Migranten buiten beeld en klank

Het gebruik van de massamedia is één van de belangrijkste indicatoren van de beleidskeuze t.a.v. migranten — staat in een studie voor de Raad van Europa te lezen (1).

De massamedia kunnen pas dan een positieve rol in de migratie spelen, wanneer de verschillende staten, verantwoordelijk voor de uitzendingen voor migranten, een migratiebeleid zowel op korte als op lange termijn, gaan uitwerken.

Ook moeten de massamedia uitgaan van de sociale positie van de meeste gastarbeiders: hij is arbeider, doet het op alle gebied minst begerenswaardige werk en wordt op vele vlakken gediskrimineerd. Zonder dit perspectief kunnen de verantwoordelijken voor de uitzendingen alleen maar doorgaan de massamedia op een marginale manier te gebruiken — zonder overtuiging, zonder resultaat. De massamedia zouden echter een belangrijke rol kunnen spelen in het op poten zetten van in een algemeen beleid kaderende structuren en instellingen voor migranten, door migranten en met migranten.

foto J.d.S.

Een kijkje in het buitenland

De massamedia hebben pas laat hun intrede in de migratie gedaan en ook vandaag de dag is hun rol eerder bescheiden. Vooral de BRT onder de loep te nemen, kijken we eerst even naar het buitenland.

Eerste Europees land

Het is de B.B.C. (British Broadcasting Corporation) die de langste ervaring heeft met uitzendingen voor gastarbeiders, o.a. met taallessen en uitzendingen met multimediale aanpak. Het Verenigd Koninkrijk was het

eerste Europese land dat gastarbeiders aantrok, en wel Aziaten. Voor Aziaten alleen bestaan er een 13-tal verschillende radioprogramma's. In Frankrijk verschijnt sinds 1976 op France 3 het televisieprogramma "Mosaïque" dat zich tot alle migranten richt, ongeacht hun nationaliteit. Ie-

dere zondagochtend wordt het gepresenteerd door een Fransman en door presentatoren van verschillende nationaliteiten. De bedoeling is de kulturele banden met het moederland aan te halen plus informatie te brengen over de migratie. Het geheel heeft de bedoeling het migrantenpubliek te vermaken.

In West-Duitsland krijgen de grote migrantengroepen elke dag hun eigen radioprogramma.

Op de televisie verschijnt iedere zondag een programma van één uur op Duitsland 3. Dit programma, "Ihre Heimat, Unsere Heimat" is gericht op telkens drie nationaliteiten. Er worden reportages, informatie en variëteit gegeven, zowel in het Duits als in de moedertaal. Dit programma is een uitzending van de WDR (Westdeutsche Rundfunk).

Eveneens iedere zondag komt op Duitsland 2 "Nachbarn in Europa" — informatie en ontspanning voor buitenlanders. Drie nationaliteiten komen hier aan bod. Het programma wordt uitgezonden door de ZDF (Zweites Deutsches Fernsehen). Deze werken hiervoor samen met de TRT (Turkse Radio-Televisie) wanneer het de Turken betreft; de TRT produceert 35 minuten in Turkije; 10 minuten informatie worden hieraan toegevoegd door de ZDF over wat er in Duitsland gaande is.

Ook zendt de TRT ongeveer 18 uur per dag uit op korte golflengte, voor de Turkse gastarbeiders in Europa en wel vnl. voor de Turken in Duitsland, waar ze met méér dan een miljoen zijn.

Onvrede

Tot daar enkele voorbeelden van wat zich in het buitenland op het scherm afspeelt of te beluisteren valt voor gastarbeiders.

Eveneens volgens de reeds aangehaalde studie voor de Raad van Europa, houden de meeste uitzendingen voor gastarbeiders eerder de problemen van gastarbeiders in stand, dan een stimulans te zijn voor een oplossing: ofwel ontbreekt het aan een duidelijke doelstelling, is het budget gering en het personeel weinig gemotiveerd of onvoorbereid op haar taak. Ofwel zijn het programma's met de bedoeling gastarbeiders te verstrooien en wordt alleen de strikt noodzakelijke informatie gegeven. In landen die massaal gastarbeiders invoeren zitten de programma's wel beter in elkaar; dit om naar buiten aan te tonen hoe stevig het geheel georganiseerd is. Maar ook hier komt de inhoud van de programma's pas op de tweede plaats en het migrantenpubliek blijft een passieve rol toegewezen.

De moederlanden exporteren ook programma's; zoals hierboven vermeld de TRT, of zoals de Italiaanse Radio-Televisie (RAI) (zie verder).

Maar meestal spelen deze programma's niet in op de konkrete problemen van de migranten en zijn het slechte produkten, gericht op de minst ontwikkelde groepen van het moederland; de meest middelmatige zaken uit de show business worden aangeboden.

De verantwoordelijken voor de uitzendingen voor migranten van zowel de thuis- als de gastlanden, schijnen er zich niet veel van aan te trekken dat de migratie een nieuwe bevolking heeft gekreekt met haar specifieke problemen en behoeften. In Nederland is deze onvrede met de bestaande programma's ook gevoeld en wordt nu hard gewerkt aan een minderheden-omroep door mensen van allerlei herkomst.

Nederland

Deze groep heeft op 15 februari via het VPRO programma "Black Star Line" haar ideeën bekend gemaakt. Voorlopig zal ze op gezette tijden uitzendingen verzorgen via de zendgemachtigde verenigingen VPRO, IKON (Interkerkelijk Overleg Nederland) en het Humanistisch Verbond.

De bedoeling van de groep is de onderlinge solidariteit tussen de etnische minderheden te benadrukken. Zij vindt dat de NOS (Nederlandse Omroepstichting) de bestaande zondagmiddagprogramma's voor buitenlanders (zie verder) teveel vanuit de charitatieve hoek beschouwt. Over de nieuwe zendgemachtigde minderheden-omroep: Deze omroep zal derhalve een bron moeten zijn van informatie en rekreatie met als primaire doel het bevredigen van de kulturele behoeften van de zogenaamde etnische minderheden, waarbij een speciale afdeling van nieuwdienst voor informatie uit de thuislanden niet mag ontbreken. (2).

Gelijksoortige ideeën als die van de groep, staan in de nota van het hoofd en de twee redacteuren van de NOS Dienst Radioprogramma's en de pro-

grammaraad; deze nota hebben ze aangeboden aan het NOS bestuur. Hierin staat o.a. dat de toekomst voor de minderheidsprogramma's onbevredigd is en er worden voorstellen gedaan hoe zenders te reserveren en hoe nu al een onmiddellijke realisatie mogelijk is bij het in gebruik nemen van een A.M.-kanaal voor "educatieve en minderhedenzaken".

Ook is er het voorstel via de radio de communicatie tussen buitenlanders en Nederlanders te bevorderen, waarbij programma's als "Meer over Minder", documentaires en het zgn. radioblok meer aandacht aan die onderlinge kontakten gaan geven. Tot zover de onvrede in Nederland, die o.a. wat het laatste betreft min of meer aansluit bij de studie voor de Raad van Europa (1): de beleidskeuze t.a.v. de Europese migraties heeft de scheiding van de nationale en de migrantenbevolking teweeg gebracht. Een wederzijdse onwetendheid en meestal een gevaarlijke miskenning is hiervan het gevolg. De uitzendingen over de problemen van migranten kunnen deze muur afbreken en 'de derde wereld bij ons' leren kennen (...). Deze uitzendingen moeten vooral op de autochtonen gericht zijn. De kulturele bijdrage van de migranten van verschillende nationaliteiten aan de autochtonen is niet iets abstract, maar wordt zeer concreet doorgegeven met de ingewikkelde problemen van de migratie. Wanneer men bij het verspreiden van de cultuur van de verschillende moederlanden van de migranten geen rekening houdt met het feit dat ze door duizenden mensen in het gastland wordt beleefd, loopt men het gevaar dat deze uitzendingen passieve konsumptieobjecten met een exotisch smaakje worden met uiteindelijk alleen maar een evasiefunctie. De kulturele uitwisseling mag geen voorwendsel zijn om de scheiding nog groter te maken, noch om het etnocentrisme, waar alle beschavingen aan lijden, te bevorderen.

De bovenvermelde zondagnamiddagprogramma's worden door de NOS uitgezonden op Hilversum 2: eerst is er een half uur voor de Molukse gemeenschap "Suara Maluku", vervolgens een half uur nieuws over de Antillen en informatie voor de Antillianen in Nederland, afgewisseld met muziek: "Tambu"; dan volgt een half uur lang het programma "Zorg en Hoop" voor de Surinaamse Nederlanders en tenslotte volgt er een programma van 4 uren voor de buitenlandse werknemers. De televisie levert op Nederland 1 het programma "Paspoort"; tien minuten lang wordt er vier avonden per week informatie in de moedertaal gegeven aan één of twee nationaliteiten.

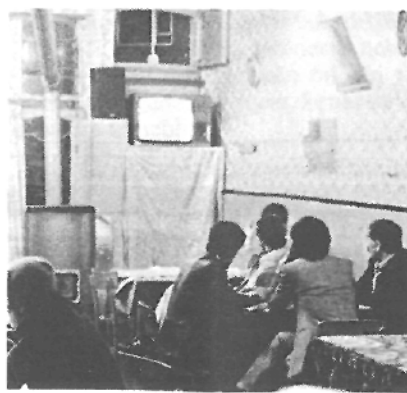

foto J.d.S.

Langs de ene kant...

Tot zover het buitenland. Welke programma's van migranten bestaan er op het Belgische grondgebied? We bespreken eerst de Franstalige radio-televisie: de RTBF.

Vanaf de jaren '60 bestond het Luikse programma "La Wallonie accueille les travailleurs étrangers". Italianen, Spanjaarden, Turken, Grieken, Arabieren, Polen en Joegoslaven konden er liedjes van bij hen beluisteren. De migratie is sindsdien geëvolueerd. De tweede, soms derde generatie leeft nu in Wallonië...

Dit programma is dan ook vervangen door een nieuw, waar iets meer in zit dan alleen muziek: "Interwallonie, l'émission des travailleurs immigrés". In het kader van "Interwallonie" bestaan twee specifieke uitzendingen voor Italiaanse kijkers: "Ciao Amici"

en "Appuntamento Italiana" gemaakt door de Italiaanse Televisie (RAI). Het is op 25 december 1971 dat het eerste programma voor Italianen van de RTBF op het scherm verscheen. Het Italiaanse kijkpubliek was heel enthousiast en drukte dit ook uit in vele brieven. Het was de RAI die deze programma's maakte, één uur om de 14 dagen. Later werden het drie kwartieren om de twee weken en vandaag de dag blijft er nog maar een half uur per maand over. Deze vermindering van zendtijd was het gevolg van de uitbreiding van de migratie in België: ook andere nationaliteiten moesten aan hun trekken komen! In plaats van hetzelfde aantal uren aan de andere migrantengroepen te geven en de zendtijd voor de Italianen te behouden, liet men de Italianen plaats maken.

"Ciao Amici" en "Appuntamento Italiana" worden in magazine-vorm gebracht: een recept, een korte reportage over bvb. een beroemde Italiaan of een

specifiek Italiaans gebeuren en dan een belangrijkere reportage...

Vandaag heeft het vroegere enthousiasme van de kijkers plaats gemaakt voor kritiek. Verwijten van Italiaanse migranten t.a.v. deze uitzendingen zijn, dat er niet genoeg op de problemen van migranten wordt ingespeeld, dat men niet laat zien wat er voor nieuws door de migratie is ontstaan; er wordt bvb. niet over het kulturele en politieke leven in de migrantengemeenschap gerept. Ook over andere migrantengroepen wordt niet gesproken, noch over de integratie van de tweede generatie. De programma's zijn nog altijd op een terugkeer naar Italië ingesteld. "Men moet een einde maken aan die heimwee". "Er is geen analyse die ons kan helpen onze situatie te begrijpen".

Op de radio zendt RTBF 2 elke dag, behalve tijdens het weekeinde, een programma van een uur uit voor telkens 1 of 2 nationaliteiten.

... Langs de andere kant

Televisie

Als u afstemt op de BRT, kunt u iedere dag aan uw televisieknoppen draaien: een programma voor gastarbeiders zal niet op uw scherm verschijnen.

Zo triestig is het gesteld met het heden; Bareel is dan maar een kijkje in het verleden gaan nemen en is de BRT-archieven ingedoken. Helaas zijn deze nog niet in orde; we zijn naar boven gekomen met een aantal losse titels in het kader van programma's als "Brandpunt", "Echo", "Terloops", enz. Ook het programma "Ommekaar" dat sinds drie jaar maandelijks op de beeldbuis verschijnt, wijdde 2 uitzendingen aan gastarbeid (zie interview). Sporadisch bleek in de jaren '50 en '60 een uitzending aan gastarbeiders gewijd te zijn. De jaren '70 brachten wel een geleidelijke uitbreiding, maar toch blijft het nog miniem. En daarbij, deze enkele uitzendingen gaan wel over gastarbeid, maar zijn voor de Vlaamse kijker bedoeld. Terwijl ze vroeger volkomen folkloristisch waren, beginnen ze nu wel wat meer op documentaires te lijken. Voor gastarbeiders zelf zijn wel in 1974 2 x 13 Nederlandse lessen uitgezonden: In januari 1974 startte "Nederlands voor gastarbeiders". Deze lessen zouden een succes zijn geweest indien de migranten meer gemotiveerd hadden kunnen worden; een begeleidingsteam over voldoende tijd, geld, mogelijkheden en betaalde "vrijwilligers" had kunnen

foto J.d.S.

beschikken, niet alleen om 2 uurtjes les te geven, maar in de eerste plaats om in te gaan op sociale problemen.

Radio

Met de BRT-radio is het niet veel beter gesteld, hoewel we niet kunnen zeggen dat hier "niets" bestaat.

In januari 1966 startte BRT 2 — omroep Limburg een wekelijkse muziekuitzending van 1 uur voor gastarbeiders op de zondagmorgen. Vanaf januari 1973 wordt deze uitzending overgeheveld naar de middelf golf via BRT 1, iedere week op de zondagavond.

Daar de uitzending, door het vrij late uur het gevaar liep haar doel te missen, werd ze drie maanden later geïntegreerd in het muzikaal programma "Muziek kent geen grenzen: tips en muziek voor gastarbeiders". Hierbij werden o.a. muzikale produkties van buitenlandse radiozenders, ook van de thuislanden, ingeschakeld. Na wat over en weer gehevel wordt het tenslotte vanaf januari 1975 naar de zaterdagmorgen verlegd (BRT 1 - 8u15 tot 10u00) onder de titel "Voel je thuis".

Wie zich thuis moeten voelen zijn telkens, 10 minuten: de Polen, Marokkanen, Grieken, Turken, Spanjaarden en Italianen.

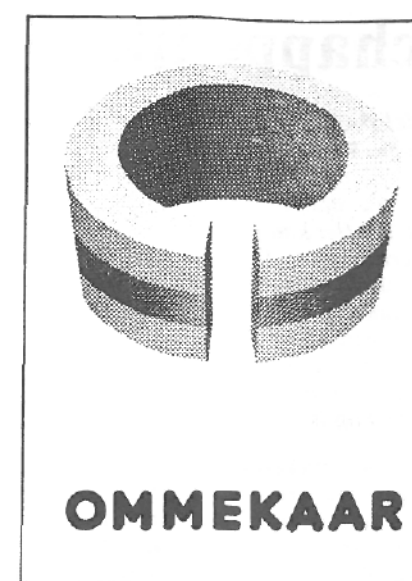

foto J.d.S.

OMMEKAAR

Deze nationaliteiten komen iedere week aan de beurt. Tevens komt er om de week nog één andere nationaliteit aan bod. De eerste week zijn dit de Joegoslaven, de tweede week de Oekraïners, de derde de Portugezen en tenslotte de Hongaren; indien er een vijfde zaterdag in de maand is, richt men zich tot de Tsjechen.

Dit programma is — op enkele nuttige tips na — louter muzikaal. Flor Berkenbosch, de produktieverantwoordelijke schreef reeds in 1974 een nota aan

de Raad van Beheer, met de vraag meer nieuws in dit programma te integreren (zie interview). De presentatie wordt gedaan door mensen uit de verschillende nationaliteitsgroepen.

Naar dit programma luisteren, volgens Flor Berkenbosch, wekelijks meer dan 100.000 mensen. Hiervoor baseert hij zich op steekproeven, maar hij vraagt zich wel af in welke mate gastarbeiders hierin zitten; hij denkt zelfs dat ze hierin helemaal niet vertegenwoordigd zijn.

BRT 2 omroep Limburg zendt voorts nog 2 muziekprogramma's uit van elk een half uur: "Musicalmente Dal'Italia" op de eerste zondag van de maand en op de derde zondag "Sombreros y Mantillas" voor de Spanjaarden.

De radio brengt af en toe een programma over gastarbeid voor de Vlaamse luisteraars; bvb. in het kader van "Maatschappelijk Welzijn" werden sinds haar start in oktober 1976 een 19-tal uitzendingen gewijd aan gastarbeiders, zigeuners, woonwagenvoerders en politieke vluchtelingen (zie interview).

Een duidelijk overzicht van andere losse uitzendingen hebben we niet kunnen krijgen omdat het klankarchief wel per datum en persoon (reporter, geïnterviewde) is geklasseerd, maar nog niet per trefwoord.

Toekomstplannen bij de BRT

Dit wat het heden en verleden betreft. Maar hoe ziet de toekomst er uit? Sinds het kolloquium van de omroepen van de Europese lidstaten is er wel het een en ander aan het veranderen, maar vooraleer hierover te spreken, eerst iets meer over dit kolloquium, gehouden te Brussel op 3 en 4 december 1979.

Waarnemers

Het volgend thema stond centraal: de omroep en de behoeften van de immigrantenfamilies in de Europese Gemeenschap.

Het is de Europese Raad van Ministers van Nationale Opvoeding die de wens heeft uitgesproken dat problemen omtrent onderwijs en cultuur van de migranten onderzocht zouden worden. Dit aansluitend bij de richtlijnen van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 25 juli 1977 inzake het onderwijs aan kinderen van migrerende werknemers. Op een kolloquium te Brussel op 21-22 november 1978, werd een eerste maal onderzocht welke rol de omroepen in de lidstaten hierbij kunnen spelen (3). Daar op dit eerste kolloquium noch een gecoördineerde bespreking binnen

de BRT volgde, noch een beleidslijn werd uitgestippeld, is de rol van de BRT-vertegenwoordigers op het tweede kolloquium van 3-4 december 1979 tot die van waarnemers beperkt gebleven. Wel hebben zij toegezegd een uitgebreid verslag ter bespreking in de BRT op te stellen. Eveneens hebben zij de hoop uitgesproken bij een volgende vergadering meer concrete gegevens te hebben.

En hieraan wordt nu gewerkt binnen de BRT: na dit verslag te hebben gekregen is door BRT-directeur-generaal P. Vandenbussche een werkgroep binnen de BRT opgericht "om zich speciaal te bezinnen over de taak van de omroep t.a.v. de migranten in België".

Eerste producer-kultuur BRT, Roland van Opbroeck, is voorzitter en verder zitten in de werkgroep: Jan van der

Straeten, directeur-kultuur (non-fiction) BRT, Paula Semers, eerste producer dienst wetenschappen TV, Vic Lories, producer maatschappelijke uitzendingen BRT 1 en Albert Govaerts, producer volwassenenvorming. De werkgroep heeft zichzelf nog uitgebreid met Karel de Goeyse, producer schooluitzendingen.

Op onze vraag aan R. van Opbroeck over het waarom van de afwezigheid van migranten binnen de werkgroep, antwoordde hij dat het een BRT aangelegenheid is en dat men hiervoor goed op de hoogte moet zijn van de BRT structuren.

Deze werkgroep heeft eind april adviezen uitgebracht aan een informatiekollege, waarin de directeur-generaal, de twee programma-directeurs, twee be-

vervolg op p. 24

Maatschappelijk Welzijn

Interview met de produktieverantwoordelijke, Roger Thijs, en de twee medewerkers, Ludo Penninckx en Marleen Vanbergen, van het radioprogramma "Maatschappelijk Welzijn".

Bareel: Hoe wordt in het programma "Maatschappelijk Welzijn" bepaald wanneer de gastarbeidersproblematiek aan bod komt? Wordt erop voorhand gezegd: zoveel percent?

R.T.: Niet geprogrammeerd, maar wel gebonden aan de aktualiteit, zoals trouwens ook de rest van onze programmagegevens tot stand komen. Wij pikken zoveel mogelijk in op wat zich aanmeldt.

M.V.: Natuurlijk hebben wij wel belangstelling voor deze groep en volgen we kranten, tijdschriften en dan proberen we nog zoveel mogelijk de aktualiteit bij te houden.

L.P.: Het is niet alleen de aktualiteit die een rol speelt, maar ook wat er interessant is. Op een bepaald moment is bi-kultureel onderwijs een thema geweest voor een uitzending, omdat we dat een heel boeiend project vinden.

Bareel: Wordt zo'n programma met gastarbeiders gemaakt?

L.P.: Dat is moeilijk om in het algemeen te zeggen. We proberen wel zoveel mogelijk de betrokkenen zelf aan bod te laten komen, dus niet alleen de deskundigen (de beroeps-krachten die met gastarbeiders bezig zijn).

R.T.: Het kan gebeuren dat wij wel eerder met de mensen die voor gastarbeiders werken gaan praten, primo omdat zij een overzicht hebben van de problematiek en sekundo omdat je ook niet altijd de gewenste gesprekspartner vindt die de taal machtig is.

Bareel: "Maatschappelijk" is geen specifiek programma voor gastarbeiders. Buiten het muziekprogramma "Voel je thuis" bestaat een dergelijk programma niet op de BRT. Hoe komt dat volgens jullie? Op de RTBF en in de buurlanden bvb. zijn er wel programma's voor gastarbeiders...

R.T.: Ik denk dat als men het op niveau van beleidsvisie van een radio of TV instituut gaat bekijken, er tot nu toe weinig politieke belangstelling voor is geweest, evenals voor bvb. zigeuners, langdurig zieken of tot voor kort voor de werklozen. Maar naargelang die groepen groter gaan worden en problemen gaan scheppen, zal men daar meer aandacht voor krijgen.

Bovendien, en dat is zeer reëel, bestaat er andere opvatting bij de Nederlandstaligen dan bij de RTBF, die altijd en overal de gastarbeiders in het Frans aanpakken; of dat nu Turken zijn, dan wel Marokkanen

foto BRT persdienst

Roger Thijs

of Spanjaarden...

M.V.: Dat is niet waar hoor. Ik heb al televisieprogramma's op de RTB gezien, in de moedertaal gegeven. Maar dan waren er franse onder-titels.

R.T.: Nu is het ook zo, en dat kan eigenaardig klinken, dat er voor dit soort initiatieven altijd en overal tijd te kort is en men verwijst dan, waarschijnlijk terecht, naar bijkomende ketens. Nu is er de mogelijkheid van een lange golf, die zich tot Zuid-Europa zou richten voor landgenoten die in het buitenland verblijven, en daar zou men dan een deel zendtijd vrijmaken om een aantal problemen te behandelen; maar voor heel wat doelgroepen is er zendtijd te kort.

Iedereen staat wel een beetje te drummen met suggesties, maar het pakket moet ook nog verteerbaar blijven. Ik denk dat dat bij de beleidsmensen altijd wel een hinder-nis is geweest; dat zij gezegd hebben: nu 10 minuten voor de Turken, dan 10 minuten voor de Marokkanen, dan 10 minuten voor de Algerijnen enz... Op den duur zit je met een urenlange programmatie die tenslotte heel kleine groepen bereikt.

L.P.: Daarbij aansluitend — ik heb daar zelf overigens geen antwoord op — wat voor soort programma's moet je gaan maken? Moet je programma's maken voor bepaalde doelgroepen of voor een breed publiek? Of beiden? Deze discussie is binnen de BRT ook aan de gang, denk ik.

foto BRT persdienst

Marleen Vanbergen

Bareel: In die werkgroep bv. om te zien of er niet meer aandacht aan de gastarbeiders besteed kan worden.

R.T.: Dat plan bestaat, en dat zal waarschijnlijk meer en meer vorm aannemen naargelang de tweede generatie — die dan al de taalklip genomen heeft en die overwegend de Nederlandstalige programma's kan volgen — groter wordt, en zelf weer grotere specifieke problemen schept.

M.V.: Ik vind het weinig zinvol alleen voor bvb. gastarbeiders te gaan werken. Voor hun problemen kun je misschien wel een oplossing bedenken — in een bepaalde juridische situatie bvb. — maar het is van veel groter belang dat onze bevolking mee gevoelig gemaakt wordt, en dat kan je niet als je alleen maar een programma voor gastarbeiders maakt. Waar ik ook een beetje schrik van heb is dat men, de dag dat ze hun speciale programma's hebben, gaat zeggen: ze hebben dat nu, laat ze maar in hun hoekje, wij hoeven daar niet meer over te spreken. Dat zou jammer zijn.

Bareel: Zou bvb. juridische informatie i.v.m. verblijfsvergunningen niet in de eigen taal gegeven moeten worden?

M.V.: Het kan van belang zijn dat mensen van hier eindelijk snappen wat een moeilijk probleem het is.

L.P.: Het is niet zozeer 'of-of', maar eerder 'en-en', denk ik. Je hebt langs de ene kant zeer duidelijk wat Marleen zegt, nl. je moet het bredere publiek sensibiliseren voor die problemen — en naar mijn gevoel is dat zeer belangrijk; langs de andere kant heb je hetzelfde probleem als je bv. — en dat is misschien cru gesteld — met de gehoorgestoorden hebt; die hebben een specifieke uitzending in 'hun eigen taal' als het ware. Dat zou je ook voor de gastarbeiders kunnen hebben. Maar ik denk dat dat maar sekundair mag zijn ondanks het feit dat het zeer noodzakelijk is ten aanzien van de bredere informatie. Daarbij kan je dan nog

de vraag stellen of die bredere informatie in een apart programma geplaatst moet worden, of eerder binnen een totaal programma, waar naast de gastarbeidersproblematiek ook andere problemen aan bod kunnen komen.

R.T.: Overigens meen ik dat, als je werkelijk aandringt op gespecialiseerde programma's, je wat radio betreft het medium overschat. Bvb. via de radio gaan uitleggen hoe het aanvragen van verblijfsvergunningen voor Turken verloopt, roept eerder problemen op vanwege de snelheid van het medium, dan wanneer je eens en voorgoed een korte duidelijke stencil verspreidt onder die mensen.

Bareel: Toch vragen bvb. Marokkaanse migranten in "De stem van de Immigrant" naar zendtijd op radio en TV in de eigen taal. Ze stellen dat zij nu naar Nederlandse, Duitse en Franse zenders moeten luisteren, dat ze weten wat een gastarbeider bv. juridisch moet doen in die landen, maar van België, waar ze tenslotte leven, weten ze niets.

R.T.: Ja die vraag is respectabel vanuit elke groep. Iets anders is of wij, met ons klein taalgebied daar op kunnen ingaan. Want ge spreekt daar van Duitsland, Frankrijk en Nederland; dat zijn allemaal homogene taalgebieden... Als wij ons bvb. gaan richten tot de Marokkanen in België, moet dat dan in het Nederlands of in het Frans? Dat is een levensgroot probleem!

Bareel: Of in het Arabisch...

R.T.: Dan maak je de programma-tie eigenlijk "schatplichtig" aan heel kleine doelgroepen, en dan vraag ik opnieuw: moet dat via de radio?

Bareel: Zie je hier een oplossing voor?

R.T.: Als wij over een ruime waaier van zendmogelijkheden konden beschikken — ik denk nu aan de vier zenders van Nederland — dan misschien, maar die luxe hebben wij

gewoonweg niet.

M.: Tenzij je er late avondprogramma's voor maakt, maar dan is de vraag of die mensen dan kunnen afstemmen.

R.T.: Ja, na tien uur 's avonds kan van alles, maar dan kan er voor het publiek niets meer.

L.P.: Veel hangt af van de aanpak. Kijk bvb. eens naar "Radiool", een kinderprogramma. Dat is gericht op een welbepaalde doelgroep, 'n leeftijdsgroep. Nochtans luister ik er heel graag naar omdat het een heel plezant programma is. Als je een dergelijke filosofie zou aannemen t.a.v. gastarbeidersprogramma's, mensen zelf aan het woord laten bvb., zou zo'n programma ook een communicatiefunctie kunnen krijgen tussen de groep gastarbeiders en de grote groep Belgen die nieuwsgierig luistert naar wat de groep gastarbeiders te vertellen heeft. Dat zou boeiend zijn.

R.T.: Ja maar, als je gewoon open zendtijd geeft en je laat het over aan de mensen die met gastarbeiders werken, je laat ze aanbrengen wat zij willen, vul je die zendtijd ook op natuurlijk, maar dan maak je slechte radio. Ik heb alle respect voor de mensen die kanalen vragen, maar dan zeg ik, creëer eerst kanalen via de schrijvende pers, dan heb je iets in handen wat je nadien nog eens kunt overlezen. De 'vluchtige' media daarentegen zeggen iets eens en voor goed, en dan zit je achteraf met de vragen, de brieven, waar de staf die dan reeds een ander programma voorbereidt, niet op in kan gaan...

... Het is een te vluchtig medium!
M.: Ik zie dat wel zitten zo'n programma voor de hele groep, ook de Vlamingen. Je kunt dan nog brochures en stencils uitgeven met meer strikte gegevens, die je naar de verschillende groepen, in hun taal, toezendt.

Gelukkig is bij ons nu eindelijk het idee ontstaan om voor die groep iets te doen. Hoe, dat moeten we nog afwachten ●

Voel je thuis

Interview met Flor Berkenbosch, de produktieverantwoordelijke van het radioprogramma: Voel je thuis

Bareel: Valt het programma "Voel je thuis" niet te vroeg op de ochtend?

F.B.: Nee, ik denk het niet, want ze kunnen "Voel je thuis" evengoed in bed beluisteren, en ik denk dat diegenen die het interesseert weten wanneer hun uitzending komt. Italianen komen pas om 9u45 aan de

beurt, zo vroeg is dat niet meer. Maar de Polen die zijn er het eerst bij, al om 8u20.

Bareel: Het is heel kort tien minuten per nationaliteit...

F.B.: Het is natuurlijk te kort. Tot nog toe is het een programma van de muziekdienst van BRT 1. Het is

gewoon een ontspannend programma voor gastarbeiders. Het is géén informatief programma.

Bareel: Weet u waarom die keuze is gemaakt, eerder een muzikaal dan een informatief programma voor gastarbeiders te maken?

F.B.: Nee, daar kan ik niet op antwoorden. Ik denk dat er niet

meer verlangd werd in het begin; dat het gegroeid is hieruit dat wij muziek kregen uit al die landen waar die mensen vandaan komen. Tot nu toe is er eigenlijk geen nieuws geïntegreerd in de uitzendingen. Het is eerder een praktisch gerichte uitzending. Er worden wel tips voor gastarbeiders gegeven. Bvb. Turken die naar hun land gaan met de vakantie, die vertrekken met een wagen die niet in orde is, dan wordt er nog herhaald wat ze precies aan autopapieren moeten hebben; ook tips voor sociale aanpassing en inpassing hier in het maatschappelijk leven.

Bareel : Wordt er veel naar geluisterd ? Krijgt U reacties ?

F.B. : Ja, wij krijgen heel veel brieven. De Italianen schrijven veel. En de Spanjaarden ook. Maar Grieken, dat weet ik overigens van onze Griekse die het programma presenteert, reageren niet schriftelijk. Ook de Marokkanen niet. De meeste Marokkanen die hier zijn kunnen trouwens niet eens schrijven.

Bareel : Welk soort reacties krijgt U ? Vragen de mensen meer informatie ?

F.B. : Ja, dat is het hem net. Wij zijn van mening dat het programma eigenlijk uitgebreid zou moeten worden tot een informatief programma, en dat er informatie moet bijkomen. Daar heb ik vroeger een nota over geschreven. Maar dan moeten er meer journalisten aangesteld worden. En als je bedenkt dat de BRT

objectieve berichtgeving moet geven... Wat is objectiviteit als het over gastarbeiders gaat ? Mijn bedoeling was geweest 3 minuten nieuws te geven, Belgisch nieuws. Maar ook 3 minuten nieuws over het land waar ze vandaan komen. Ik vind dat ze daar ook recht op hebben. Maar toen die nota van mij vertrok, waren dat natuurlijk alweer landen die hete hangijzers waren. Marokko, Spanje, Italië, het is overal wat ! Van wie moet die informatie komen ? En wie gaat ze vertalen ? Volgens mij zijn de mensen die het programma "Voel je thuis" presenteren niet allemaal in staat dat te doen, want daar zijn gewone handarbeiders bij en die hebben niet gestudeerd; ze kunnen wel iets gewoon meedelen, maar als het gaat over echte vertalingen wordt het moeilijk. En aan wie moet je dat toevertrouwen ? Wie is die taal machtig om achteraf te controleren wat zij vertalen ?

Bareel : Wanneer hebt u die nota verstuurd ?

F.B. : Al een jaar of 4, 5 geleden. Uiteindelijk beslist de Raad van Beheer wat daarmee gebeurt.

Bareel : Die heeft geweigerd ?

F.B. : Die heeft niet geweigerd, maar die heeft gezegd 'het kan gewoon niet'. Ik had gedacht aan onze journalisten die allemaal een beetje gespecialiseerd zijn in die landen, bvb. Liesbeth Walkiers voor Portugal en Spanje, Ronny Vos voor Turkije, enz... Als dit programma

een volwaardig gastarbeidersprogramma moet worden, dan moet daar gewoon een aparte dienst full-time aan werken, met journalisten inkluis... Maar hier waren er uiteindelijk al te weinig journalisten.

Bareel : En meer zendtijd ?

F.B. : Meer zendtijd waarschijnlijk ook. In diezelfde nota had ik gevraagd elke dag 's avonds van 19u30 tot 20 uur te benutten voor die uitzendingen, want de Vlamingen schakelen meestal rond die tijd over naar het televisienieuws. Vermits wij voor 7 verschillende nationaliteiten uitzenden, kwam dat goed uit dacht ik. Met één half uur per nationaliteit kan er inderdaad meer gezegd worden dan nu. En dan kan het nog luchtig blijven, met de muziek die er nu ook is; maar er kan informatie bij.

Bareel : Indien er meer algemene programma's zouden komen, zouden die in het Nederlands of in de moedertaal moeten zijn ?

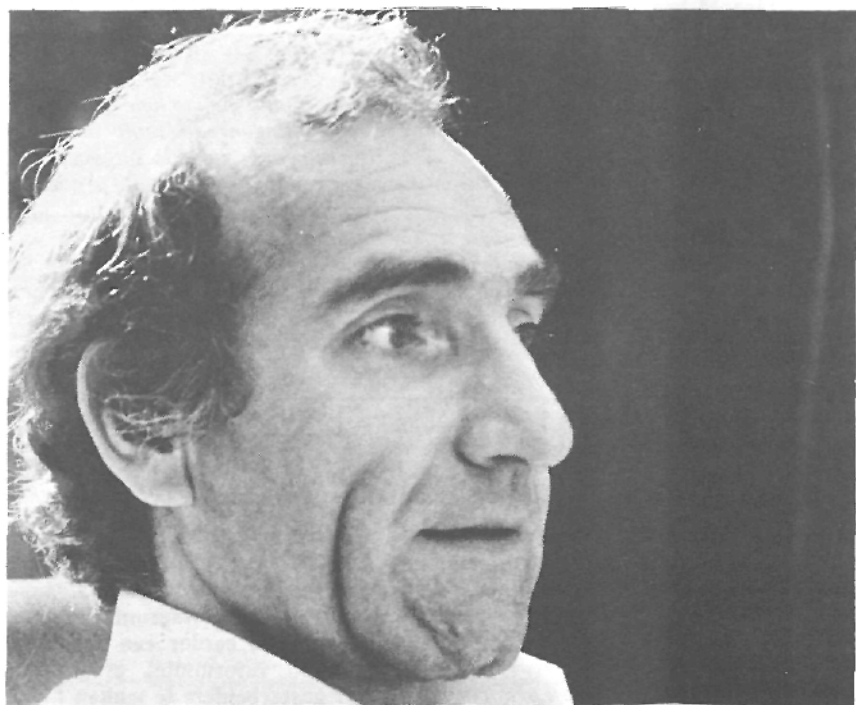
F.B. : Dat hangt van het al dan niet integreren af. Ik denk dat bepaalde nationaliteiten niet kunnen geïntegreerd worden, v.b. de Turken blijven overal hechte gemeenschappen vormen, de Algerijnen ook. Het probleem gaat anders worden met hun kinderen. Ik denk dat die dan maar naar de gewone programma's moeten luisteren. En of er dan nog extra programma's nodig zijn om de integratie al dan niet te bevorderen, dat is naargelang het standpunt dat je inneemt.

Ommekaar

Interview met Mic Billit en Bea Matteredne van het televisieprogramma : Ommekaar

Bareel : Er werden twee uitzendingen van "Ommekaar" aan gastarbeid gewijd; werd dit van hogerhand opgelegd ?

M.B. : Nee, wij dachten dat gastarbeiders ook tot de categorie van marginalen behoorden, hoewel wij dat woord niet graag horen. Marginalen zijn mensen zoals andere mensen, punt. Wij hebben contact opgenomen met een aantal initiatieven voor gastarbeiders. Daaruit is een werkgroep samengebracht en zijn we gaan nadenken over de problemen van gastarbeiders.

Mic Billit

foto BRT persdienst

Bareel : Zaten er migranten in die werkgroep ?

M.B. : Ja, natuurlijk. In hoofdzaak waren het migranten zelf, ook mensen van de vakbonden, oudere mensen en jongere mensen, mensen uit buurt- en opbouwwerken, enz... De mensen van de BRT vormden een minderheid in deze groep.

Bareel : Voor wie waren deze twee uitzendingen bedoeld, voor migranten of voor Vlamingen ?

M.B. : Voor allebei. Maar in hoofdzaak gericht naar de Vlamingen, om ze op een fatsoenlijke manier kennis te laten maken met deze mensen en een beetje meer inzicht te leren krijgen in de problemen die zich voor gastarbeiders stellen. Vb. Hoe zij zich hier voelen, welke inbreng zij willen hebben en wat zij van onze gemeenschap verwachten. En dat wordt vlug duidelijk al naargelang de problemen die gesteld worden vanuit v.b. de tweede generatie, de vrouw, huisvesting, onderwijs, enz... De uitzendingen waren ook bedoeld voor migranten in die zin dat zij in ieder geval ook zouden weten dat er initiatieven ten aanzien van hen zijn.

Bareel : Hoe komt het dat er zo weinig programma's zijn voor gastarbeiders op de BRT, vergeleken met Duitsland, Frankrijk, Nederland en de RTBF ?

M.B. : Ik denk dat het komt omdat men hier altijd achter de problemen aanholt...

B.M. : Het is ook een kwestie van beleid. Nu, met die werkgroep, gaat er misschien iets veranderen. Ook denk ik dat er vanuit politieke kringen of vanuit initiatieven voor gastarbeiders te weinig druk komt om daar iets aan te doen. En waarschijnlijk staan die dan weer te zwak om hier iets door te drukken.

M.B. : Dat is bvb. iets wat wij niet goed gebripen. Er zijn nu al syndicaal afgevaardigden vanuit de hoek van de migranten en toch komen die mensen hier niet vaker aan bod, niettegenstaande dat zowel A.V.C als A.B.V.V. vertegenwoordigd zijn in de Raad van Beheer en wij hier straks toch al met een klein miljoen gastarbeiders zitten.

Bareel : Wat zouden er volgens jullie voor programma's moeten komen voor gastarbeiders ? Wat zouden radio en T.V. kunnen brengen ?

M.B. : Dat men gewoon de mensen uitzendingen laat maken in hun eigen taal.

Bareel : Wat voor soort uitzendingen ?

foto BRT persdienst

Bea Matteredne

M.B. : Dat moeten die mensen zelf bepalen. Daar kan ik niet over oordelen. Wat is die mensen hun situatie hier ? Wat willen zij aan hun eigen mensen zeggen ?

B.M. : Ik denk niet dat het uitzendingen moeten zijn, hoewel dat ook interessant is, van varieté uit het home-land of zo, duidelijk vrijblijvende dingen, maar meer het thuismaken in de hele dienstensektor hier, hoe en waar zij terecht kunnen met hun problemen, sociaal recht, taallessen...

M.B. : Datgene waar zij het moeilijk mee hebben, datgene wat wij naar voor gebracht hebben in "Ommekaar", hoewel we onvolledig zijn geweest. De problemen van de vrouw, de tweede generatie en aanpassings- en taalproblemen. Waarom mogen ze nergens binnen ? Waarom hebben ze een lage scholingsgraad ? Kan dat bijgewerkt worden ? Voor mensen die pas aankomen : huisvesting, syndikerende of niet ? Hebben die mensen geen politieke rechten ? Enz... Ik denk dat je heel gauw van hen zult weten waar het schoentje wringt en dat daar in hun eigen taal op ingespeeld kan worden, met hoeveel ze hier ook zijn, en hoeveel talen ze ook mogen spreken.

Bareel : Volgens Roger Thijs, van 'Maatschappelijk Welzijn', is de radio een te vluchtig medium.

M.B. : Ja, dat is zo, maar er kan ook heel wat informatie gegeven worden

langs de radio. En dan moet er ook maar een serviceverlening zijn zoals 'Ommekaar' dat doet : wij bezorgen na iedere uitzending aan al wie het vraagt gratis een brochure. Daar staan niet de teksten van de uitzending in, maar wel teksten rond de problematiek waarover de uitzending handelt, samen met nuttige informatie, adressen enz...

B.M. : Ik denk inderdaad dat de invloed van het medium hier wel een beetje overdreven wordt. Ik vrees ervoor dat men daar hoge verwachtingen van heeft. Heel praktisch gezien : wanneer kijken mensen T.V. en wanneer kunnen ze kijken ? Gebruiken ze T.V. om iets te leren of iets te weten ? Daarvoor worden T.V. noch radio gebruikt. Het is nog teveel een ontspanningsmiddel. Iedereen, ook gastarbeiders, kijkt naar T.V. om zich te ontspannen en men verwacht er eigenlijk niet van dat men er iets mee kan gaan leren.

Bareel : Het zaterdagochtendprogramma "Voel je thuis", daar schijnt veel naar geluisterd te worden.

B.M. : En dat is heel begrijpelijk. Dat is iets wat de mensen kennen, waar ze heimwee naar hebben. Er zouden echter programma's moeten komen waar ze maatschappelijk iets aan hebben.

Bareel : Het schijnt dat er niet genoeg tijd, mensen en financiën voor zulke programma's zijn.

M.B. : Dat zal wel ja.

B.M. : Dat zeggen ze altijd. Dat is een algemeen verschijnsel van bezuinigingen. In hoeverre dat een uitvlucht is, weet ik niet.

Bareel : Volgens jullie zijn dat geen voldoende argumenten ?

B.M. : Als ze echt de bedoeling zouden hebben iets te doen, dan denk ik niet dat dat het probleem zou zijn.

M.B. : Als men dat uiteindelijk wil doordrijven, zal men er ook de middelen en de mensen voor vinden. Maar dan zal er hard gewerkt moeten worden. Dat van die middelen is inderdaad tot op een bepaalde hoogte een realiteit. Weet ge dat de NOS voor zijn 8 uur zendtijd in de week over 10 miljard beschikt en dat de hele BRT hier, radio en TV, zo'n 3 miljard heeft... Er is natuurlijk nog het punt van het optimaal aanwenden van de middelen.

Bareel : Wie moet aan het woord komen als je gastarbeiders zelf programma's laat maken ? Wat zal er gebeuren met alle politieke tegenstellingen ?

M.B. : Je stelt een werkgroep samen waar al die groepen in vertegenwoordigd zijn en je moet ze het zelf laten uitboksen. Zij moeten ook leren om met een medium om te gaan. Als je ze op een verantwoorde manier op een medium wil hebben, moet je ze het zelf laten uitproberen, dat gaat met vallen en opstaan. Je moet de groep aan het woord laten

zoals de groep eruit ziet. Maar het is nogal wies dat als je Hassan met zijn klub toelaat, je de andere mensen ook moet toelaten, en vice versa. Dat zal moeilijk zijn, maar dat moeten ze zelf onder elkaar uitknobbelen.

B.M. : Ik vind het toch moeilijker. Als je daar Hassan noemt kan ik me voorstellen dat die groep meer politieke macht heeft dan de anderen die daar tegenin gaan.

M.B. : Maar de vakbonden zijn er toch ook nog; zij hebben toch hun vakbondsafgevaardigden en dat zijn toch over het algemeen kerels die wel iets te vertellen hebben en die de hele situatie goed kunnen analyseren en relativeren, daartegenover een standpunt kunnen innemen. En de jonge gasten idem dito. Maar ik zou het spijtig vinden indien men dit argument zou gaan hanteren om voor die mensen geen uitzendingen te maken. Trouwens, ik zou met categorieën van mensen werken : de jongeren, de vrouwen, enz... Dan heb je een minder grote impact vanuit de kontekst ideologie.

Trouwens, wat voor zin heeft het die mensen te laten bekvechten. Ze hebben hier al miserie genoeg. Ik vind dat onze taak t.a.v. die mensen is om het hun hier zo gemakkelijk mogelijk te maken.

Er is nog iets : wie moet die middelen ter beschikking stellen ? zijn wij dat of moet het geld uit het buitenland komen ? Dan sta ik er onmiddellijk achter om te zeggen : Laat

het dan maar zijn. Want anders zul je zware toegevingen moeten doen.

Bareel : Welke nieuws zou u binnen die programma's geven ? Bij de keuze van de nieuwsberichten gaat de politieke ideologie toch meespelen ?

M.B. : Dat men een beroep doet op de internationale diensten voor de berichtgeving. Dan omzeil je de discussie ook. Maar ten aanzien van de berichtgeving vind ik wel dat zij zich op dat vlak een beetje moeten aanpassen aan de normen die hier gelden.

Bareel : Welke normen ?

M.B. : Wel dat de nieuwsberichtgeving hier veel kritischer is. En dat datgene wat gezegd wordt ook gerelativeerd kan worden. We moeten ze niet in een euforie-situatie terugbrengen. Trouwens, ze idealiseren zo al genoeg : dat maakt het alleen maar moeilijker.

Bareel : Heeft u veel reacties gehad op die twee uitzendingen ?

M.B. : Eerder aan de mindere kant vergeleken bij de andere uitzendingen.

Bareel : Van gastarbeiders of van Vlamingen ?

M.B. : Vooral van Vlamingen uiteraard en een aantal brieven van jonge gastarbeiders die meer informatie vroegen of gewoon een brief schreven om te zeggen of het goed of niet goed was, en wat dan wel goed was ●

luisteraar, terwijl uit de Franse ervaringen zou blijken dat een groep migranten ook grote belangstelling kan opbrengen voor uitzendingen gericht tot een andere groep.

Alleszins is men het erover eens dat de praktische sociale informatie door de omroep verzorgd, alleen algemeen kan zijn en meer gedetailleerde informatie via andere kanalen meer dient geïndividualiseerd".

Kulturele vrijwaring en banden met het moederland

"Alleszins kan hier wat de omroepen betreft in de praktijk uitgekeken worden naar de mogelijkheid van koprodukties met de omroep van het land van herkomst. Herhaaldelijk werd in dit verband de wens geuit om de discussie die hier beperkt bleef tot vertegenwoordigers van omroepen uit de negen E.E.G.-lidstaten op het niveau van de E.R.U. (Europese Radio Unie) te brengen. Dit zou het voordeel hebben dat ook gebruik kan gemaakt worden van de ervaringen van landen buiten de gemeenschap (de Zweedse omroep heeft een rijke ervaring o.m. met taalkursussen) en bovendien in E.R.U.-verband onmiddellijk kan worden samengewerkt met de omroepen uit nagevolg alle landen van herkomst".

Werk in scholen en voortdurende vorming

Hierbij zou de omroep een informatieve rol naar de ouders en naar de Belgische kijker toe kunnen spelen. De ouders zou opheldering gegeven kunnen worden omtrent de leerplicht en over wat er in de scholen gebeurt. Ook kan er informatie worden gegeven over de experimenten met het bicultureel onderwijs : "Wat de verspreiding van videocassettes betreft was er een duidelijke stellingname van de BBC. Uitzending en eventueel opname in scholen zelf is de goedkoopste manier van werken".

"Turken en Marokkanen hebben een uitgesproken op verbaliteit drijvend maatschappelijk omgangssysteem"

foto J.d.S.

stuursdirecteurs en "uitgenodigden" zetelen. Daar bij het formuleren van deze adviezen o.m. rekening is gehouden met wat op het kolloquium werd besproken, geven we alvorens de adviezen te bespreken enkele citaten uit het verslag van het kolloquium (3).

Punten

Er werd voornamelijk gediscussieerd over vier punten.

Onderricht in de taal van het gastland, waarbij radio en televisie voornamelijk een motiverende rol dienen te spelen. Nadruk werd gelegd op de multimediale aanpak en op het toevoegen van elementaire sociale informatie over het gastland in deze taalkursussen. Drie problemen kwamen naar voren : het financiële probleem, de diversiteit van afkomst en de werkdagindeling van de migrant en zijn familie.

Nadruk werd ook gelegd op de samenwerking met de bestaande sociale diensten, verenigingen van migranten enz...

"In de eerste plaats dienen de migran-

ten gemotiveerd te worden om zo snel mogelijk hun taalhandicap die voor een deel bijdraagt tot hun kansarmoede op de arbeidsmarkt te overwinnen... Televisie en radio kunnen hierbij een rol spelen maar het belangrijkste werk moet worden geleverd door sociale diensten, de verenigingen van migranten...

... Radio en televisie dienen vooral een motiverende rol te spelen... Zonder gedrukt materiaal, zonder steunende organisaties bij het veldwerk gaat de inspanning verloren... de doelgroep heeft een persoonlijke begeleiding nodig in de onmiddellijke omgeving..."

Sociale integratie

"Essentieel bleek te zijn dat informatieve campagnes en specifieke projecten zich niet kunnen beperken tot een doelgroep migranten, maar dat hun sociale integratie slechts mogelijk kan worden door de informatie omtrent o.m. hun kulturele achtergrond te richten op de inheemse bevolking van het gastland. (...) Unanimititeit was er om te konkluderen dat dit niet noodza-

kelijk en uitsluitend dient te gebeuren in speciaal daartoe opgezette uitzendingen. Dat het veel werkzamer en prijzenswaardiger is om in de lopende programma's allerhande zonder nadruk maar alleszins uitgebreider dan nu informatie te geven over historische, kulturele, godsdienstige, maatschappelijke achtergronden van de landen van herkomst. Er werd daarbij benadrukt dat in lopende TV-feuilletons de figuur van de gastarbeiders niet voorkomt, alleszins niet in die mate waarin hij voorkomt in ons straatbeeld. Ook werd hierbij onderstreept hoe belangrijk de gewone, normale aanwezigheid is van de migrantenkinderen in jeugdprogramma's (...). Nochtans dienen zij ook geholpen om de banden met het thuisland te bewaren (wat uiteraard ook geldt voor hun kinderen. Daarom dienen zij ook informatie uit het thuisland te krijgen. Er stelt zich daarbij ongetwijfeld een mogelijk probleem van zendtijd en van taal waarin dit gebeurt. Dergelijke uitzendingen moeten ook (naar de mening van de DBR) interessant blijven voor de inheemse kijker-

foto J.d.S.

Adviezen

"Noteren we eerst dit belangrijk element : Turken en Marokkanen hebben een uitgesproken op verbaliteit drijvende maatschappelijk omgangssysteem. Een feit dat eigenlijk het belang onderstreept van de rol die de omroep kan spelen" (4), aldus de werkgroep. Behalve op het kolloquium baseerde de werkgroep zich op de informatieronde gehouden door de voorzitter, bij provinciale onthaaldiensten, stedelijk onderwijs en één migrantenorganisatie. Volgende adviezen werden door haar gegeven :

Een eerste advies betreft het taalondericht van het Nederlands in het kader van de schooluitzendingen op de televisie (4) : "Gezien de bereidheid van de instanties die op verscheidene plaatsen met deze

onderwijsproblematiek gekonfronteerd zijn, alle medewerking te verlenen, maar ook gezien de noodzaak om een goed uitgebalanceerd project tot stand te brengen, zou de omroep met schooluitzendingen voor migranten kunnen beginnen in het schooljaar 1981-1982. Alvast dient echter een producer schoolradio van nu af belanst te worden met een dergelijke opdracht, waarvoor veel contacten en voorbereidend werk nodig zijn om hopelijk te komen tot een overkoepeling via de omroep van alle experimenten omtrent intercultureel onderwijs die op verscheidene plaatsen aan de gang zijn. Dankzij de omroep zouden ook andere scholen met migrantenkinderen van deze experimenten kunnen meeprofiten. Deze producer zou tevens officieel moeten afgevaardigd worden naar de vergaderingen op het kabinet van Nationale Opvoeding waar alle instanties uit de verschillende onderwijsnetten gekonfronteerd met onderwijs aan migrantenkinderen, vergaderen".

Het tweede advies betreft de taallessen voor volwassenen in het kader van Volwassenenvorming:

"Ook hier echter, gezien de noodzaak van begeleiding ter plaatse, van de samenwerking met plaatselijke instanties, van de voorkeur die dient uit te gaan naar een "niet-gesloten" cursus waarbij in de uitzendingen steeds plaats is voor het verwerken van de "feed-back" geleverd door de cursisten, adviseert de werkgroep een grondige voorbereiding van nu af teneinde in het derde quadimester 1981 met een dergelijk project te kunnen starten (...). De werkgroep adviseert wel om deze projecten te beperken tot uitzendingen in het Turks en Arabisch".

In ons gesprek met R. van Opbroeck, zei deze een stimulerende en coördinerende taak voor de televisie in het taalonderricht te zien. Een nog niet opgelost probleem bleek het niveau waarop gemikt moet worden en op welke nationaliteiten dit onderwijs dient gericht te worden, hoewel wat het laatste betreft, de werkgroep wel adviseert om deze projecten te beperken tot uitzendingen in het Turks en het Arabisch.

Informatie over het moederland zal niet op de televisie verschijnen. Wel werd aanbevolen om in de gewone programma's meer aandacht te besteden aan de migrantenproblematiek.

Beide adviezen zijn goedgekeurd door het informatiekollege en moeten nu voor de Raad van Beheer komen. Ook moet er een financieringsmechanisme gevonden worden. Hierbij wordt gedacht aan de Ministeries, eventueel sponsors en ook aan de BRT zelf.

Het derde advies is lichtjes gewijzigd eveneens goedgekeurd door het informatiekollege: Vanaf 1 januari 1981 zou BRT-radio over een 1512 kHz-zender (korte kant op de middengolf) beschikken en deze zou openstaan voor uitzendingen met, door en voor migranten.

Deze uitzendingen zouden geprogrammeerd zijn per taal-doelgroep en gericht worden op de 6 of 7 grootste nationaliteiten.

Hierbij zou men zich baseren op de volkstelling van '79:

Aantal inwoners in het Vlaamse Gewest en Brussel 19 gemeenten

Aantal	Landen van herkomst
70.900	Marokko
68.600	Italië
42.300	Spanje
37.300	Turkije
14.220	Griekenland
6.290	Portugal
4.510	Joegoslavië
3.700	Algerie
3.700	Tunesië
3.200	Polen

De bedoeling is in deze uitzendingen informatie te geven over de situatie van de migranten, de migranten bekend maken met de Belgische geschiedenis en politieke structuren, informatie geven over het moederland, aandacht geven aan godsdienst, cultuur en aktualiteit plus muziek, waarbij samenwerking kan worden met omroepen uit de thuislanden.

Hierover zeggen Turken uit het Gentse:

Kulturele en administratieve informatie (vb. rond pensioen of ziekteverzekering bij terugkeer) zou mogelijk zijn, maar de politieke sfeer in Turkije zou bij het aanvragen van bepaalde muziek er wel voor zorgen dat die muziek niet verkrijgbaar is...

Daarom stellen deze Turken voor zelf de platen voor de BRT te kopen of te bestellen in Nederland. Deze zouden dan eigendom worden van de BRT.

Kontrolle

De werkgroep oordeelt dat de basisinformatie uit het moederland dient geleverd te worden door gespecialiseerde BRT-journalisten. Hoewel de medewerking van gastarbeiders gevraagd zal worden voor deze nieuwe uitzendingen, heeft de werkgroep gesteld dat alle uitzendingen, die uit haar adviezen voortvloeien, gemaakt zullen worden onder de uitsluitende verantwoordelijkheid van de BRT, onder strikte toepassingen van de BRT-normen en met uitsluiting van elke groep die zich probeert te infiltreren. Hierbij wordt vooral gedacht aan groepen binnen de Turkse en Marokkaanse

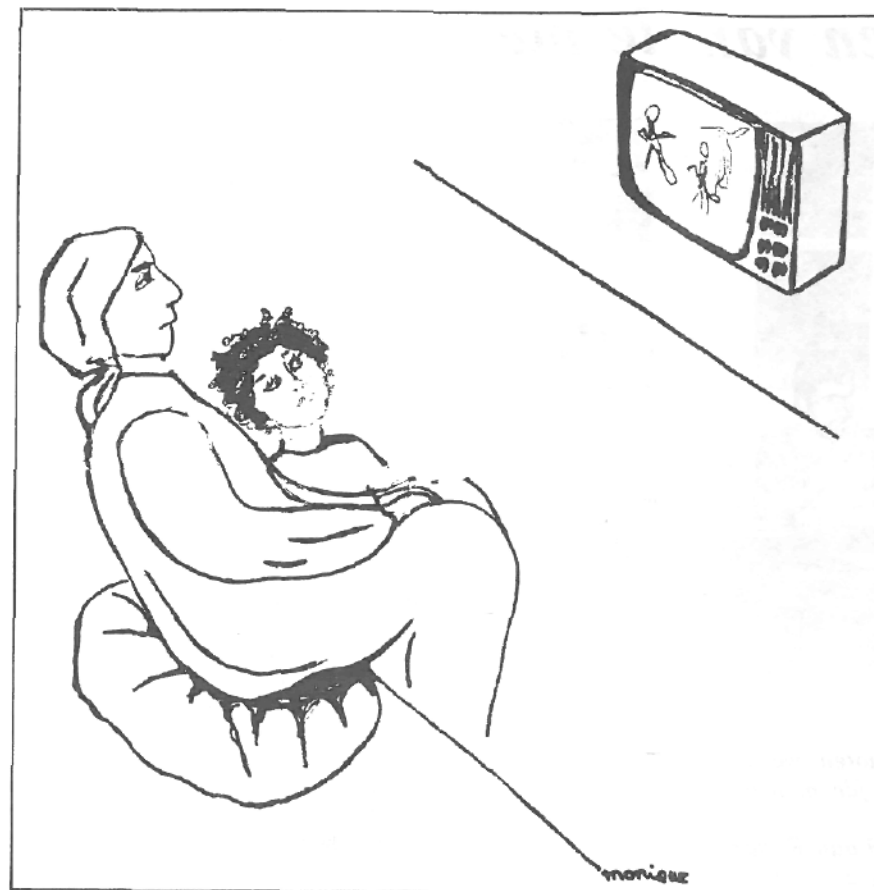
gemeenschap, zoals b.v. de door de Marokkaanse ambassade geleide "Amicales". De BRT heeft trouwens de "Amicales" en de Turkse ambassade reeds aan de telefoon gekregen...

"Voor alles is het dus zaak om in het perspectief van de eventuele uitzendingen een betrouwbare groep medewerkers uit deze gemeenschappen samen te stellen, geen enkele kans te geven aan infiltranten. Het spreekt vanzelf dat we daarbij kunnen rekenen op de instellingen overal in het land die met de problematiek van de gastarbeiders bezig zijn en zeer goed bekend zijn met de verhoudingen binnen deze gemeenschappen en het (politieke) gedrag van sommige figuren" (4).

Voor deze uitzendingen zal geen aparte dienst opgericht worden, maar er moet wel een systeem worden uitgewerkt, aldus van Opbroeck, om tot een praktische coördinatie en een soepele samenwerking tussen de verschillende diensten te komen.

Voel je thuis

Er werd ook besloten om aan "Voel je thuis" vanaf zaterdag 5 juni een meer informatieve inhoud te geven. Tijdens de vakantiemaanden zal gestart worden met een informatiecampagne over het Nederlandstalig onderwijs, over datgene wat de ouders van de school kunnen verwachten, over wat er binnen de schoolmuren gebeurt. De volgende maanden kunnen als inloop- en testperiode dienen voor ruimere informatieprogramma's.

Het nieuwe "Voel je thuis" richt zich tot de Marokkanen, Italianen, Spanjaarden, Portugezen, Turken, Joegoslaven, Grieken — met nog altijd blokken van 10 à 15 minuten per nationaliteit. De totale duur blijft 2 uren. (Op het moment dat je dit dubbelnummer in je bus krijgt, is het waarschijnlijk al zo ver en kun je zelf over de verandering oordelen. De migranten kunnen bemerkingen maken, kritiek geven of voorstellen doen ten aanzien van het nieuwe "Voel je thuis", begin september bij "Voel je thuis" BRT, Reyerslaan 52, 1040 Brussel.)

Verder vraagt de werkgroep "dat de onderscheiden programmadiensten elk in hun domein een permanent aandacht zouden besteden aan mogelijke uitzendingen over aspecten van de diverse landen van herkomst van de migranten. Vraagt ook aandacht voor het feit dat in het verleden sommige uitzendingen over migranten alhier, hoe uitstekend bedoeld ook, het gevaar inhielden dat migranten zich als marginaal tentoongesteld voelden. De werkgroep vraagt ook dringend dat pogingen in het werk gesteld zouden worden om de migrantenkinderen te integreren in jeugduitzendingen, dat mogelijk ook dramatische produkties met het verschijnsel migrant rekening zouden houden en dat de filmdienst zou onderzoeken in welke mate films uit de landen van herkomst van de migranten

voor uitzending (ook voor de Vlaamse kijker) in aanmerking komen.

Buiten het kader van haar opdracht stelt de werkgroep nog twee vragen, nl. of er regelmatig een Turkse film kan gegeven worden; deze vraag zal ze doorspelen naar de programmadirectie televisie. En of er op islamitische feestdagen godsdienstige uitzendingen kunnen komen? "Het ligt in de directe bevoegdheid van de Raad van Beheer om eventueel aan deze (erkende) godsdienst ook een aantal gastprogramma's toe te wijzen".

Waarom

Op onze vraag waarom de BRT nu pas interesse krijgt voor de migrantenbevolking, antwoordde Roland van Opbroeck dat er vroeger eigenlijk officieel geen interesse was voor de migrant. Men dacht dat hij geen problemen kon scheppen omdat hij terug zou gaan... Nu pas beginnen Ministeries er studiewerk van te maken en ook nu pas krijgt de BRT allerlei reacties van buitenaf, o.a. van A.C.V. voorzitter Houthuys.

Vanwaar die interesse? Waarom worden er nu — na een 25-tal jaren migratie — allerlei initiatieven buiten privé-initiatieven ten aanzien van migranten genomen... en niet eerder? Want problemen hadden de migranten vroeger ook al — dank zij de houding

van de overheid, die haar rol van vertegenwoordiger van een kapitalistisch systeem uitstekend vervulde: ze hielp het patronaat zeer goedkope arbeidskrachten in te voeren; en haar eigen logica volgend liet ze ze hier aan hun lot over.

Maar de moeilijkheden, die de migranten hier moeten ondergaan, groeien en springen steeds meer in het oog... van de Belgische bevolking. Meer en meer werden er privé-initiatieven genomen, maar nu worden er ook initiatieven genomen door bv. een parastatale instelling zoals de BRT of door de Ministeries. Echter deze initiatieven staan nog los van elkaar daar de regering na 25 jaar nog niet in staat blijkt te zijn een behoorlijk (ten aanzien van de migranten en niet van het patronaat) beleid uit te werken.

Wat ze wel goed kan is de mensen, tegen hun belangen in, tegen elkaar opzetten omwille van een Franstalige of Nederlandstalige oorsprong.

Vandaar ook dat we ons afvragen of aan deze plotselinge interesse van bv. de BRT niet een luchtje van "Stemrecht 82" hangt.

"Stemrecht '82" is een platform onderschreven door een 70-tal migranten-, onthaal-, en politieke organisaties, die zich tot doel stellen gemeentelijk stemrecht voor migranten te verwerven in 1982.

Het is natuurlijk positief dat er eindelijk initiatieven voor migranten worden genomen, o.a. bij de BRT, maar het is wel jammer dat deze interesse pas wordt opgewekt nu er gestreden wordt voor het politiek mondig worden van de migranten. Zeer jammer zou het ook zijn als de Nederlandstalige en de Franstalige politieke kringen de migranten ieder naar zich toe gaan proberen te trekken, voor hun eigen belangen. Want heeft de migrant er zelf niet veel meer belang bij in de eerste plaats een klassysteem uit te brengen, in plaats van een taalstelsel?

- (1) *Les grands media aux service de l'identité culturelle des travailleurs migrants*, door Bruno Ducoli, Anne Martynow-Remiche. Première partie. Conseil de l'Europe, Education Culture, Conseil de la Coopération Culturelle, Affaires Culturelles, Strasbourg, 1979.
- (2) *NOS wil zender-kleuring*, Roger Wiercx, in Motief, jaargang nr. 1 en 2, 1980, blz. 3.
- (3) *De omroep en de behoeften van de migrantenfamilies in de Europese Gemeenschap* (verslag van het tweedaags colloquium, Brussel 3-4 december 1979) door R. van Opbroeck, 6.12.1979.
- (4) *Ontwerp advieswerkgroep-migrant aan het informatiekollege*.

Wat immigranten van de media verwachten

Wat wij van de media verwachten

Reeds toen we dit dossier planden besloten we in eerste instantie de migranten zelf te raadplegen. Later beloofde men op de BRT rekening te zullen houden met de resultaten.

Nu reeds werden deze bondig gesignaleerd aan R. van Opbroeck.

De enquête, opgesteld en bezorgd door de auteurs van dit dossier aan een 800-tal immigranten van diverse nationaliteit, leeftijd, beroep, levenswijze en -filosofie, verblijvend in het Nederlandstalig landsdeel, kreeg ongeveer 8,02 % reactie. Behalve deze schriftelijke reacties verwerkten we ook een aantal interviews waarbij dezelfde vragen, maar dan mondeling, werden gesteld.

De bedoeling is niet een wetenschappelijk-wiskundige verhandeling te realiseren, waar de mens tussen de cijfers en statistieken zou vergeten worden, maar enkele bemerkingen en verwachtingen van migranten weer te geven.

Vragenreeks

Een eerste vragenreeks vraagt de migranten naar hun nationaliteit, leeftijd, beroep; of ze TV en radio thuis hebben (a).

Een tweede en derde deel vraagt naar hun mening over bestaande programma's en zenders (b).

In het laatste deel wordt gevraagd naar hun visie en ideeën met vermelding van de te gebruiken zendtaal en het gewenste tijdstip (c).

a. Nationaliteit plus aantal personen die op de enquête reageerden

	%	aantal
Algerijnse	3,2	2
Griekse	1,6	1
Italiaanse	12,9	8
Marokkaanse	37,0	23
Portugese	4,8	3
Spaanse	19,3	12
Syrische	1,6	1
Tunesische	1,6	1
Turkse	16,1	10
Joegoslavische	1,6	1

De leeftijden liggen tussen de 13 en de 53 jaar.

We moeten hier aan toevoegen dat, bij een grotere tijdsrange, meer mensen graag hun mening te kennen zouden geven.

En niet zozeer een rondschriven dan wel een ontmoeting zou resultaat geven. Dit zou echter maanden werk vragen in elk migrantencentrum.

Nu reeds kunnen we vermelden dat zowel het schriftelijk maar vooral het mondeling kenbaar maken van het bestaan van een zender-met-migrant bepallend zal zijn voor het succes ervan.

De beroepen van hen die de enquête invulden:

Student: 8, arbeider: 25, bediende: 20, zelfstandige: 2, huishoudster: 1, geen vermelding: 9.

Iedereen heeft een radio thuis; 5 onder hen gaan sporadisch TV kijken bij vrienden en de andere hebben het kleine scherm thuis staan.

Een aantal migranten vinden dat ze niet over de BRT kunnen oordelen omdat ze het Nederlands niet verstaan. (De meeste enquêtes waren in het Frans ingevuld.)

Over de radio

b. Luisteren nooit: 3, weinig: 14, soms: 2, regelmatig: 18, Dikwijls: 4, veel: 7.

Het gebruik van de radio gaat over geen voorkeur, gewoon naar muziek luisteren naar Ik weet niet welke zender op staat. Het interesseert me niet. Ik luister nooit, omdat ik weinig tijd heb...

Dan krijgen we Ik luister naar Ankara, dat versta ik tenminste (verstaan voor hem gaat hier niet zozeer om de gebruikte taal, maar eerder om de cultuur van Turkije), en Ik luister naar Hilversum zondagnamiddag om naar de Marokkaanse muziek en het nieuws over Marokko te luisteren.

Ik luister naar Marokko om te vernemen wat er in mijn land en in de wereld gebeurt, en dit in mijn eigen taal...

Wij luisteren naar de RTB voor de Spaanse uitzendingen...

RTL stuurt soms een reporter naar mijn land...

Over BRT: zaterdagmorgen (Voel je thuis): Men geeft slechts muziek, en dan snijden ze nog stukken uit liederen... ze geven beter niets dan dit...

Over RTB Luik: Zij doen toch een poging, maar het blijft ver van de leefwereld der migranten; ook de informatie is onvoldoende...

Op de RTB was er in '76 een "open deurdag" voor migranten, gedurende slechts 2 uitzendingen... het zou te moeilijk kunnen worden voor sommige personen telkens democratische migrantenorganisaties uit te nodigen en aan het woord te laten...

Een 30-jarige beluisterd regelmatig "Klein klein kleurterje omdat het leerzaam Nederlands is..."

Daarbij komt het verlangen nieuws te vernemen over de Belgische samenleving en over het moederland.

Verdere antwoorden wijzen erop dat, indien er een migrantenprogramma bestaat, en de immigrant ervan op de hoogte is, hij zeker zal luisteren en de meesten ook actief willen meewerken.

Over televisie:

Men vindt hier antwoorden zoals dit voor de radio-uitzendingen het geval was: voor enkele jongeren is het hen allemaal gelijk, het interesseert hen niet; voor een 4-tal tussen 16 en 20

jaar vormt de (ook passieve) sport nog een mogelijkheid om het hier waar te maken... Zij vinden sportuitzendingen heel belangrijk.

Antwoorden op de vraag naar welke programma's luister je:

Programma's over Marokko... de enige wereld die ik begrijp is de Arabische wereld...

Inter-Wallonie RTB - Mosaique TF 3, voor de taal...

A suivre is heel leerrijk...

Mosaique: liedjes, situaties in Frankrijk, nieuws uit ons eigen land...

RTB en BRT-uitzendingen over gastarbeiders e.a. zoals 'Ommekaar' en 'Inter-Wallonie'...

Ik kijk naar de buitenlandse films en hoop dat er een Turkse film bij is...

RTBF - 'Antenne Soir' heeft eens een uitzending over een Turkse vereniging in La Louvière gemaakt... Het had minder oppervlakkig kunnen zijn...

Op Duitsland is er om de twee weken 'De Turkse werker'... een uitzending van een 20-tal minuten, met nieuws uit eigen land, de situatie in Duitsland en muziek...

Op Nederland zijn er elke zondag 10 minuten voor de Turken...

Voorstellen

Naast enkele uitingen van apatie en hopeloosheid (bij een 3-tal jongeren), kwamen uit de enquête overwegend positieve voorstellen naar voor.

De voornaamste voorstellen vinden we terug in de volgende reacties:

We willen zelf programma's maken, in onze moedertaal.

De programma's die nu over migranten gerealiseerd worden, kunnen we zelf niet begrijpen.

Doorheen de programma's zou praktische informatie moeten komen waarbij het advies van Belgen nuttig kan zijn. De muziek daarbij zou volksmuziek moeten zijn, aan hits hebben we niet veel.

Binnen de programma's zou een constante dialoog mogelijk moeten zijn tussen: migranten onderling, migranten en Belgen, migranten en een ombudsman, en dit via telefoon, ontmoetingen, interviews door en met migranten.

Het kulturele mag zeker niet vergeten worden; waarom geen agenda en belichting geven van komende activiteiten en verslagen van voorbij activiteiten. In ieder geval zouden TV-programma's ondertiteld moeten zijn in het Nederlands, en de radioprogramma's kort in het Nederlands samengevat, zodat de mensen hier kennis kunnen maken met onze leefwereld.

Graag zouden we berichten en informatie uit eigen land krijgen met het oog op een eventuele terugkeer.

Deze wensen kwamen bij zowat iedereen terug. Minder voorkomende voorstellen waren:

Turkse, Arabische en Nederlandse taal voor de kinderen.

Maandelijks een totaalprogramma waarin elke nationaliteit (ook de Belgen dus) een inbreng heeft.

Graag een filmsreeks uit eigen land (herkomstland) en ondertiteling (teletekst nvdv.) bij andere films.

Verder nog:

De uitzendingen moeten buiten de politiek staan, neutraal zijn. De medewerkers moeten onafhankelijk van hun land van herkomst kunnen werken, los van ambassades of politieke drukingsgroepen.

De groep medewerkers die ook controle moeten hebben op het eindresultaat, zou kunnen bestaan uit personen die om 'menselijke' redenen in migrantenorganisaties zitten.

Het moet een pluralistische groep zijn, waarin migranten-arbeiders vertegenwoordigd zijn.

In deze 'werkgroep' mag zeker geen jungle-wet heersen omwille van faam en naam en geen schrik voor politieke reacties. Het moet een groep worden waarin iedereen aan bod kan komen, indien hij/zij kan bijdragen tot betere menselijke relaties.

De Belgen die in deze werkgroep zouden werken moeten de taal en gewoonten van migranten (willen leren) kennen...

De gevraagde zendtijd schommelt tussen:

1 uur per dag (morgen of avond) (40 %) of, 4 uur per week (20 %).

Ook worden uitzendingen gevraagd tijdens de weekeinden gaande van 1 à 4 uren per weekeind tot de hele zondag.

De stem van de Immigrant

"De Stem van de Immigrant" is een blad dat maandelijks wordt uitgegeven door het Centrum Marokkaanse Arbeiders (C.M.A.) te Antwerpen. In nr 2, jaargang 1 werd een artikel gewijd aan het in gebreke blijven van de radio-televisie in België ten opzichte van de Marokkaanse gastarbeiders.

Vermits in België weinig of geen uitzendingen zijn geweest rond gastarbeid, en er weinig sociale en kulturele centra op immigranten zijn afgestemd, brengen de meeste migranten hun vrije tijd door voor hun TV-toestel om langs de 12 kanalen van de teledistributie informatie te krijgen over rechten en plichten, werkloosheid, kinderbijslag e.d. in Frankrijk, Duitsland, Nederland, maar zij blijven onwetend wat België betreft. Op die manier worden zij verkeerd geïnformeerd. Daarom volgende vragen:

1. Waarom hebben de Belgische regering en de verantwoordelijken voor de informatiediensten zich nooit over dit probleem gebogen?
2. Heeft niet elke burger in een democratisch land recht op informatie en communicatie?
3. Kan er geen Arabisch programma van minimum 1 uur per week op de radio en 1/2 uur per week op de televisie worden uitgezonden? Het C.M.A. is bereid samen met de verantwoordelijken hiervoor de middelen te zoeken.

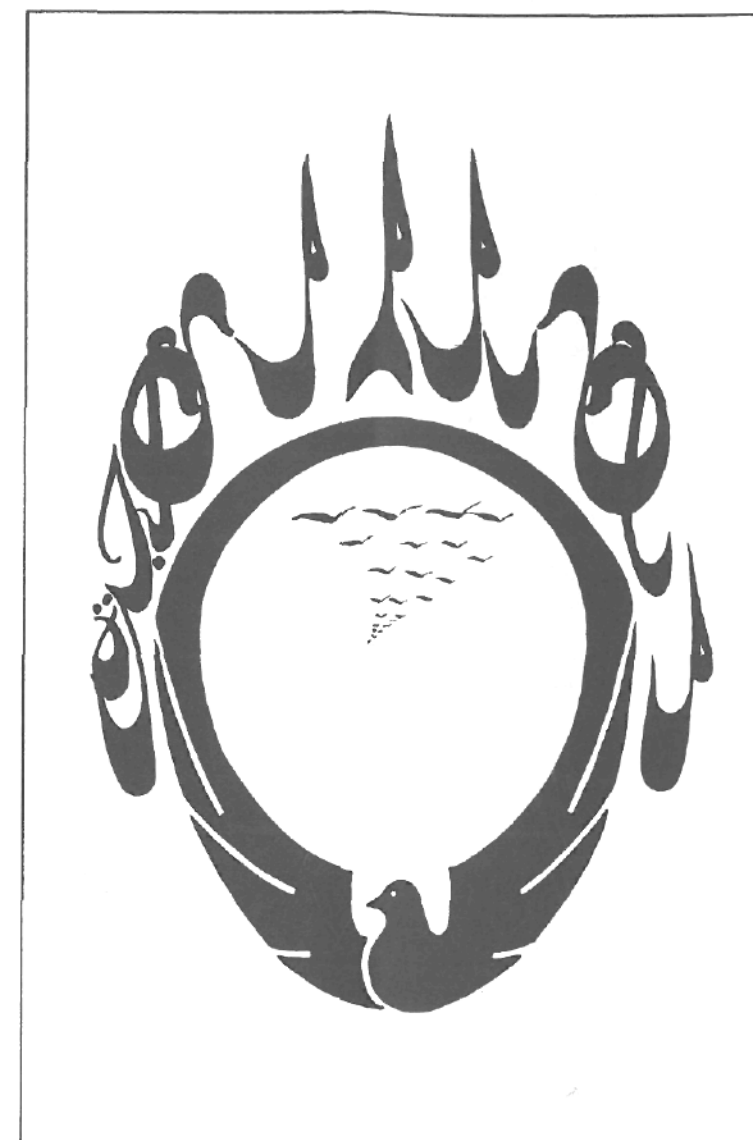
Zij zijn ervan overtuigd dat deze programma's een belangrijke rol zullen spelen om het integratieproces te vergemakkelijken, om de Marokkaanse bevolking beter te informeren, om de Marokkaanse cultuur meer bekend te maken, om werk te maken van de problemen van de tweede generatie, om Marokkaanse vrouwen uit hun isolement te halen, kortom om de Marokkaanse gemeenschap deel te laten hebben aan het sociale leven in België en de verschillende culturen dichter bij elkaar te brengen.

Overzicht van een aantal programma's voor migranten binnen de E.E.G. omroepen

Televisie	Radio
België <i>"Inter-Wallonie"</i> , Tele 2 vrijdag 22u00-22u30 zaterdag 17u00-17u30	RTBF2 (AM) : 19u00-20u00 maandag (Spanjaarden), dinsdag (Italianen en Portugezen), woensdag (Grieken, Turken), donderdag (Arabieren), vrijdag (Polen, Joegoslaven). <i>Voel je thuis</i> BRT1, zaterdagochtend 8u15-10u00. Telkens 10 minuten voor Marokkanen, Italianen, Spanjaarden, Portugezen, Turken, Grieken en Joegoslaven. BRT2 - omroep Limburg : <i>"Musicalmente dal'Italia"</i> : elke 1ste zondag van de maand 18u30-19u00; <i>"Sombremos y Mantillas"</i> : 18u30-19u00 elke 3de zondag van de maand. Radio Climat (FM 103,6 MHz) voor Brussel : voor Grieken : maandag 19u00 tot 21u00; voor Turken : zondag 19u00-21u00
Nederland <i>"Paspoort"</i> , Nederland 1, van 18u45-18u50 : dinsdag (Joegoslaven en Italianen), donderdag (Turken), vrijdag. (Spanjaarden), zaterdag (Marokkanen).	Hilversum 2, zondag : <i>"Suara Maluka"</i> (Molukkers) van 12u00-12u30; <i>"Tambu"</i> (Antillianen) van 12u30-13u00; <i>"Zorg en Hoop"</i> (Surinamers) van 13u10-13u55; en van 13u55-17u00 voor buitenlandse werknemers.
Frankrijk <i>"Mosaïque"</i> , France 3 : zondagmorgen van 10u30-12u00 voor alle nationaliteiten.	
Duitsland <i>"Unsere Heimat, Ihre Heimat"</i> , Duitsland 3, van 16u30-17u30 : 1ste en 3de zondag van de maand : (Portugezen, Spanjaarden en Turken), 2de en 4de zondag : (Grieken, Italianen en Joegoslaven) : <i>"Nachbarn in Europa"</i> , Duitsland 2, zondag, 12u30-14u45.	WDR 4 : iedere maandag tot en met zaterdag, van 17u35 tot 21u00 als volgt : Turken : 17u40-18u20 Joegoslaven : 18u20-19u00 Italianen : 19u00-19u40 Spanjaarden : 19u40-20u20 Grieken : 20u20-21u00.
Engeland BBC1, zondag van 9u15-9u45 voor Aziaten. BBC2, woensdag van 10u20-10u45 voor Aziaten.	Voor Aziaten : <i>East in West</i> , Radio Birmingham, vrijdag 19u02-20u45 <i>Mehfil</i> , radio Blackburn, vrijdag 18u00-19u00 <i>Radio Bristol</i> , zondag van 16u30-17u00 <i>Sangam</i> , radio Derby, zondag 15u00-16u00 <i>Sursagar</i> , radio Leeds, zondag 19u00-20u30. <i>Milan</i> , radio Leicester, dinsdag 18u05-18u58 <i>The six-O-five Show</i> , radio Leicester, maandag, woensdag, donderdag en vrijdag 18u05-18u58 <i>London Sounds Eastern</i> , radio London, zondag 17u00-18u00 <i>Eastward North Westwards</i> , radio Manchester, vrijdag 20u15-21u15 <i>Sangam</i> , radio Medway, woensdag 18u45-19u30 en herhaling op zaterdag 18u35-19u15 <i>Ijlama</i> , radio Merseyside, zaterdag 19u00-19u30 <i>Nawrang</i> , radio Nottingham, zaterdag 17u35-18u30 Back "T" Yard , radio Nottingham, zondag 15u35-16u30 <i>Majlis</i> , radio Sheffield, vrijdag 18u05-19u00 <i>Balaka</i> , radio Sheffield, vrijdag 18u45-19u00 <i>Intikhab</i> , radio Stoke, vrijdag 18u45-19u30. Voor Afro-Caraïbers : <i>Regae, Regae</i> , radio Birmingham, zondag 14u00-15u00 <i>Black Roots</i> , radio Derby, zondag 13u10-14u00 <i>Calypso</i> , radio Leeds, zondag 14u15-15u15 <i>Herdle White Show</i> , radio Leicester, zaterdag 18u05-19u00 <i>Black Londoners</i> , radio London, maandag, vrijdag, 19u00-20u00 <i>I and I rule Ohay</i> , radio Manchester, zondag 20u00-22u00. Multi-etnisch : <i>Meeting Place</i> , radio Merseyside, woensdag 14u05-14u35.

Einde Dossier

Ahl El Hijra : muziek in de migratie

Ahl El Hijra ("zij van de migratie"), is een groep jonge migranten uit de Brusselse Noordwijk. Samen zijn zij bewust geworden van hun situatie. Ze willen nu hun cultuur en problemen naar buiten brengen. Ze doen dit door een aantal activiteiten (theater, video, cinéclub, Arabische lessen, bij-schoolklas), en ook door middel van muziek.

De muzikanten van Ahl El Hijra wilden het echter niet alleen bij het muziek spelen en zingen laten; zij besloten een aantal discussie-

avonden rond Arabische muziek te organiseren. Een eerste avond heeft plaats gehad en hiervan heeft één van de muzikanten de verschillende thema's en bedenkingen op papier gezet. Het is dankzij deze teksten en een interessant gesprek met de muzikanten van Ahl El Hijra dat dit artikel tot stand kwam.

Muziek in de migratie

De radio is het eerste gezelschap van de Arabische gastarbeider die land en familie heeft achtergelaten. Hiermee

probeert hij de programma's en nieuwsbulletins van een Arabische zender te ontvangen, wat hem nog een illusie van contact met het moederland geeft.

Sommigen nemen bij hun vertrek muziekcassettes mee. Dit doet de familie, wanneer zij overkomt, ook. En telkens wanneer men op vakantie is geweest in het moederland, worden cassettes en platen van de geboortestreek of van radiosuksessen meegebracht. Terwijl in het moederland voor de plattelandsbewoners of de bewoners van volksbuurten het bezit van een platendraaier of cassetterecorder

iets uitzonderlijks is, betekent dit voor de migrant geen voorrecht meer.

Migranten schaffen zich dus veel cassettes en platen aan om hier van hun muziek te genieten. Vooral voor de vrouw die overdag thuis werkt vervult zij een belangrijke rol. De thuisblijvende vrouw maakt ook zelf een dagelijks lied: wanneer ze tijdens het werk bij triestige gedachten zachtjes melodiën fluistert of hoge keelgeluiden uitstoot wanneer ze zich gelukkig voelt; voor beide stemmingen bedenkt ze woorden bij het lied.

Door thuis veel naar muziek te luisteren, weten vrouwen meestal meer van muziek af dan mannen. Op feesten brengen zij onder elkaar hele avonden door met het zingen van bekende melodiën en met improviseren — enkel met behulp van hun stemmen en enkele slaginstrumenten.

Dit gebeurt vooral binnenshuis, wanneer het gezelschap niet gemengd is. Een vrouw uit een traditioneel gezin zal ook niet buitenshuis gaan om naar een muzikaal optreden te luisteren.

Motor, Rock and Roll, Dancing en Mode

Terwijl de ouders onbewogen blijven t.a.v. Westerse muziek is dit niet zo voor hun kinderen. Deze staan hier meer voor open — alleen al omdat ze de taal beter of goed begrijpen en naar de jongerenprogramma's van de Belgische radio en T.V. kunnen luisteren. Het zijn de Arabische jongeren die veel met Belgische jongeren omgaan die motor, rock and roll, dancing en mode belangrijk gaan vinden en de aantrekkingskracht ondergaan van de commerciële muziek met haar vedettes en al wat daar verder omheen hangt — bijna het enige vermaak voor een jeugd waar geen enkele infrastructuur voor bestaat.

De cassettes en platen van de ouders verwerpen deze jongeren wel eens als "goed voor schapen"; dit komt volgens Ahl El Hijra omdat zij deze muziek niet goed kennen en begrijpen. Soms gebeurt het, nog altijd volgens Ahl El Hijra dat de jongere indien hij op zoek gaat naar de eigen kulturele

identiteit, teruggrijpt naar zijn eigen muziek, vooral wanneer hij in zijn prille jeugd in aanraking is geweest met ritme en melodieën uit de Arabische wereld.

Zij die alleen met Arabische leeftijdsgenoten omgaan zullen veel minder beïnvloed worden door de Westerse muziek; ook heb je die jongeren die de twee muzieksoorten goed weten te onderscheiden en van de twee kunnen genieten.

Zelf muziek maken

Sommige gastarbeiders hebben een instrument — meestal een fluit of viool — meegebracht en spelen in de trein om het vertrek te vergeten of improviseren hier in een kafee of ergens anders voor hun landgenoten. Soms wordt er zo spontaan een muziekgroep gevormd die daarna op familiale of kulturele feesten wordt gevraagd.

Voor de Arabische jongeren die hier een eigen muziekgroep met Arabische instrumenten oprichten is het doel meestal te bewijzen dat hun cultuur bestaat en dat ze er trots op zijn. Dat de Arabische muziek, in tegenstelling tot de Westerse (vb. de muziek van the Beatles) niet mondiaal bekend is, is niet te wijten aan het al dan niet goed zijn van de Arabische muziek, stelt Ahl El Hijra, maar aan de economische machtsverhouding in de wereld. Het Westers kolonialisme heeft ook haar brandmerk op de machtsverhoudingen in de cultuur achtergelaten.

Vandaar dat Ahl El Hijra schrijft: *"... men vergelijkt de muziek die onze ouders beluisteren, maar haar rijkdom is dat ze werkelijk verbonden is aan het leven van het volk. Ze is nog in een archaisch stadium, maar daarom niet minder muziek!"*

Deze jongerenmuziekgroepen is meestal geen lang leven beschoren, omdat evenals wat in Westerse muziekgroepen gebeurt — gebrek aan financiële middelen, smaakverschillen en persoonlijke conflicten — hen al gauw weer uit elkaar drijven.

Meestal zijn het autodidakten wat heel wat moeilijkheden geeft bij het ontcij-

feren van de eigen muziek. Verder is er de druk van de ouders en van de omgeving.

Wantrouwig

De houding van de Arabische bevolking t.a.v. de muziek en al wat daar rond hangt, is nogal wantrouwig: gelovige Arabische ouders zullen al het mogelijke doen om te vermijden dat hun zoon een beroepsmuzikant wordt — om van de dochter maar niet te spreken. Want de beroepsmuzikant wordt nog altijd als een bezoedeld mens beschouwd. De opvattingen van de Islam over muziek hebben veel bijgedragen tot de negatieve houding t.a.v. de muzikant.

Hoewel Mohamed geen duidelijk standpunt rond muziek heeft ingeno-

Een tekst van de muziekgroep Ahl El Hijra over hoe hun ouders, nog in het moederland, de immigratie zagen.

Zilveren Spiegel

"Ziedaar de zilveren spiegel die onze ouders zagen, terwijl de werkelijkheid rook was!"

*Onze boom is verwelkt
Onze armoede heeft hem veroordeeld
het ongeluk dat we hebben geoogst
heeft ons de dagen beladen met beklemming*

*Ik, fellah, ik ben moe de ploeg
te trekken, en de aarde die ik bevoelt
met mijn zweet, blijft rotsachtig
Er is niets meer te eten op mijn akker
Zelfs als de nacht en de dag mij erop
zien werken.*

*Ik heb de rol van de arme gespeeld
En ik heb God bedankt voor zijn
weldadigheid
Voor wat ze mij aan goederen heeft
geschonken.*

*Een dag ben ik verleid
Ik heb mijn dieren en mijn grond
verkocht
Ik heb mijn kapitaal verzameld
Ik ben naar buiten gegaan, met mijn
djabli kop
Naar de grote stad, die ik mij voorstelde
Als een mooie boomgaard
Maar mijn ogen hebben mijn hoofd
het beeld van die spiegel laten zien.*

*Ik heb om werk gebedeld
Wat had ik er genoeg van er geen te
hebben
Ik heb mijn lot aangeroepen
mij een weg te wijzen.*

*Je wilt je geluk vinden,
Verlaat je land nu meteen
Ga je uren elders uitproberen
Het bittere in je lot zal zoeter worden
De immigratie is van goud
Het zilver zal je lot smoren.*

foto J.d.S.

men, zaaiden de Oulema (Koranverklaarders) zo'n morele twijfel rond het muziek maken, dat geen vrije Arabische man of vrouw — vanaf de 7e eeuw tot enkele eeuwen erna — het in zijn hoofd haalde in het openbaar muziek te maken: muziek werd gemaakt door slavin en slaven.

Mohamed zelf verwerpt in sommige uitspraken de muziek als geïnspireerd door Satan; maar andere uitspraken drukken zijn bewondering uit voor sommige zangers, vooral wanneer ze de Islam verheerlijken.

De niet-religieuze volksmuziek schijnt hij toch geduld te hebben, want zijn biografie spreekt van "zangeressen die tamboerijn speelden en dansten" op zijn bruiloft met Aicha.

Maar toch voerde de Islam het criterium van "goede" en "kwade" muziek in: indien de muziek in dienst staat van Allah en het geloof is het goede muziek, zoniet — en vooral indien ze iets met liefde en dansen te maken heeft — is ze het werk van het kwaad en moet ze uitgebannen worden (1).

Vele gelovige ouders zien vandaag de dag muzikanten nog als marginalen, zedenlozen, kifrokers en onbezorgde kafeëbezoekers. Vanuit deze hoek wordt de muziek verworpen. Van de andere kant echter hebben de mensen een goed muzikaal gevoel, vooral voor het zingen. Binnenshuis zingen ze vaak spontaan samen wanneer mannen vrienden of vrouwen vriendinnen ontmoeten. En op feesten nodigt men muzikanten uit omdat muziek nu éénmaal bijdraagt tot een vrolijke sfeer. Hierbij kunnen we terugdenken aan Mohamed's bruiloft... Dus, hoewel muziek en zang aan de ene kant als iets niet "serieus" wordt beschouwd en muzikanten als verwerpelijk, kan men anderzijds toch niet zonder.

Serleus

De muziekgroep van Ahl El Hijra poogt iets tegen die negatieve houding van de ouders te doen door de muziek een nieuw imago te geven: ze weigeren commerciële muziek met clichéteksten te maken, want deze versluisen de mensen hun echte problemen; ze willen dat muziek als iets ernstig wordt beschouwd, als een uitdrukkingmiddel en een steun voor de migranten in hun strijd. Vandaar dat ze niet op gewone feesten spelen, de mensen niet tot dansen aanzetten en aan het begin van elk optreden uitleggen dat ze geen marginalen zijn, dat muziek maken voor hen géén gril is, maar dat ze willen uitdrukken wat de migranten voelen:

"de geschiedenis van een bevolking die geen werkelijk en erkend uitdrukkingsmiddel heeft voor wat ze iedere dag ondergaat".

Djudjura

Zij spelen wel op politieke feesten, bij een fabrieksbezetting of een uitdrijving: daar waar ze solidair kunnen zijn met de strijd van de migranten.

Hun muziek en zang volgt de traditie van de volksmuziek — die van de straat, de souks... die waarbij men eet en drinkt. Om commerciële toegevingen te vermijden en het direct contact met het publiek niet te verliezen, weigeren ze van de muziek hun broodwinning te maken.

Internationaal

Een drietal muziekgroepen, ontstaan in de migratie, hebben internationale faam verworven, nl. Idir, Djamel Allam en Djudjura. Zij zijn allen geboren in de Franse migratie en hebben besloten te zingen voor hun lotgenoten en zij die achterbleven in het moederland. Hun muziek is gericht op de bewustmaking.

Over Djudjura nog een woordje meer, omdat dit een groep is met drie zangeressen — een uitzondering. Gebaseerd op een kollektief werk (zowel qua teksten als muziek), zingt deze groep uitsluitend over de situatie van de Magrebi-vrouw: wat zij hoopt, wat zij weigert, waarnaar zij streeft.

De vrouwen van Djudjura — bewust van de rol van de moderne vrouw in de evolutie van haar land — baseren zich vooral op de traditionele volksmu-

ziek die zij van hun moeders leerden. Om hun ideeën bekend te maken hebben zij besloten te zingen, omdat dit volgens hen de beste manier is om de mensen te bereiken. Andere uitdrukkingsmiddelen zoals film, T.V. of literatuur zijn volgens hen nog te weinig ontwikkeld of verspreid in de derde wereld.

Ook willen zij het taboe en de minachting voor vrouwen die op de scène staan doorbreken.

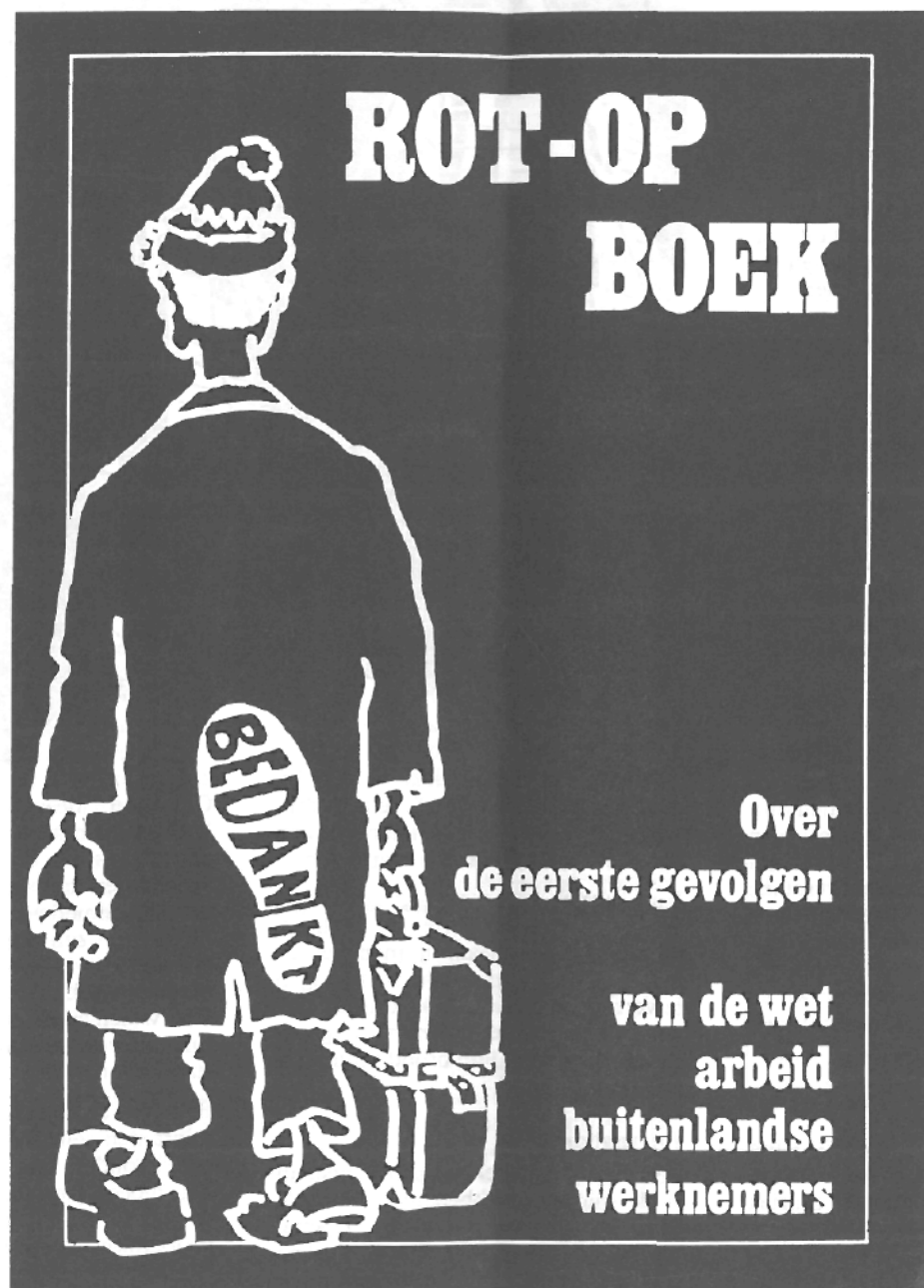
Behalve de muziek, gemaakt door migranten zelf, worden hier in België ook avonden met muziekgroepen uit het moederland georganiseerd. Deze avonden zijn meestal duur, slecht georganiseerd en hebben ofwel een commercieel ofwel een politiek doel — wanneer achter dergelijke activiteiten de schaduw van de ambassade verrijst... Het zijn vooral de niet-gepolitiseerde of in specifiek in muziek geïnteresseerde migranten die naar deze avonden komen.

Smalend schrijft Ahl El Hijra dan ook: *"deze tournees met affiches die overal worden aangeplakt, geven de Belgen de indruk dat wij onze cultuur invoeren".*

Monique de Jonge

(1) Simon Jougy, *La Musique Arabe*, presses Universitaires de France, 1971, in de kollektie Que-sais-je.

Bedankt, en trap 't verder maar af!

Het Rot-op-boek is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van het Platform van democratische organisaties van buitenlandse arbeiders in Amsterdam. In het Platform zijn verenigd Marokkaanse, Turkse, Pakistaanse, Spaanse, Portugese, Griekse en Italiaanse democratische instellingen. Het Rot-op-boek is uitgegeven in januari 1980 bij De Horstink in Amersfoort, en u kunt het bestellen bij uitgeverij Acco, Tensestraat 134-136, 3000 Leuven. Prijs: 105 F plus portokosten.

Er is in Nederland de afgelopen maanden nogal wat deining over en verzet tegen de nieuwe Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers (WABW) ontstaan. Deze wet, die op 1 november 79 in werking trad, bestraft de werkgever die een vreemdeling arbeid doet verrichten zonder dat de werkgever daartoe een vergunning heeft van de minister van Sociale Zaken. Overtreding van deze bepaling is voortaan een economisch delikt en kan de ondernemer komen te staan op 6 maanden hechtenis en een boete van 10.000 gulden per illegale werknemer. Bij herhaling kan zijn bedrijf worden gesloten.

Als je dat allemaal leest, wrijf je je tevreden in de handen: eindelijk komen schuld en boete juridisch te liggen waar ze thuishoren.

Te vroeg gejuicht. De sollicitatieprocedures om ambtenaren aan te werven die de ondernemers moeten gaan controleren, lopen nog. Maar het onmiddellijke gevolg van de inwerkingtreding van de nieuwe wet is wél geweest dat er na 1 november duizenden illegale arbeiders op de keien zijn gezet. Vandaar de deining.

In Amsterdam, waar hulpverlening en verzet het snelst van de grond kwamen - mede door de hoge graad van georganiseerdheid van de buitenlandse arbeiders -, werd door het Platform van democratische organisaties van buitenlandse arbeiders het initiatief genomen tot de uitgave van het Rot-op-boek, over de eerste gevolgen van de WABW. In dit boek komen ter sprake: de arbeidsomstandigheden van de illegale arbeider, de rol van vreemdelingenpolitie, loontechnische dienst en arbeidsbureaus, de achtergrond en de gevolgen van de wet en tenslotte het antwoord van de buitenlandse arbeiders en hun medestanders. We zullen een paar van deze punten, zoals ze in het boek voorkomen, samenvatten.

Cijfers

In cijfers uitgedrukt: het aantal illegalen in Nederland wordt geschat op 20.000-30.000, en van hen zouden er alleen al in de laatste twee maanden van 79 ruim 3.000 man ontslagen zijn. Dat komt neer op een 30 miljoen gulden aan sociale premies en belastingen die voor deze mensen zijn afgedragen, als we ervan uitgaan dat deze illegalen gemiddeld op zijn minst drie jaar in Nederland verbleven vóór 1 november en dat voor 80 % van hen sociale premies zijn betaald. Naar dat geld kunnen ze verder fluiten. Voorts mogen ze nog blij zijn als hun baas de ontslagtermijn heeft gerespecteerd en ze netjes alle achterstallig loon en de tegoeden waarop ze recht hadden, heeft uitbetaald; twee dingen die hij, óók ten opzichte van illegalen, volgens de Nederlandse arbeidswetgeving verplicht is te doen. Voor 20 % van de illegalen zijn nooit sociale premies afgedragen en deze mensen zijn dan ook letterlijk van alles verstoken bij ontslag; het vragen om sociaal verzekerd te worden, desnoods alleen tegen ziekte en ongeval, was overigens, toen ze nog werkten, meer dan eens een reden tot ontslag op staande voet. Het Rot-op-boek geeft getuigenissen van mensen die het zo is vergaan.

Als we vervolgens naar de arbeidsomstandigheden kijken: verreweg de meeste illegalen werken in schoonmaakbedrijven en restaurants. Gemiddeld 30 % werkt meer dan 40 uur per week en hiervan werkt één op drie zelfs meer dan 50 uur per week. Het

onmiddellijk na 1 november heeft geopend. Deze gegevens worden relevant geacht voor een veel grotere groep dan die het spreekuur heeft bezocht.

Al met al een lukratieve aangelegenheid voor de ondernemer dus, en het valt niet te verwonderen dat ook van werkgeverszijde tegen de nieuwe wet gesputterd wordt, maar dan wel om heel andere redenen. Veel ondernemers zitten namelijk met de handen in het haar, want zonder illegale arbeidskrachten gaat hun bloeiende nering naar de knoppen. Er zijn er dan ook die alsnog een tewerkstellingsvergunning voor hun illegalen hebben aangevraagd (de wet had die mogelijkheid opengelaten) maar het Rot-op-boek suggereert dat ze dat eigenlijk niet eens hadden hoeven te doen want dat het met die controles op de werkgevers best wel mee zou vallen en dat de werkgevers die wél illegalen hadden ontslagen, zich gewoon door paniek hadden laten leiden of door 'je moet toch ook een beetje aan je goede naam denken'.

De bovenstaande cijfers spreken voor zich, maar ze doen niet voldoende recht aan de realiteit waarin de illegalen (en wie weet hoeveel legalen) in onze paradijselijke landen worden gedwongen te werken, te wonen en, sinds kort, zich schuil te houden. Het Rot-op-boek geeft er schrijnende verhalen over, er tevens op wijzend dat deze mensen geen enkele keus hebben. Ze staan zonder iets op straat en kunnen geen andere baas vinden. Gaan protesteren bij het arbeidsbureau omdat de baas de ontslagtermijn niet

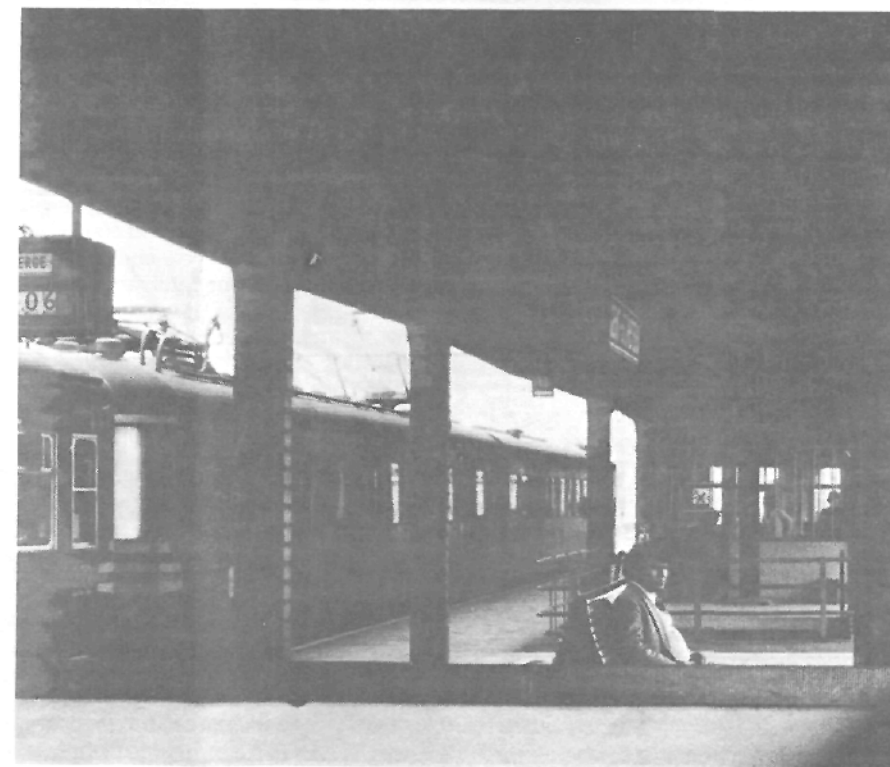

foto J.d.S.

in acht heeft genomen of omdat hij het achterstallige loon niet heeft uitbetaald, is levensgevaarlijk, omdat de illegaal het risico loopt dat hij na twee dagen de vreemdelingenpolitie op bezoek krijgt, die hem gezwind naar het land van herkomst stuurt. De ondernemers weten dat bliksems goed en ze spekuleren er dan ook op dat de illegaal zonder morren vertrekt.

Het Rot-op-boek: *Hun positie en ook de positie van de legale buitenlanders is niet los te denken van de omstandigheden die hen ertoe bewegen hier in Nederland vast werk te gaan zoeken. Werkloosheid in eigen land, gekoppeld aan slechte of geen sociale voorzieningen, weinig opleidings- en ontwikkelingskansen, politieke repressie, onderdrukking van arbeidsorganisaties enzovoorts. Door dit alles zijn zij niet in een positie om te kunnen kiezen. Of met de woorden van een radeloze Marokkaan (illegaal, geen sociale premies, ziek, dus ontslagen, geen ziekenfonds, geen werkloosheidsuitkering): 'als ik maar een kwart van het geld dat ik hier verdiende in Marokko zou kunnen verdienen, was ik nooit naar Nederland gekomen'.*

Hoe word je illegaal?

Hoe kan een wet die tegen de ondernemer heet geformuleerd te zijn, zó tegen de arbeiders uitdraaien? Daarvoor moeten we even terug in de

geschiedenis. Hoewel de economische expansie een jaar of tien geleden over haar hoogtepunt heen raakte, nam het aantal buitenlanders dat naar Nederland kwam, nog steeds toe. Werk konden ze vrij gemakkelijk vinden - ze voorzien in de grote behoefte aan ongeschoolde arbeid in bijna alle bedrijfssectoren - maar ze konden niet meer aan geldige papieren komen. Zo werden ze 'illegaal'; deze term dateert trouwens uit de jaren zeventig, vóór die tijd dateren ook de verscherpte politiekontroles, die soms razzia-achtige vormen aannamen: op straat, in pensions, in bepaalde kafés, bij bussen en trams en in stations. Maar 'we hebben nog nooit gehoord van controles op de bedrijven zelf', schrijft het Rot-op-boek.

Toen er als gevolg van deze 'illegaliteit' bepaalde toestanden aan het licht traden, zag de regering zich verplicht in te grijpen; in 1975 werd er een 'regularisatie' afgekondigd, maar aan velen werd op onduidelijke gronden de legalisatie geweigerd. Aan het probleem van de illegale arbeid(er) - een verschijnsel overigens waarmee bijna niemand gelukkig is - werd dus geen einde gemaakt. Nieuwe maatregelen konden niet uitblijven, maar het Rot-op-boek betwijfelt sterk of de nieuwe wet een einde aan de illegalen zal maken.

Wel krijgt de overheid met de 1 novemberwet een vastere greep op de

arbeidsmarkt, van buitenlanders en wellicht ook op die van de eigen mensen. In de plaats van de arbeidsvergunning, die in de oude wet in handen was van de arbeider, komt nu de *tewerkstellingsvergunning*, die de buitenlander bindt aan een bepaalde onderneming en aan het soort werk dat hij daar mag verrichten. Daarnaast is de *vergunningenlimiet* gekomen, dat wil zeggen dat voor ieder bedrijf met meer dan 20 buitenlandse werknemers wordt vastgesteld hoeveel buitenlandse arbeiders er totaal in dienst mogen zijn. Achterliggende gedachte: de ondernemer moet eerst maar eens nagaan of er voldoende Nederlanders (werklozen, vrouwen, jongeren) beschikbaar zijn en, als dat niet het geval is, misschien EEG-onderdanen en pas als er nu werkelijk niemand te vinden is, ja dan... Van ondernemerszijde wordt er ook al enige tijd op aangedrongen om het begrip 'passende arbeid' wat op te rekken. Het Rot-op-boek ziet dan ook aankomen dat de druk op alle werknemers in de toekomst sterker wordt.

De gevolgen van de WABW

Overtreding van de bepalingen in de WABW is een economisch delikt, zoals we al zagen, en zal dus bestraft worden.

Het Rot-op-boek ziet hier niet veel van terecht komen omdat de rechter tradi-

foto J.d.S.

tioneel een grote terughoudendheid in acht neemt bij straftoemeting in economische delikten (de boete is overigens voor de ondernemer fiscaal aftrekbaar), en omdat er tot nu toe altijd een zeer mild opsporingsbeleid is gevoerd door de loontechnische dienst, waarvan de controleurs veel begrip tonen voor de moeilijke situatie van de ondernemer.

Vragen stelt het boek zich ook over wie onder die wet vallen, als alle 'gewitte' illegalen en de EEG-onderdanen eraf worden getrokken. Een betrekkelijk kleine categorie, is de konklusie. De wet zou alleen belangrijk kunnen worden... bij toekomstige wervingen waar officieus al sprake van is, met name voor de Hoogovens in IJmuiden en Ford-Amsterdam, omdat het geschikte personeel écht niet in Nederland kan worden gevonden. Deze buitenlanders zouden dan onder de WABW komen te vallen: voor hen moet een tewerkstellingsvergunning worden aangevraagd die de ondernemer, het soort van werk en de plaats van vestiging van de onderneming moet vermelden. Wil men een buitenlander een andere functie geven, laten promoveren of naar een andere vestiging van het bedrijf overplaatsen, dan moet daarvoor een nieuwe vergunning worden aangevraagd. Zo zijn er nog een aantal bepalingen waardoor niet alleen de greep op de arbeidsmarkt wordt verstevigd, maar ook die op de individuele werknemer die zwaar on-

der druk zal komen te staan en zich zo koest mogelijk zal houden. Dat was dan misschien wel niet de bedoeling van de wetgever, maar het is toch mooi meegenomen!

Het Rot-op-boek verwacht dat als gevolg van deze nieuwe wet: Het aantal buitenlandse werkloze arbeiders zal toenemen; langdurige werkloosheid leidt tot het verlies van de verblijfsvergunning en dat leidt tot uitzetting.

Een aantal buitenlanders toch weer illegaal zal gaan werken.

De buitenlandse arbeider geheel afhankelijk wordt van zijn baas.

De ongelijkheid tussen de Nederlanders en de niet-EEG-buitenlanders nog zal toenemen.

De vreemdelingenpolitie meer greep op de zaak gaat krijgen o.a. via de ingewikkelde controleprocedures van de loontechnische dienst, zodat de buitenlander moeilijker of niet bij de normale rechter in beroep zal kunnen gaan.

Het Platform eiste, daarin gesteund door een aantal Nederlandse organisaties, zoals de vakbonden FNV en CNV, de Politieke Partij Radicalen en de Raad van Kerken, dat de wet niet wordt uitgevoerd, dat ontslagen en uitzettingen worden stopgezet, dat buitenlanders en Nederlanders gelijke rechten krijgen, dat de sociale voorzieningen worden uitgebreid in plaats van ingekrompen, en dat de overheid

de organisatie van het Platform erkent als gesprekspartner.

Het heeft allemaal niet mogen baten: de wet is er en ze blijft er. Half maart werden er in de Tweede Kamer vragen gesteld aan de ministers van Sociale Zaken en Justitie. 'De wet is niet onmenselijk en ze is het enige middel om aan de illegale arbeid een einde te maken', aldus Sociale Zaken. 'Het is natuurlijk ook zo, dat de ondernemers streng gecontroleerd moeten worden, daar zal ik nu eens echt werk van gaan maken', aldus Justitie. Ook voor het alsnog massaal legaliseren van de illegalen was geen Kamermeerderheid te vinden, omdat gevreesd wordt dat deze maatregel nieuwe illegalen zal aantrekken.

Wel drong de Kamer aan op meer soepelheid en op een verlengen van de termijn. Maar tevens werd door de minister als voorwaarde gesteld dat de illegaal 2 jaar onafgebroken in hetzelfde bedrijf had gewerkt, en dat alle sociale wetten (afdracht van premies e.d.) waren nageleefd. Tenslotte moet de illegaal zelf desgevraagd voor de nodige bewijsstukken zorgen. Nu heeft de gemiddelde Nederlander het al niet gemakkelijk als hij gekonfronteerd wordt met een ministerieel besluit, opgesteld in dat erbarmelijke bestuursjargon dat iedere officieel schrijven teistert, wat moet een buitenlander daar mee aan, ook gezien de korte tijd die hem is gegund om zijn zaken in orde te krijgen?

Inmiddels zijn veel illegalen ondergedoken, ook in kerkgebouwen, wat in Nederland erg tot de verbeelding spreekt, gezien de symboolwaarde die kerken nog altijd hebben. Men ziet een aktie in een kerk gemakkelijk als een signaal dat er in de maatschappij iets niet deugt, in dit geval: Justitie en Sociale Zaken zijn tekort geschoten bij de behandeling van dit bij uitstek menselijke probleem. Maar als de termijn verlopen is en Justitie de politie op de illegalen af kan sturen, hoeft die politie de kerken niet te mijden, aldus staatssecretaris Haars, want een kerk is een openbaar gebouw als een ander. De subtiliteiten waarover in dit verband geprocedeerd kan en zal worden, bespaar ik u. De bureaus voor rechtshulp bereiden zich in elk geval voor op 'allerlei vormen van juridische strijd', want dat met het ministerieel besluit het probleem van de illegalen Nederland uit is, gelooft wel niemand meer. Het misselijke van deze hele geschiedenis is, dat een groep zeer kwetsbare mensen in naam der wet tot wegwerp-artikel wordt gedegradeerd. En dat er, alweer in naam der wet, op een onthutsende manier met mensen kan worden omgesprongen als dat voor de economie toevallig goed uitkomt. He-den zij, morgen wij.

Lieslot Pittery

foto J.d.S.

vervolg van p. 14

A. Sociaal-economisch luik

1. Werkzekerheid en recht op arbeid

Zich verzettend tegen een immigratie, georganiseerd in functie van de noden der ondernemingen op korte termijn eist het A.C.V. een werkelijk immigratiebeleid, verbonden aan het algemeen en regionaal tewerkstellingsbeleid, gevoerd door de overheid en gekontroleerd door syndikale organisaties.

2. Verblijfszekerheid en onthaalpolitiek

De toegang, het verblijf en vestiging in België van geïmmigreerde arbeiders uit derde niet tot de E.E.G. behorende landen moeten gewaarborgd worden door een wet, opgesteld in functie van de bijdrage die de migrerende arbeiders leveren tot de voorspoed van België en de onthaaltradities van dit land. Deze wet moet aangepaste onthaalmogelijkheden voorzien, teneinde aan de geïmmigreerde arbeiders en aan hun gezin meer waarborgen en bescherming te verzekeren.

Men moet alle administratieve of politieke formaliteiten die discriminerend werken voor de geïmmigreerden afschaffen.

Men moet ook alle initiatieven die de bevordering van het onthaal en de harmonisering van de betrekkingen tussen de Belgische en de geïmmigreerde bevolking beogen, aanmoedigen en mogelijkheden van opnemings van de geïmmigreerden voorzien in de instellingen die ten dienste staan van de bevolking.

3. Toegang tot de huisvesting

De geïmmigreerde moet van bij zijn aankomst in België over een behoorlijke woning kunnen beschikken.

Het beleid inzake huisvesting moet gevoerd worden in functie van de noden van de gehele Belgische en geïmmigreerde bevolking. De toegang tot de huisvesting — en met name tot de sociale huisvesting — moet aan de geïmmigreerde arbeiders en hun gezin gewaarborgd worden.

4. Beroeps- en sociale promotie

De toegang van alle gastarbeiders tot de beroepsvorming en -heraanpassing alsmede tot de sociale vorming moet vergemakkelijkt worden door het inrichten van een aangepaste voorafgaande vorming en door het organiseren van taalkursussen en lessen van algemene vorming.

5. Toegang tot de openbare betrekkingen

De gastarbeiders en hun kinderen moeten toegang hebben tot de openbare betrekkingen, behalve tot de openbare betrekkingen waarvoor de voorwaarde dat men de Belgische nationaliteit bezit, gerechtvaardigd is.

6. Maatschappelijke Zekerheid

De gastarbeiders, alsook de politieke vluchtelingen moeten zonder enige beperking van alle voordelen kunnen genieten die verbonden zijn aan de Maatschappelijke Zekerheid.

7. Sociale bijstand en sociale voordelen

De geïmmigreerde arbeiders en de politieke vluchtelingen moeten — in dezelfde voorwaarden als de Belgen — kunnen genieten van de sociale voordelen en van de wettelijke beschikkingen inzake sociale bijstand en met name inzake :

Het aan de bejaarden gewaarborgde inkomen (wet van 1-4-1969).

Het minimum aan bestaansmiddelen (wet van 7-8-1974).

De gewaarborgde gezinsprestaties (wet van 20-7-1971).

De gehandicapten (wet van 27-6-1969).

B. Cultureel luik

Het A.C.V. verwerpt de kulturele gelijkstelling en opteert voor de kulturele samenwerking.

1. De gastarbeider moet de waarden van zijn eigen kultuur kunnen ontwikkelen, zijn medemensen erin laten delen en ze meegeven aan zijn kinderen.

2. De eerbied voor de persoon van de gastarbeider vereist het behoud — doorheen de generaties — van zijn oorspronkelijke kultuurwaarden. De punten 1 en 2 zullen verwezenlijkt worden :

3. Door, bij middel van een beleid van subsidies en faciliteiten, de gastarbeiders de kans te bieden een kulturele en autonome communautaire activiteit te ontwikkelen zoals bijv. de inrichting van kulturele tehuizen, bibliotheken, enz. De kultuurverenigingen van de gastarbeiders moeten vertegenwoordigd zijn in de terzake bevoegde adviesorganen.

4. Door aan de gastarbeiders en hun gezinnen de middelen te geven om de taal van het land aan te leren.

5. Door, waar het nodig is, een overgangsonderwijs in te richten met het oog op een goede inschakeling van de kinderen van gastarbeiders in de Belgische scholen.

6. Door aan de kinderen van gastarbeiders de middelen te geven om de moedertaal en de kultuur van hun land van oorsprong aan te leren.

7. Door aan de kinderen van de in België gevestigde gastarbeidersgezinnen gelijke rechten op studiebeurzen te verlenen.

8. Door internationale overeenkomsten af te sluiten voor de gelijkwaardigheid en de erkenning van de diploma's onder nog nader te bepalen voorwaarden.

9. Door hun het recht en de mogelijkheid te verlenen om hun godsdienst uit te oefenen, o.m. door de erkenning van de orthodoxe en de mohamedaanse erediensten.

10. Door de geïmmigreerden te betrekken bij de opstelling van de radio- of T.V.-uitzendingen die voor hen bestemd zijn, en door te zorgen voor een rechtvaardige verdeling van de uitzendtijd per nationaliteit.

11. Door iedere vorm van discriminatie op openbare plaatsen en bij gelegenheid van kulturele manifestaties te bestraffen.

C. Civiek en politiek luik

1. Waarborg, voor de geïmmigreerden, van de fundamentele rechten op vrije meningsuiting en vereniging, o.m. door een werkelijke verblijfszekerheid in België en door een afdoende bescherming tegen iedere dwang van waar hij ook moge komen.

2. Het recht van de geïmmigreerden om als volwaardige burgers te worden beschouwd door het stemrecht en het recht om verkozen te worden uit te breiden tot het gemeentelijk vlak voor de gastarbeiders, welke ook hun nationaliteit weze, die sinds een zekere tijd regelmatig

in België verblijven. De stemming op gemeentelijk vlak moet beschouwd worden als een gewettigde verantwoordelijkheid die de gastarbeiders op zich nemen in hun onthaalgemeenschap.

3. Herwaarderings van de Gemeentelijke Adviserende Raden voor Geïmmigreerden

De Gemeentelijke Adviserende Raden voor Geïmmigreerden beantwoorden niet, in hun huidige vorm, aan wat men ervan gehoopt had in verband met een werkelijke en verantwoordelijke deelneming. Het experiment is niet afdoende gebleken.

Een wet moet de mogelijkheid bieden tot herwaarderings van deze Raden, die slechts een overgangsformule zijn naar de deelneming der geïmmigreerden aan de gemeenteverkiezingen.

Inzake de structuren van de dienst voor geïmmigreerde werknemers van het A.C.V., waren de militanten van mening dat zij nog operationeler moeten worden gemaakt op zowel het konfederale als het interprofessionele vlak, maar dat inzonderheid een inspanning moet worden geleverd op het niveau van de beroepscentrales.

Namiddag

De namiddag werd gewijd aan voorstellen tot te ondernemen acties in het raam van de strijd tegen het racisme, van de verblijfszekerheid en van de verwerving van de politieke rechten op gemeentelijk vlak.

Preciese eisen omtrent deze doelstellingen hoefden niet meer te worden ontworpen, vermits zij reeds voorhanden waren en besproken werden ter gelegenheid van vorige bijeenkomst.

Voor wat betreft de strijd tegen het racisme, bestaan er reeds degelijke wetsvoorstellen terzake — en zeer onlangs nog heeft de Gemeenteraad van Turnhout, in navolging van die Courcelles, een politieverordening uitgevaardigd ter beteugeling van racistisch getinte handelingen. Er zal nauwlettend worden toegekeken op het daarmee bereikte resultaat dat, indien gunstig, ervoor zal pleiten om genoemde maatregel te laten toepassen in alle gemeenten.

Het verblijf van de geïmmigreerden wordt geregeld bij de wet van 1952 inzake vreemdelingenpolitie. In 1972 werd weliswaar door de Kamer een nieuw wetsontwerp goedgekeurd met betrekking tot de toegang, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van de vreemdelingen — doch bedoeld ontwerp werd alsnog niet goedgekeurd door de Senaat. Bijgevolg dringen de militanten er met klem op aan, dat die tekst binnen de kortste keren zou worden goedgekeurd, vermits hij een beslissende stap vooruit betekent tegenover de huidige wet die aanleiding geeft tot arbitraire interpretaties.

Wat de politieke rechten betreft, vragen de militanten zowel het recht om te stemmen als dat om verkozen te worden op het gemeentelijk vlak, zonder enig onderscheid in nationaliteit, met name in het vooruitzicht van de verkiezingen van 1982. Hieromtrent is overigens een goed gedoku-

menteerde tekst in de maak bij de Commissie der Geïmmigreerden van het A.C.W./M.O.C.

De geïmmigreerde werknemers eisen het recht op te kunnen leven als volwaardige burgers, met dezelfde rechten en plichten als de Belgische werknemers.

Een "bewustmakingsdossier" zal worden opgezet, waaruit de rol moet blijken die de geïmmigreerde werknemers vervullen in ons land, in casu in onze economie.

Dat dossier wil tevens een overzicht bieden van alle problemen waarmee de geïmmigreerde werknemers en hun gezinnen zich gekonfronteerd zien, alsmede van hun bestrevingen, wensen en kulturen.

Slot en besluit

Tot slot en besluit van deze werkvergadering, werden de hiernavolgende beslissingen vooropgezet voor de komende actie :

Het ontwikkelen door o.m. de commissies voor de geïmmigreerden op het gewestelijk vlak, van bewustmakingsprojecten onder diverse vormen : openbaar debat, feestviering, dag van de geïmmigreerde, enz...

De nadrukkelijke aanwezigheid van militanten geïmmigreerden bij alle manifestaties van de beweging, teneinde daar hun doelstellingen te belichten.

Het op touw zetten van een massale manifestatie omtrent het algemeen thema "De geïmmigreerde werknemer : een volwaardige medeburger".

Robert D'Hondt heeft tot besluit van deze bijeenkomst gewezen op de door het A.C.V. ondernomen actie ten voordele van de geïmmigreerde werknemers — en de militanten de steun toegezegd van het A.C.V., om hun actie door te zetten en te verwezenlijken.

foto J.d.S.

Abdeslam Sarle

Aan de jonge vreemdelingen

hard van vuist
ruw van vel
warm van hart

gekwetst
onteerd
bespuwd

gestapeld in krotten
gedreven in ghetto's
gefokt in scholen
vreemd

gewild ontkend
geduld als vee
voor rijken

spaar je haat
berg je wrok
sla ze tot bakens van licht
voor mensen van je kleur en bloed

weef ketens van vriendschap
hard voor hard
warm voor warm

waak
kijk en hoor

ontsper gesloten deuren
sloop wallen van valse hoop
ontsluier schijn

koester sintels van opstand
- woedend rood -
tot boeien van samen-zijn

Geert Daenen

foto J.d.S.

foto J.d.S.

Ik wil bareel

Als je BAREEL verder wil ontvangen, vul dan deze strook duidelijk en volledig in.

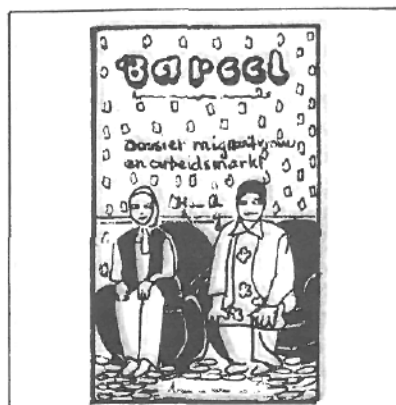
Naam :
Adres :
Woonplaats :
Postnummer :
Functie :

Denkt voor een gratis abonnement op BAREEL in aanmerking te komen omdat hij/zij met deze problematiek te maken en weinig financiële middelen heeft :

Neemt een abonnement tegen 200 frank per jaar, door overschrijving van dit bedrag op rekeningnummer 068-0654540-11 van het O.C.G.B. met de vermelding "Abonnement BAREEL".

Aanduiden wat gewenst wordt en opsturen naar :

Administratie BAREEL
Gallaitstraat 78, 1030 Brussel

Tribune

Medezeggenschap

Men zou veel kunnen schrijven en zeggen over de "medezeggenschap" van de gastarbeiders. Men zou bijvoorbeeld over een reeks rechten kunnen spreken die de gastarbeiders tegenover hun land van herkomst eisen : namelijk hier in België te kunnen stemmen ter gelegenheid van de verschillende verkiezingen die in ons land van herkomst plaats hebben, een democratisering van onze konsulaten, een eigen stem in onze eigen parlementen, een werkelijke kulturele politiek ten dienste van de gastarbeiders en van de Belgische bevolking.

Dit alles en bondig gezegd om te bewijzen dat wij niet alleen eisen hebben ten overstaan van het land waar wij dagelijks leven maar ook ten overstaan van ons land van herkomst dat ons tot nu toe nooit als waardige burgers heeft beschouwd tenzij op papier.

Ik zou vooral enkele bedenkingen willen maken over het gemeentelijke stemrecht voor gastarbeiders in België en in heel Europa.

Er bestaan heel wat dokumenten, resoluties, moties en wetsvoorstellen op nationaal en Europees vlak die de gegrondheid van zo'n recht en plicht bepleiten. Maar wat er niet bestaat is de politieke wil om daarmee ergens iets te beginnen. Ik spreek hier niet over de gemeentelijke adviesraden die volgens vele gastarbeiders voorbijgestreefd zijn.

Elk Europees land zegt bereid te zijn het gemeentelijke stemrecht aan de gastarbeiders toe te kennen als een ander land daarmee begint, maar geen enkel land, behalve Zweden, heeft tot nu toe de politieke moed gehad om het te doen.

Nochtans weet iedere Belgische en Europese burger dat de gastarbeiders evenveel belasting betalen als de autochtonen, dat de gastarbeiders hun bijdragen aan de R.M.Z. betalen, dat de gastarbeiders voornamelijk een jonge bevolking zijn, dat de gastarbeiders een structurele rol vervullen in de Belgische en Europese economie (zonder de gastarbeiders zouden er geen mijnen bestaan, geen metro's, geen efficiënte bouwindustrie, geen autosnelwegen, geen schone bureau's, geen winkels in sommige wijken en gemeenten, enz...), dat de gastarbeiders werk verschaffen aan duizenden leraren van Belgische nationaliteit, dat de gastarbeiders, door hun aanwezigheid, de mogelijkheid geven aan schepenen, volksvertegenwoordigers en senatoren een politiek mandaat uit te oefenen, enz...

Dit zijn vaststellingen die iedere burger met wat hersens zelf kan maken, maar niemand of tenminste zeer weinig verantwoordelijken durven het te vertellen aan hun kiezers of aan de publieke opinie.

Alle partijen, die in dit land iets te zeggen hebben, zijn bang tegen de stroom in te gaan. Onze kiezers, zeggen ze, zijn daar nog niet op voorbereid. Wanneer zullen zij dat zijn en wie moet daarmee beginnen ? In de regering Martens I stond er iets in de regeringsverklaring over het gemeentelijke stemrecht voor gastarbeiders. Met de huidige regering, is ineens alles verdwenen. Waarom ? Omdat de liberalen dat gewild hebben ?

Er is ook geen sprake van in de huidige grondwetsherzieningen het artikel 4 van de grondwet te wijzigen om het de gastarbeiders juridisch mogelijk te maken op gemeentelijk vlak te stemmen.

Ik weet dat er in sommige Vlaamse bewegingen en instellingen hierover discussies aan de gang zijn, zelfs over de technische details : stemrecht, waar en voor wie ?, moeten de gastarbeiders eigen lijsten hebben of zouden gemengde lijsten beter zijn, actief of passief stemrecht ? enz...

Dit is allemaal goed en wel en wij moeten al die Vlamingen die reeds zo ver staan, zeer dankbaar zijn, maar zoals ik reeds zei, bestaat er momenteel, zelfs in Vlaanderen, geen politieke wil om dit alles werkelijk op te lossen. Ik ben van mening dat het gemeentelijk stemrecht voor gastarbeiders nu eenmaal niet op Europees vlak kan opgelost worden, tenzij België het initiatief neemt om de eerste te zijn. Maar in de gegeven omstandigheden geloof ik niet dat dit zal gebeuren.

Ook hier in België, zoals in alle andere Europese landen, worden de gastarbeiders als de "negers van Europa" beschouwd. Zij zijn nodig maar worden als volwaardige mensen behandeld. Als dat geen politieke apartheid is... Ook al menen vele mensen het niet zo, de feiten zijn er nu eenmaal.

Het is ook daarom dat de gastarbeiders echt op de Belgische arbeidersbeweging rekenen om deze minderwaardige toestand van de gastarbeiders te veranderen. Ik weet dat de arbeidersbeweging heel wat te doen heeft : de werkloosheid bestrijden, de sociale veroveringen verdedigen. Maar één ding staat vast : de gastarbeiders zullen nooit honderd per cent "arbeiders" zijn indien zij geen politieke waarde hebben. Men kan niet doen alsof alle arbeiders gelijk zijn terwijl iedereen weet dat er arbeiders zijn die vanaf het begin af aan ongelijk zijn. Wat wij zeggen en schrijven ten gunste van de arbeiders van de derde wereld moet ook toegepast worden op de gastarbeiders in eigen land. Het zou toch erg kristelijk en socialistisch zijn indien iedere arbeider dezelfde rechten zou hebben, vooral in landen met een zogezegde "hoge beschavingsgraad". Wil men sommige toestanden vermijden, wil men aan politiek op middel en lange termijn doen, wil men het geweld vermijden, dan wordt het hoog tijd dat de politieke verantwoordelijken een oplossing vinden voor de ongeveer 900.000 duizend gastarbeiders die uitgesloten blijven van de gemeentepolitiek.

Michele Ottati
Verantwoordelijke ACLI

Ontslag

Het is de lezers van Bareel wellicht opgevallen dat Frank Bundervoet niet langer bij de redactieleden vermeld staat. In november 1979 nam F.B. ontslag uit de redaktie. Hij motiveerde dit ontslag als volgt :

1. Bareel lijkt er niet in te slagen zich voldoende afhankelijk op te stellen, vnl. door zijn binding met het O.C.G.B.
 2. Bareel opteert te weinig voor het aan bod komen van de vreemdeling zelf, met zijn behoeften en aspiraties.
- "Ik wil herinneren aan de fundamentele optie die van bij de aanvang bedoeld werd om "met kritisch en waakzaam oog" het beleid van overheids- en particuliere "instanties" te volgen".

Volgens Frans Bundervoet is dit onder de huidige omstandigheden bij Bareel niet meer mogelijk.

Dokumentatie

Deze rubriek wordt verzorgd door de dokumentatiedienst van het O.C.G.B. Materiaal ter aankondiging kunt u zenden aan het O.C.G.B., Gallaitstraat 78, 1030 Brussel, t.a.v. Tin Wouters. De vermelde dokumentatie ligt ter inzage op het O.C.G.B.

Brochures

De grijze wolf en de halve maan, Turks fascisme en religieus extremisme. Uitgave van het landelijk Aktiecomitee Anti-fascisme, juni 1980, off-set, 109 blz., 8 fl (verzendingskosten inbegrepen). Uit de inleiding: "Turkije wordt verscheurd door politiek geweld (...). Dit politiek geweld is een verschijnsel van de laatste 10 jaar (...). Deze toename is nauw verbonden met de opkomst van de fascistische 'Partij van Nationale Aktie' (in het Turks MHP, de partij van de 'Grijze Wolven'). (...) Toen duidelijk begon te worden dat de MHP, mede door de terreurdaden door haar omhang begaan, snel groeide, begonnen ook een aantal extremistisch islamitische groeperingen geweld te gebruiken om hun positie te versterken. Maar ook aan de politieke linkerzijde staan een aantal kleine groepen die de wapens hebben opgenomen (...). Heel Turkije lijkt zo langzamerhand opgesplitst te zijn in een 'links' en een 'rechts' die elkaar te vuur en te zwaard bevechten. Allerlei andere tegenstellingen die er in Turkije vanouds al bestonden (religieuze tegenstellingen, klassetegenstellingen, wrijvingen tussen Turken en Koerden, maar ook familietwisten en ordinare machtskonflikten) zijn in dat links-rechts stramien ingepast. (...) In dit boekje zullen we ons voornamelijk bezighouden met de organisatie en activiteiten van de Grijze Wolven en Turkse radicale moslim-organisaties in Nederland. Maar om die wat beter te kunnen begrijpen is toch wat achtergrondinformatie nodig; die komt in het eerste hoofdstuk". Te bestellen: Gastarbeiderswinkel, Holtermanstraat 2, 6512 DB Nijmegen.

Migratie in Klank en Beeld, gids van films, diareeksen, tentoonstellingen en videobanden, die de migratieproblematiek behandelen, OCGB, samenstelling M. Schuurmans, aanvullingen, 30 Fr. verzendingskosten inbegrepen. De aanvullingen van deze gids zijn

- 25 nieuwe steekkaarten videobanden
- Steekkaarten nieuwe films
- Adressen migrantenmuziekgroepen.

Te bestellen: OCGB, Gallaitstraat 78, 1030 Brussel.

Boeken

Bovenkerk, F., (red.), Omdat zij anders zijn, patronen van rasdiskriminatie in Nederland, Boom, Meppel, 1978, 392 Fr. Een aantal Utrechtse antropologen onderzochten in hoeverre de vaak gehoorde bewering dat er in Nederland geen rassendiskriminatie bestaat juist is. Verschillende gebieden (arbeidsmarkt, woningmarkt, vakbeweging, politie, oude stadswijken, de bus) werden getoetst op het al dan niet voorkomen van diskriminatie op basis. Door het gebruik van een aangepaste onderzoeksmethode, nl. het levensechte experiment, komt men tot deze nuchtere vaststelling. Rasdiskriminatie bestaat wel degelijk in Nederland. In het laatste hoofdstuk geven de auteurs een aantal suggesties voor het bestrijden van rasdiskriminatie. De verhalen doen je onmiddellijk denken aan de reportages van Günter Walraff.

Immigratie-Nieuws, informatieblad OCGB, driemaandelijks, Brussel en Brabant, 17 blz. Dit berichtenblad gaat deze keer in op de uitbouw van het onthaal te Brussel en de Vlaamse infrastructuur te Brussel en de vreemdelingen. Verder de verslagen van de actie politiek stemrecht en de werkgroep onderwijs. Interessant is de rubriek uit de Wetstraat, waarin men parlementaire vragen en antwoorden van het laatste half jaar rond gastarbeid vindt. Te bestellen: OCGB, Gallaitstraat 78, 1030 Brussel.

Berger, J., Mohr, J., Een zevende man, een boek met beelden en woorden over de ervaringen van gastarbeiders in Europa, Amsterdam, Van Gennep, 1975, 290 Fr. Dit is een bijzonder boek door de rake mengeling van beeld en woorden. De auteurs beschrijven de verschillende stadia van het bestaan van de gastarbeider in de marge van de westerse samenleving. De individuele problemen van de gastarbeider worden terecht verbonden met hun oorzaak: het westers economisch systeem, dat ondanks de zware economische crisis niet langer kan bestaan zonder gastarbeid.

Kranten, tijdschriften, info-bladen

Onze houding t.o.v. de gastarbeider is van platitudes naar een evenwichtige attitude, Mark Maes, overdruk uit "Gids op Maatschappelijk Gebied", 71e jrg., nr. 4 - april 1980, 15 blz. Dit artikel heeft de bedoeling na te gaan hoe de probleemgevoeligheid rond het gastarbeidersvraagstuk bij de bredere bevolkingslagen kan bevorderd worden. (...) Hier willen we enkele vragen, bedenkingen en voorstellen inzake een sensibiliseringsstrategie vooropstellen. Als onze sensibilisering niet oordeelkundig wordt opgevat, loopt dit het gevaar een omgekeerd effect uit te lokken (...). Vermits de klemtoon op het sensibiliseringsaspect ligt, mag hier geen algemene schets van de gastarbeidersproblematiek verwacht worden. Te bestellen: OCGB, Gallaitstraat 78, 1030 Brussel. Te koop: Gids op Maatschappelijk Gebied, Wetstraat 121, 1040 Brussel.

Sans frontière, pour un hebdo de l'immigration, een weekblad rond immigratie vanuit de migratie, krantenformaat, 16 blz., 4 FF/los nummer. Te bestellen: Sansfrontière, 35 rue Stephenson, 75018 Paris, abonnement: 6 maanden 80 FF, 1 jaar 160 FF, steunabonnement vanaf 250 FF.

Rapporten

Etnische minderheden, a) rapport aan de regering, b) naar een algemeen etnisch minderhedenbeleid (voorstudie door Rinus Penninx), Wetenschappelijke Raad van het Regeringsbeleid (WRR), Staatsuitgeverij, 1979 (...). Een inventariserende studie over het tot nu toe gevoerde overheidsbeleid t.a.v. een aantal etnische minderheden in Nederland. De in de studie betrokken minderheden zijn Molukkers, Surinamers, Antillianen en mediterrane buitenlandse werknemers. De WRR hecht eraan niet met de publikatie van deze studie te volstaan, maar daaraan dit beknopt rapport aan de Regering te verbinden (...)

Te bestellen: W.R.R., Plein 1813 nr. 2, 's-Gravenhage.

De huisvesting van de buitenlandse werknemers: een a-sociale voorziening? Resultaten van het onderzoek naar de huisvestingsomstandigheden van de buitenlandse werknemers in de Europese Gemeenschap, situatie 1975,

J. Delcourt, Commissie van de Europese Gemeenschappen, 220 blz. Inhoud: Belang en ontwikkeling van de buitenlandse arbeidskrachten in de EEG. Sociale kenmerken van de buitenlandse werknemers in de EEG. Factoren die bepalend zijn voor de economische positie van de buitenlandse werknemers. Poging tot verklaring van de ontwikkeling van een aantal buitenlandse werknemers en het gebruik dat van hen wordt gemaakt. De huisvestingsomstandigheden van de buitenlandse werknemers. Determinante van de woningmarkt. Die factoren die remmend werken op de sociale organisatie van de buitenlandse werknemers. Samenvatting en beleidssuggesties. Ter inzage: OCGB, Gallaitstraat 78, 1030 Brussel.

Migration, European Research Institute for Regional and Urban Planning, Brussels, 1978, European Communities. De aandacht gaat in dit rapport naar de rol van de migratie in de huidige stedelijke en rurale ontwikkeling binnen de EEG.

beknopt beknopt beknopt beknopt beknopt

De stem van de immigrant

uitgegeven door het
Centrum Marokkaanse Arbeiders
Geuzenstraat 20
2000 Antwerpen

De Marokkaanse immigratie wordt recent genoemd, nochtans zijn er reeds heel wat Marokkanen die al 10, 15 jaar in Vlaanderen wonen.

De immigrant, aanvankelijk enkel gezien als arbeidskracht, leeft hier met zijn gezin, zijn kinderen gaan hier naar school, hij heeft hier zijn vrienden, wil ook zijn eigen cultuur belijden en beleven.

Tot nu toe werden alle initiatieven t.o.v. de immigranten genomen door Belgen "voor" de Marokkanen. Wij willen zelf instaan voor ons eigen verenigingsleven, wij willen vanuit de eigen gemeenschap aan vorming en scholing doen. In heel Vlaanderen ontbreken deze organisaties, ontbreekt het verenigingsleven, ontbreken eigen kaders.

Het Centrum Marokkaanse Arbeiders, opgericht en bestuurd door Marokkanen wil op dynamische wijze instaan voor de vorming en het socio-kulturele leven van de Marokkaanse arbeiders en hun gezinnen in het Antwerpse en omgeving.

Het idee is ook ontstaan om naast de activiteiten van het Centrum, de taak van het Centrum te vervolledigen: een tweetalig krantje uit te geven. Het essentiële doel van het krantje is een idee te geven van onze cultuur, om een toenadering tussen de twee culturen mogelijk te maken, om directe contacten tussen Belgische en Marokkaanse gezinnen te stimuleren.

Wij trachten via dit krantje het idee van het Centrum te verspreiden bij de gezinnen die het Centrum en zijn werking nog niet kennen, wij trachten mee te delen wat er leeft in de Marokkaanse gemeenschap; wij trachten mensen te stimuleren over hun situatie na te denken. De artikels worden door de medewerkers van het Centrum geschreven en vervolgens vertaald. De volgende onderwerpen kwamen reeds aan bod: religieuze raadgevingen en bedenkingen, huisvesting, sociale woningen, kansarme buurten, werkloosheid, racisme, artikels over de islam... enz.

Als steun verwachten wij alle mogelijke opbouwende opmerkingen en kritieken.

Alle geïnteresseerden kunnen een gratis abonnement bekomen. Indien u dit initiatief financieel wil steunen, kunt u een bijdrage storten op PR 001-0673543-51 ten name van C.M.A., De immigrant, Geuzenstraat 20, 2000 Antwerpen.

Internationale kinderdagen in Oost-Vlaanderen

Op 9, 12 en 26 april organiseerde S.G.O.V. (Samenlevingsopbouw Gastarbeiders Oost-Vlaanderen) in samenwerking met verschillende basiswerkingen van de provincie Oost-Vlaanderen, ontmoetingsdagen voor kinderen van alle nationaliteiten.

Een 500-tal kinderen van Sint-Niklaas, Lokeren en Gent werden samengebracht rond een aantrekkelijk programma met zang, dans, spel, poppenkast, creatieve activiteiten, kinderbal, enz...

Gelijklopend met deze dagen werden door de werkgroep Tweede Generatie van S.G.O.V. een aantal eisen bekend gemaakt i.v.m. onderwijs- en ontspanningskansen voor migrantenjongeren. In Gent werd ook aandacht besteed aan de plaatselijke problematiek van migranten - vooral de huisvestingssituatie - en het beleid hieromtrent werden aan de kaak gesteld.

Het jaar van het kind is nog niet voorbij, het begint pas nu...

Van Halteren I

Perscommuniqué, op 25 juni 1980 uitgegeven door de Union des Progressistes Juifs de Belgique (Unie van de Progressistische Joden van België):

Gealarmeerd door wat er in de pers over is geschreven drukt de Union des Progressistes Juifs de Belgique (U.P.J.B.) haar grote ongerustheid uit ten aanzien van het voornemen, toegeschreven aan de Burgemeester van Brussel, maatregelen te nemen tegen de vreemdelingen in de hoofdstad - in het bijzonder tegen de migranten afkomstig uit Noord-Afrika.

De U.P.J.B. wil de democratische opinie waarschuwen tegen de xenofobie, enerzijds omdat de U.P.J.B. uit burgers bestaat, waarvan een groot deel is voortgekomen uit de immigratie van de jaren 1920-1930, veroorzaakt door de antisemitische stroming in Europa; anderzijds, omdat zij bijzonder veel belang hecht aan een broederlijke toenadering tot alle gastarbeiders, die te vaak het doelwit zijn van racistische uitingen.

De U.P.J.B. doet een oproep tot alle progressieven in Brussel en in het hele land om een waakzaam oog te houden op iedere vorm van xenofobie en om hun actieve solidariteit te betuigen met de vreemdelingen, verblijvend in België.

Van Halteren II

Het Anti-Racistisch front van Schaarbeek gaf op 26 juni 1980 het volgend perscommuniqué uit:

In oktober 1979 reageerden meer dan 70 groepen en organisaties van Schaarbeek en de rest van het land op de racistische brief die burgemeester Nols toen in het gemeenteblad "Info Schaarbeek" publiceerde.

Het Anti-Racistisch front van Schaarbeek verzet zich nu met klem tegen de stappen die burgemeester van Halteren ondernomen heeft bij de Minister van Justitie.

Evenals mijnheer Nols, geeft mijnheer Van Halteren toe aan de in krisistijd klassieke verleiding, nl. een bepaalde sociale groep, uitgezocht om zondebok te spelen, verantwoordelijk te stellen voor alle moeilijkheden.

Mijnheer van Halteren heeft het vooral op de Noord-Afrikanen gemunt, juist voor de aanvang van de vakantieperiode, nu vele werknemers zich voorbereiden op een verblijf van enkele weken in hun land van herkomst.

Hoopt mijnheer Van Halteren ons voor een voldongen feit te zetten bij de terugkeer van vakantie?

Het Anti-Racistisch front van Schaarbeek neemt maatregelen om onmiddellijk en doeltreffend te reageren tegen elke nieuwe verklaring en tegen elke nieuwe maatregel genomen tegen de migranten.

De vakantieperiode zal ons niet beletten de nodige actie te voeren.